

کرونا چه تاثیری روی گردشگری می گذارد

راه حمایت از صنعت گردشگری در دوران کرونا چیست؟

گردشگری سلامت در کما

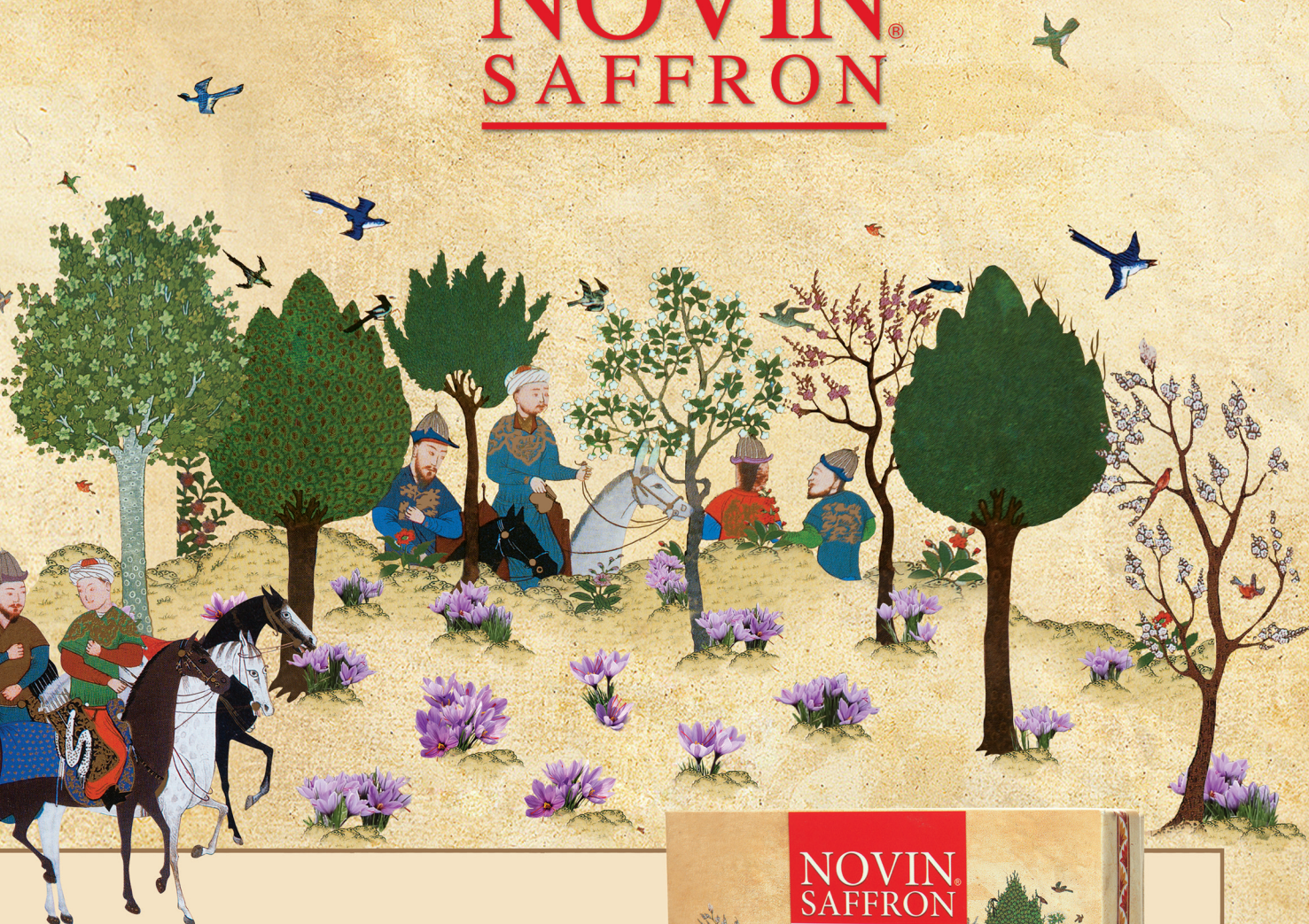
بروز بحران در حوزه گردشگری مشهد

روایت عدم اهلیت تصمیم سازان

توازن نیاز اقتصادزعفران در خراسان رضوی

جهش ۷ پله ای در رتبه فضای کسب و کار خراسان رضوی

NOVIN[®] SAFFRON

saffron@novinsafron.com

novinsafranco

09123311700

novinsafranco

کارخانه: مشهد، شهرک صنعتی توس، نیش اندیشه ۶، پردیس نوین زعفران

تلفن: ۰۵۱-۳۲۲۵۳۱۴۷ فکس: ۰۵۱-۳۲۲۵۵۲۲۶

دفتر خدمات مشتریان تهران: اتوبان شهید چمران، پارک وی، خیابان جوانان، ابتدای خیابان ب پلاک ۱، طبقه سوم، واحد ۷

تلفن: ۲۲۰۱۵۸۰۰-۲۲۰۱۱۷۰۰-۲۲۰۱۱۸۰۰

- ۲ آیا واکسن کرونا به سرعت صنعت گردشگری را از بستر خواهد رها کند؟
- ۳ کرونا فرصتی برای حرفه ای شدن در گردشگری
- ۵ سال ۲۰۲۱ سال حیات دوباره صنعت گردشگری است
- ۶ صنعت گردشگری ایران چگونه بار دیگر جان خواهد گرفت
- ۸ کرونا چه تاثیری روی گردشگری می گذارد
- ۱۰ راه حمایت از صنعت گردشگری در دوران کرونا چیست؟
- ۱۱ تجارت کالای ایران با ترکیه
- ۱۳ رشد پایدار در گرو حضور فعال بخش خصوصی
- ۱۴ ترکیب در آمد مالیاتی کشور در نیمه نخست ۱۳۹۹
- ۱۵ قربانیان تورم دورقمی
- ۱۶ روایت عدم اهلیت تصمیم سازان
- ۲۴ گردشگری سلامت در کما
- ۲۶ بروز بحران در حوزه گردشگری مشهد
- ۳۰ توازن نیاز اقتصاد زعفران در خراسان رضوی
- ۳۴ صادرات ۲۲۵۰ تن کالا از گمرکات خراسان رضوی در ۱۰ ماهه اخیر
- ۳۶ جهش ۷ پله ای در رتبه فضای کسب و کار خراسان رضوی
- ۳۸ معاملات تجارت الکترونیکی نیمه نخست امسال
- ۴۰ آمار تجارت محصولات کشاورزی و غذایی ایران با اوراسیا

صاحب امتیاز و مدیر مسؤل:

مهندس حمیدرضا شوشتریان

زیر نظر شورای نویسندگان

سر دبیر:

مهندس حسین کوه زاد

گروه ترجمه:

زهرا پزشکی

ویراستار:

احمد حسین زاده

طراحی و صفحه آرایی:

هدی امیر

عکس:

حسین نظامی

واحد بازرگانی:

جلیل فروتن - الهه ارجمند

تلفکس: ۰۵۱-۳۸۴۴۳۰۷۴

روابط عمومی:

محبوبه احمدپور

پایگاه اینترنتی:

فرشاد عباسی

نشانی:

تهران - شریعتی - خیابان دستگردی

پلاک ۷۴

طبقه دوم - واحد ۳

تلفن: ۰۲۱-۲۲۲۲۰۹۶۱

دورنگار: ۰۲۱-۲۲۲۶۹۰۳۲

مشهد - خیابان راهنمایی - برج سلمان

طبقه ۸ - واحد ۲

تلفکس: ۰۵۱-۳۸۴۴۳۰۷۴

www.eghtesadasia.ir

eghtesadeasia@gmail.com

آیا واکسن کرونا به سرعت صنعت گردشگری را از بستر خواهد رها کند؟

خبر خوبی که دنیا را کمی امیدوارتر کرده و برای صنعت گردشگری به سان یک معجزه. نهم نوامبر ۲۰۲۰، تاریخی است که شاید تا مدت ها در یادها بماند. به محض آنکه اعلام شد که واکسن تولیدی شرکت فایزر و بیونتک در پیشگیری از بیماری کووید ۱۹ موثر است، صنعت گردشگری که مدت ها بر لبه پر تگاه بحران رسیده بود، آنقدر هیجان زده شد که بلافاصله نشانه های رونق را از خود نشان داد. سهام شرکت های هواپیمایی و کشتیرانی بالا رفت و تورگردانان و آژانس های مسافرتی نیز افزایش جستجوی مقاصد برای رزرو در سال ۲۰۲۱ را گزارش کرده اند. به نظر می رسد لحظه موعود صنعت گردشگری فرار سیده و سفر و گردشگری در آینده ای نزدیک ممکن باشد. تاثیر تولید واکسن کرونا بر صنعت گردشگری چندین سناریوی احتمالی دارد که در این دو پرسش آمده است: آیا شرایط سفر به پیش از دوران کرونا بر می گردد یا برای همیشه تغییر خواهد کرد؟

واقعیت آن است که حتی با توزیع واکسن های انگلیسی، آمریکایی، چینی و روسی و اخیراً نیز هندی مردم در کوتاه مدت و میان مدت همچنان باید دستورالعمل های بهداشتی را در سفرهای اوقات فراغت خود رعایت کنند. بنابراین صنعت گردشگری به سرعت سفرهای تجاری احیانی شود.

تاثیر واکسن کرونا بر صنعت گردشگری بر کشورهای دارای اقتصاد مبتنی بر گردشگری زیاد است

در کشورهایی که اقتصاد آن ها به گردشگری وابسته است، ویروس کرونا خسارت های زیادی بر جا گذاشته است

سازمان همکاری اقتصادی و توسعه با نشان دادن میزان تاثیر بیماری کووید ۱۹ بر جریان جهانی سفر، پیش بینی کرده اقتصاد گردشگری بین المللی امسال ۸۰ درصد کوچک تر شود. این انقباض صنعت گردشگری به ویژه اثرات قابل توجهی بر بازارهای نوظهوری که بخش اعظم تولید ناخالص داخلی خود را از گردشگری می گیرند، گذاشته است. به عنوان نمونه، گردشگری ۱۱ درصد از تولید ناخالص داخلی در تایلند، ۹ درصد در فیلیپین، ۸ درصد مراکش و ۷ درصد تونس را تشکیل می دهد. برآوردهای دیگر نیز می گویند شاید چندین سال طول بکشد که صنعت گردشگری طور کامل بهبود یابد. موسسه مک کینزی تخمین می زند که درآمد جهانی گردشگری تا سال ۲۰۲۳ یا ۲۰۲۴ به سطح ۲۰۱۹ باز نخواهد گشت.

در دسترس بودن واکسن به این معناست که جابجایی و تجارت بیشتر ممکن می شود. مقام های سیاسی کشور ها و همینطور ناظران نیز امیدوارند بازگشت صنعت گردشگری به شرایط عادی سریعتر از پیش بینی ها ممکن شود. برخی در این خوش بینی شان به تجربه چین را اشاره می کنند که از زمانی که موفق به کنترل میزان شیوع عفونت شده، ترافیک هوایی آن به ۹۰ درصد سطح قبل از همه گیری بازگشته است. اما آیا همه چیز به همین سادگی است؟

کرونا فرصتی برای حرفه‌ای شدن در گردشگری

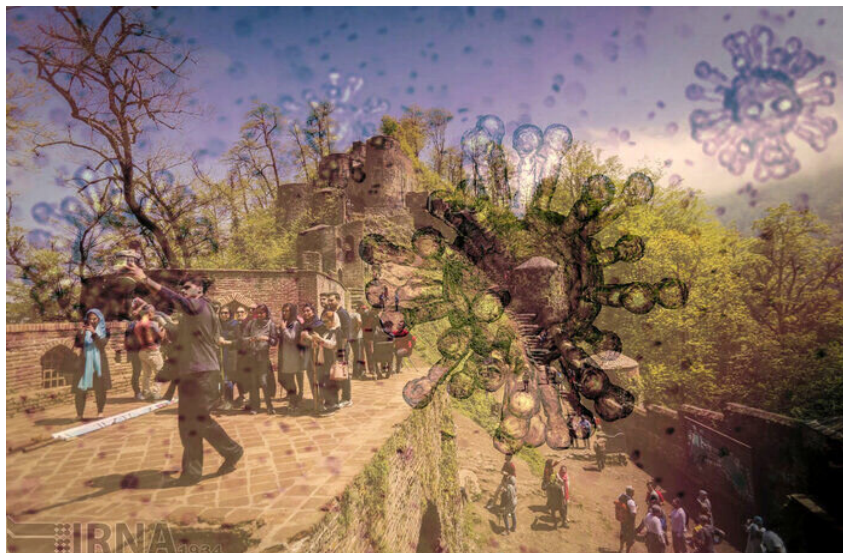
تومان خسارت دیده است و به نظر می‌رسد تحمل خسارت‌های بیش از این را ندارد؛ البته با انتشار اخباری مبنی بر کشف واکسن و روش درمان کرونا، امیدها برای احیای صنعت گردشگری جهان زنده شده است و فعالان این صنعت اکنون به دنبال تدوین برنامه‌های سفر در دوران عبور از بحران و پساکرونا هستند و گردشگران با این مساله مواجه‌اند که در پساکرونا به کجا و چگونه سفر کنند؟

با همه تغییراتی که در ابعاد مختلف زندگی جوامع بوجود آمده است به احتمال زیاد تأثیرات اقتصادی، اجتماعی و روانی کرونا، ذائقه سفر گردشگران هم دچار تغییرات عمده خواهد شد و مسافران، مقاصد کوتاه‌تر، کم‌هزینه‌تر، با همسفران کمتر را انتخاب می‌کنند، با وسایل نقلیه شخصی عازم سفر می‌شوند و به دلایل بهداشتی، از غذاهای ساده‌تر که خودشان مستقیم در تهیه و پخت آن مشارکت دارند، استفاده می‌کنند.

در پساکرونا با گردشگرانی هوشمند و برنامه‌محور مواجه می‌شویم

بی‌تردید در پساکرونا سفرها هدفمند و بر مبنای مطالعه و تحقیق اولیه و مشورت با راهنمایان با تجربه انجام می‌شود، اتفاقی که قبلاً کمتر سراغ داشتیم و اکنون کرونا نگاهی موشکافانه و محتاطانه به گردشگران داده است و علاقه‌مندان به سفر در پساکرونا علاوه بر جاذبه گردشگری برای انتخاب مقصد سفر، درباره مسائلی مانند میزان شیوع کرونا در دوران همه‌گیری، ماندگاری و ویروس، وضعیت و تأسیسات بهداشتی درمانی و آخرین آمار ابتلا و حتی نوسان نمودارهای اوج بیماری در دوره‌های مختلف همه‌گیری، تحقیق و جست‌وجو کرده و سپس اقدام به برنامه‌ریزی و سفر به آن مناطق می‌کنند، که نشان می‌دهد گردشگری در پساکرونا با متقاضیانی هوشمند، حساس و برنامه‌محور مواجه خواهد شد.

مفهوم ایمنی و امنیت در سفر در پساکرونا، تعریفی دقیق‌تر و عمیق‌تر از قوانین راهنمایی و رانندگی

شیوع کرونا فرصتی ایجاد کرد که علاقه‌مندان به سفر با «در خانه ماندن» و مطالعه، جاذبه‌های کمتر شناخته شده تاریخی، طبیعی و هنرهای سنتی و صنایع دستی ایران را بیشتر بشناسند تا در پساکرونا و مهیا شدن شرایط، سفری برنامه‌محور و هدفمند را به مقاصد جدید گردشگری تجربه کنند.

بیش از یک سال است که صنعت گردشگری جهان بار کودی بی‌سابقه مواجه شده است؛ بیشتر تأسیسات گردشگری و دفاتر خدمات سفر تعطیل، سیستم‌های حمل و نقل و خطوط پروازی کم‌رونق، هتل‌ها و بوم‌گردی‌ها خالی از مسافر و راهنمایان سفر بیکار و خانه‌نشین شده‌اند؛ صنعتی که در سال ۲۰۱۹ جایگاه سودآوری خود را به رتبه سوم صنایع جهان رسانده و برای صدرنشینی بالاتر از صنایع نفت و پتروشیمی و مخابرات تا ۲۰۲۵ خیز برداشته بود، اکنون در روزهای نخستین سال ۲۰۲۱، با کاهش میانگین ۷۲ درصد ورودی گردشگر، رکودی کم‌سابقه را تجربه می‌کند و بسیاری از مردم جهان همچنان از بیم کرونا یا به دلیل قرنطینه و یا محدودیت‌های دیگر امکان سفر به مناطق دلخواه خود را ندارند.

در ایران نیز حساسیت‌ها و محدودیت‌های سفر همچنان برقرار است، صنعت گردشگری منتظر تصمیمات ستاد ملی مقابله با کرونا است، مصوباتی بجز بسته‌های حمایتی، معافیتی، تشویقی و محدودکننده و کنترل‌کننده در چند ماه گذشته، تصمیماتی راهبردی در حوزه خرید واکسن، برنامه‌ریزی‌های واکسیناسیون عمومی که مستقیم به لغو محدودیت‌های گردشگری و آغاز سفر و احیای صنعت گردشگری، مرتبط است.

گزارش‌ها نشان می‌دهد صنعت گردشگری ایران به شدت تحت تأثیر همه‌گیری قرار گرفته و در دوره هفت ماهه شیوع کرونا، ۱۴ هزار میلیارد

کاملاً متفاوت است؛ گردشگر آماتوری که همواره مقصدی تکراری را برای سفر انتخاب می‌کند، داستانی متفاوت دارد، او بدون برنامه سفر می‌کند، ساده‌ترین و سیله‌نقلیه و معمولاً گران‌ترین را انتخاب، محل اسکان را ترجیحاً از خانوادۀ نزدیکان خود تأمین می‌کند و یا هتل همیشگی را برمی‌گزیند.

گردشگر غیر حرفه‌ای تمایلی هم به کشف تجربه‌های جدید حتی از مقصد تکراری خود نخواهد داشت و حضور و مشورت با یک راهنمای گردشگری را ضروری نمی‌داند و معمولاً وقتی به چالش برخورد می‌کند، تحقیق و مطالعه و جست‌وجوی اینترنتی خود را آغاز می‌کند، در صورتی که حرفه‌ای‌ها اطلاعات نسبی از مقصد سفر و جاذبه‌های فرهنگی و تاریخی و حتی آیین‌ها و هنرهای بومی و سنتی مردم منطقه را پیش از سفر مطالعه کرده و سفر را برای کسب تجربه ملموس انجام می‌دهند.

اگر چه در پساگردنا رعایت دستورالعمل‌های بهداشتی، امری رایج و ماسک زدن و حفظ فاصله اجتماعی به عنوان یک سنت و فرهنگ عمومی یک ضرورت اجتماعی اجتناب‌ناپذیر خواهد ماند، اما الزاماً ملاکی بر حرفه‌ای یا آماتور بودن گردشگر نخواهد بود؛ یک گردشگر حرفه‌ای قطعاً اثر از این موارد، ضوابط و استانداردهای بهداشتی، ایمنی در وسایل نقلیه عمومی مانند فاصله‌گذاری مسافران و سیستم‌های تهویه، تأسیسات بهداشتی در محل‌های اقامت و رستوران‌های پذیرایی مدرن و سنتی، مجوزهای پزشکی و بهداشتی کارکنان تأسیسات گردشگری را حتی پیش از سفر، و با دقت تحقیق و کنترل می‌کند. به نظر می‌رسد آموزش مهمترین گام و کرونا بهترین فرصت در حرفه‌ای شدن برای گردشگری در پساگردنا است.

ضرورت اقدام ملی برای بازگرداندن راهنمایان سفر به صدر صنعت گردشگری

آنچه در گردشگری در پساگردنا اهمیت بیشتری به خود می‌گیرد، کمک به احیای مشاغل و کسب و کارهای صنعت گردشگری است، هتل‌ها و رستوران‌هایی که تعطیل بوده‌اند، صنایع دستی و محصولات هنرهای سنتی که در کارگاه‌های تولیدی روستایی انبار شده‌اند، موزه‌هایی که کاهش درآمدی ۸۰ درصدی را ثبت کردند و راهنمایان گردشگری که یک سال درآمدی نداشتند و بر اساس گزارش هادچار بحران و آسیب‌های شدید اقتصادی، اجتماعی و حتی خانوادگی شده‌اند، بخش تاریک میراث گردنا است.

به نظر می‌رسد در راهکاری منطقی و اصولی و برای جبران آسیب و خسارت مشاغل گردشگری، ضرورت دارد گردشگران، چه حرفه‌ای و چه آماتور، چه در سفرهای انفرادی و چه گروهی، به عنوان یک مسئولیت اجتماعی و رسالت اخلاقی، حضور یک راهنمای متخصص و حرفه‌ای را به عنوان بخشی ضروری و پراهمیت، در برنامه سفر خود بگنجانند.

انتخاب الزامی یک راهنمای گردشگری برای سفر، اقدام و مشارکتی ملی برای کمک و شتاب بخشی به بازگشت سریع این گروه به چرخه اقتصادی صنعت گردشگری است، چرا که این متخصصان به راحتی می‌توانند بهترین و کامل‌ترین اطلاعات را به سادگی در اختیار گردشگران بگذارند؛ از طرفی گردشگر در پایان سفر علاوه بر مشارکت در یک اقدام ملی برای نجات یک صنعت، از سفر خود تجربه‌ای متفاوت و پربار خواهد داشت و البته با جذابیت‌های منحصر بفرد و پنهان مقصد سفر خود اعم از تاریخی، باستانی و چشم‌اندازهای طبیعی تا آشنایی با صنایع دستی و هنرهای سنتی فاخر و آیین‌ها و نحوه زندگی مردم یک منطقه، بیشتر آشنایی خواهد شد.

در جاده‌ها، رعایت احتیاط و ایمنی در سواحل رودخانه‌ها و دریاها، اصول و ضوابط اسکان در جنگل و کوهستان خواهد داشت، سفر در کرونا مدلی مفهومی از رعایت کنترل‌شده و امن و ایمن دستورالعمل‌های بهداشتی است؛ مسافران به مقاصد خلوت‌تر مانند روستاهای شگفت‌انگیز، طبیعت بکر و اقامت در بومگردی‌ها رومی آورند.

گردشگران یا مسافرهای کوتاه‌مدت نزدیک به محل سکونت خود و حضور در طبیعت را انتخاب می‌کنند و اگر هم قصد سفر چند روزه داشته باشند، سفر به روستا و تجربه سبک زندگی روستایی را برنامه‌ریزی می‌کنند، چرا که احساس می‌کند بهداشت و سلامت در محیط روستایی نسبت به شهرهای شلوغ و صنعتی بیشتر تضمین شده است، چه بسا این تصور از پاک‌ی طبیعت و سلامت محیط پیش از کرونا هم در میان گردشگران رواج داشت، لذا گردشگری روستایی و طبیعت گردی با متقاضیان بیشتری روبه‌رو می‌شود و آمار آن در پساگردنا اوج می‌گیرد.

در سفر حرفه‌ای هستیم یا آماتور؟

باید توجه داشت سفر به یک منطقه روستایی صرفاً وقت‌گذرانی تعطیلات نیست، بلکه آشنایی با هنر زندگی مردمانی است که با سبک و شیوه امرار معاش خود، ایران را به موزه بزرگی از هنرهای سنتی و صنایع دستی تبدیل کرده‌اند. گردشگر در هنگام سفر به روستا و شهرهای کوچک با جاذبه‌هایی روبه‌رو خواهد شد که تاکنون تجربه نکرده است. مسافری که برای نخستین بار سفر به روستا را انتخاب می‌کند در ابتدای امر با زندگی ساده روستایی، سکوت و آرامشی دور از هیاهوی زندگی شهری، سادگی در روابط اجتماعی، مشاغل روستایی از جمله کشاورزی، دامداری آشنا می‌شود، اما در نهایت متوجه می‌شود آثار و محصولات که با ذوق و سلیقه زنان و مردان روستایی آفریده شده است، ایران را به کارگاهی بزرگ اما ناشناخته از هنرهای سنتی تبدیل کرده و موزه‌ای فاخر به وسعت یک سرزمین را پیش روی گردشگران قرار داده است.

وقتی یک گردشگر حرفه‌ای، روستایی را که به آیین فرهنگی تاریخی و یا صنایع دستی و هنر سنتی خاص مشهور است، انتخاب می‌کند، قطعاً پس از سفر مجموعه‌ای از خاطره‌ها، آموخته‌ها و سوگاتی‌ها را از آن منطقه، با خود برای همیشه به همراه می‌آورد، که بارفتار گردشگر غیر حرفه‌ای،

سال ۲۰۲۱ سال حیات دوباره صنعت گردشگری است

رئیس سازمان جهانی گردشگری (UNWTO) از نهادهای زیرمجموعه سازمان ملل متحد طی یادداشتی ابراز اطمینان کرد که صنعت گردشگری جهان در سال ۲۰۲۱ حیاتی دوباره خواهد یافت. سال ۲۰۲۰ که سالی کابوس وار برای صنعت گردشگری بود واپسین روزهای خود را می گذارند و فعالان صنعت گردشگری امیدوارند که با توجه به تحولات اخیر، سال ۲۰۲۱ سال کاملاً متفاوتی برای آنها باشد.

زوراب پولولیکاشویلی، رئیس سازمان جهانی گردشگری، چشم انداز بسیار روشنی برای صنعت گردشگری جهان متصور است و می گوید این صنعت در سال ۲۰۲۱ به مسیر رونق و شکوفایی باز خواهد گشت. رئیس گرجستانی سازمان تجارت جهانی در واپسین روزهای سال ۲۰۲۰ طی یادداشتی که در پایگاه اینترنتی این نهاد بین المللی نیز منتشر شده، به بررسی کلی آنچه در سال اخیر در صنعت گردشگری اتفاق افتاد و آنچه در سال جدید از این صنعت انتظار می رود، پرداخته است:

ما تقریباً به پایان چالش برانگیزترین سال تاریخ صنعت گردشگری رسیده ایم؛ سالی که در آن همه گیری ویروس کرونا تقریباً یک شبه کل گردشگری جهانی را به رکود کشاند.

میلیون ها نفر فرصت کاوش نقاط مختلف جهان و تعامل با فرهنگ ها و سنت های گوناگون را از دست دادند و جهان فرصت بهره گیری از صنعت گردشگری برای خلق شغل های جدید، حمایت از کسب و کارها، کلیدزدن روند توسعه و حفظ بسیاری از چیزهایی که مآخانه هایمان را برای دیدنشان ترکی می کنیم از دست داد.

اما علی رغم چنین رکود شدیدی، صنعت گردشگری امسال را متحدتر و مصمم تر از همیشه به پایان می رساند. کمیته بحران گردشگری جهانی UNWTO که در ماه مارس یعنی مدت کوتاهی پس از اعلام همه گیری جهانی ویروس کرونا راه اندازی شد، اخیراً آخرین نشست خود در سال ۲۰۲۰ را برگزار کرد.

این کمیته بین بخشی تلاش های بین المللی ابرای مقابله با اثرات بحران کرونا بر صنعت گردشگری را هماهنگ می کند و نقش حیاتی خود را در هدایت واکنش های ما به کووید-۱۹ و اطلاع رسانی اقدام ها و ابزارهای لازم برای کاهش اثرات این بحران بر شغل ها و کسب و کارها اثبات کرده است.

علی رغم تحولات اخیر و جاری مرتبط با همه گیری ویروس کرونا، این کمیته برای شتاب بخشیدن به آغاز دوباره گردشگری جهانی کاملاً مصمم است. پروتکل های بهداشتی هماهنگ، یکسان و مستحکم برای بازگرداندن اعتماد به سفرهای بین المللی و به حرکت درآوردن دوباره چرخ صنعت گردشگری، ضروری هستند. سازمان گردشگری جهانی (UNWTO) نیروی محرکی که در سال ۲۰۲۰ به دست آورد را حفظ و به سال جدید منتقل می کند.

طی ماه های اخیر، ما کاری کرده ایم که رهبران سیاسی و تجاری جهان به ما گوش فراده و گردشگری را بخشی از برنامه های خود قرار دهند. ما تأکید کرده ایم که گردشگری تقریباً به همه بخش های جامعه ما ربط دارد و برای تقویت این دیدگاه، از طریق همکاری های خود با سازمان و دیدارهای مستقیم مقامات بلند پایه سازمان از کشورهای عضو جمله پرغال، تونس، نامیبیا، برزیل، اروگوئه، مصر، ایتالیا، فرانسه، بلژیک و عربستان سعودی تلاش کرده ایم.

این رویکرد مبتنی بر تشریک مساعی کمک کرده است که صنعت گردشگری حمایت های مالی و سیاسی بی سابقه ای را دریافت کند و عموم مردم آن را به رسمیت بشناسند. کمیسیون اروپا ا بازوی اجرایی اتحادیه اروپا با حمایت های اقتصادی بی سابقه خود از صنعت گردشگری در این دوره حساس و حیاتی، در تبدیل کردن کلمات دلگرم کننده به اقدامات قوی پیشتاز بوده است.

مادر دیدارهای حضوری با سران کشورهای آمریکایی (آقاره آمریکا، آفریقایی و اروپایی و همچنین طی دیداری که در اینجا با «مارگاریتیس شیناس» معاون کمیسیون اروپا به منظور گفتگو در خصوص نتایج نشست کمیته بحران گردشگری جهانی داشتیم، خواستار این شدیم که دولت ها تلاش بیشتری ابرای رفع بحران در صنعت گردشگری از خود نشان دهند. علاوه بر این، ثابت کردن اینکه سفرهای بین المللی ایمن نه تنها امکان پذیر است بلکه منافع اجتماعی و اقتصادی زیادی را به دنبال خواهد داشت که تنها از صنعت گردشگری برمی آید، امری ضروری است.

بدون شک اخبار واکسن کووید-۱۹ به مادیلی برای خوش بینی محتاطانه می دهد. با این حال، آغاز

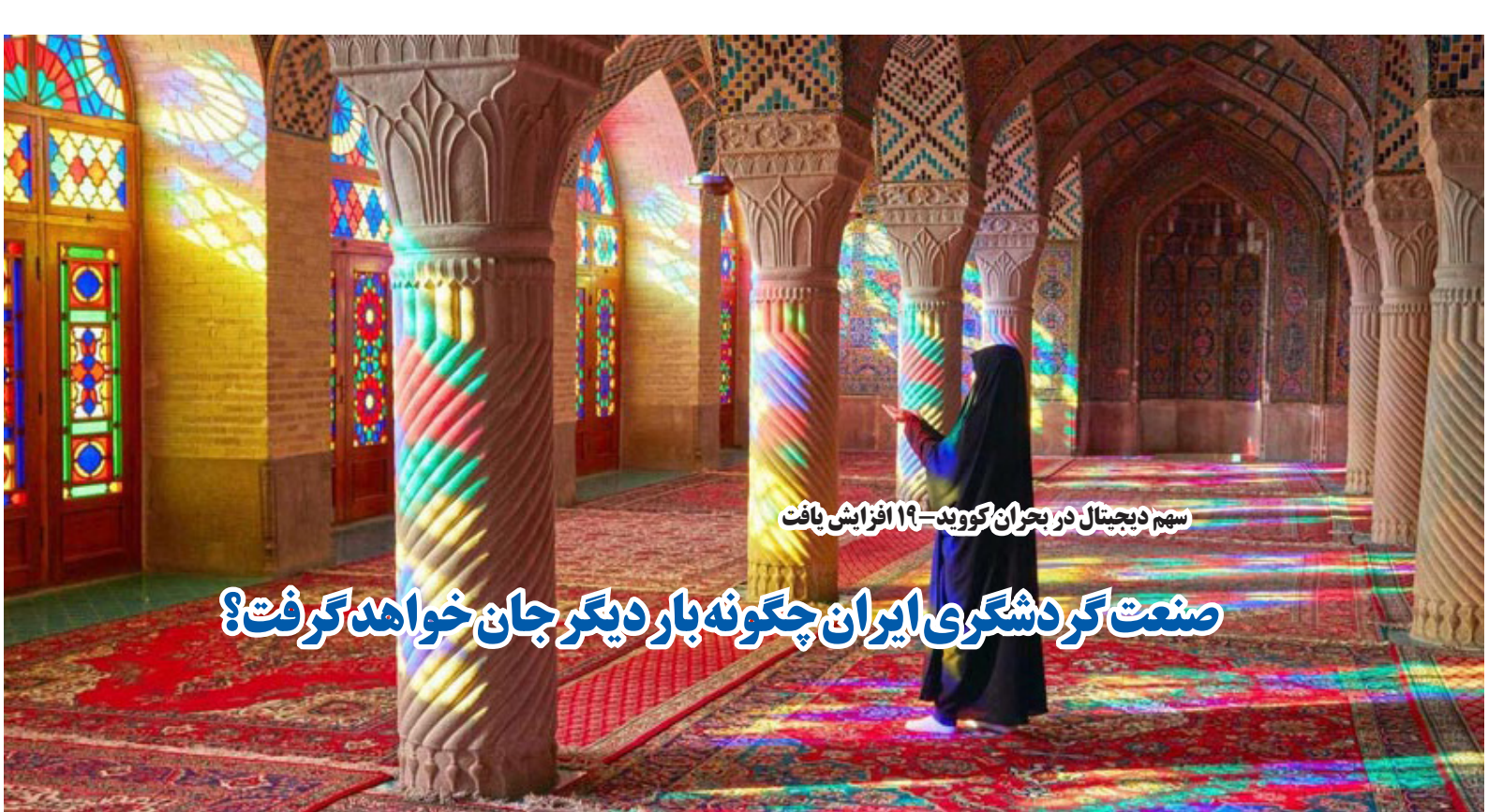
به کار دوباره گردشگری جهانی - و میلیون ها فردی که به آن وابسته اند - نباید معطل تحقق واکسیناسیون عمومی بماند.

زمان آن رسیده است که در مقررات قرنطینه برای گردشگران بازنگری شود و راهکارها و نوآوری های جدید برای آزمایش بعمل آوردن از مسافران قبل و بعد از سفرهایشان مورد استفاده قرار گیرد. در کنار این ها، باید به محض اینکه امکان انجام ایمن چنین کاری فراهم شود، محدودیت ها بر سفر به نحوی مسئولانه و هماهنگ کاهش یابد یا حتی لغو شود.

گام های مهمی که در مسیر تضمین هماهنگی بهتر و پرهیز از راکد ماندن برداشته شده است، پیش درآمدی برای آمادگی ورود به سال جدید هستند. ۲۰۲۱ می تواند یک سال حیاتی برای آغاز دوباره گردشگری باشد؛ اما به شرطی که ما حرکت در این مسیر را ادامه دهیم.

عوامل بنیادی برای سال ۲۰۲۱ به یک نقطه عطف تبدیل شود، وجود دارد. اکنون زمان آن است که ما بخش خودمان (بخش گردشگری) را به سمت پایداری و فراگیری بیشتر هدایت کرده و ظرفیت های عظیم آن برای ایجاد توسعه پایدار و تغییر برای همه را محقق کنیم. ما نباید این فرصت را هدر بدهیم.

همچنان که ما در حال ارزیابی گام های اخیر برای تصمیم گیری درباره آینده هستیم، من از شهر مادرید (مقر سازمان جهانی گردشگری) برای شما آرزوی موفقیت می کنم. هر جا و به هر نحوی که سال جدید را جشن می گیرید، من امیدوارم که سالم باشید و روزهای خوشی را سپری کنید.

سهم دیجیتال در بحران کوید-۱۹ افزایش یافت

صنعت گردشگری ایران چگونه بار دیگر جان خواهد گرفت؟

حوزه جذب گردشگر دارد، چند وقتی است مسوولان و دست‌اندرکاران مربوطه در راستای برنامه‌ریزی خاص، بومی سازی و توسعه این صنعت فعالیت‌هایی را در دستور کار خود قرار داده‌اند که البته موفقیت‌ها و نتایج مطلوبی نیز در پی داشته‌است.

یکی از این اقدامات، تشکیل وزارت میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی است که بنابر نظر متخصصان و کارشناسان حوزه اقدام درستی بوده و تأثیرات مثبتی هم برای صنعت گردشگری کشور به همراه آورده‌است.

اما متأسفانه به محض اینکه این صنعت جانی تازه گرفت، جهان و در پی آن ایران دچار شرایط خاص و منحصر‌بفردی شد که توسعه صنعت گردشگری را نه تنها در ایران که در سراسر کره زمین با مشکلات عدیده‌ای مواجه ساخت.

صنعت جوان گردشگری در بستری بیماری

زخم‌هایی که در چند ماه اخیر بر تن صنعت جوان گردشگری کشورمان خورد به‌سادگی و در کوتاه‌مدت درمان نخواهد شد. تلاش‌هایی که در چند سال اخیر برای تصویرسازی مناسب از کشورمان از سوی مردم، جامعه گردشگران و مسوولان و دست‌اندرکاران دولتی انجام گرفته‌بود، ظرف مدت کوتاهی در پی وقوع اتفاقات پی‌درپی نقش بر آب شد.

البته مسلم است که دیر یا زود این ویروس موذی از سراسر جهان رخت برمی‌بندد و دوباره مرزها گشوده شده و تعاملات بین‌المللی آغاز می‌شود؛ شرکت‌های هواپیمایی، هتل‌ها و... فعالیت خود را از سر گرفته و مردم مجدداً اقدام به سفر و گردشگری خواهند کرد. اما سوالی که در اینجا پیش می‌آید این است که دولت و در راس آن وزارت میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی برای دمیدن روحی دوباره بر پیکر بی‌جان صنعت گردشگری کشور چه تمهیداتی اندیشیده‌است؟

آسیب‌های وارد شده به صنعت گردشگری را به حداقل می‌رسانیم

وزیر میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی در پاسخ به این سوال، با بیان اینکه قطعاً اتفاقات اخیر و در راس آن شیوع ویروس کرونا به صنعت گردشگری همه کشورها و از جمله ایران آسیب‌های زیادی وارد کرده، گفت: با وجود مشکلات و ناکامی‌ها در تلاشیم آسیب‌های وارد شده به این صنعت را به حداقل برسانیم.

دکتر علی اصغر مونس‌ان اظهار کرد: با توجه به اینکه به دلیل گسترش و شیوع ویروس کرونا در کشور برنامه‌ها و سفرهای نوروزی لغو شد، در همان ابتدا دستورالعمل و پروتکل‌هایی را برای واحدهای اقامتی سراسر کشور صادر کردیم و موضوع رعایت مسائل بهداشتی در تمام محیط‌ها

در عصر حاضر، صنعت گردشگری به عنوان یکی از پایه‌های اساسی اقتصاد در تمام کشورهای جهان و از جمله ایران شناخته شده‌است. در این مطلب مشکلاتی که این صنعت در ایران با آن مواجهه کرده را مرور می‌کنیم و صحبت‌های وزیر میراث‌فرهنگی، دکتر علی اصغر مونس‌ان، را در این مورد می‌شنویم.

اهمیت این موضوع تا آنجاست که بسیاری از کشورها در راستای رهایی از اقتصاد تک‌پایه‌ای به این صنعت و ارتقای آن روی آورده‌اند. در این میان برخی از کشورها مانند ایران به لحاظ موقعیت‌های مکانی از مزیت‌های فراوانی برای گسترش صنعت گردشگری برخوردار هستند؛ اما علیرغم پتانسیل‌های فراوان کشورمان از نظر جاذبه‌های جهانگردی و تنوع زیستی، ایران تا کنون در جذب گردشگر از جایگاه مناسبی برخوردار نبوده‌است.

این درحالیست که با توجه به اهمیت موضوع، دولت‌ها می‌کوشند با سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی‌های مناسب، از حداکثر پتانسیل‌های خود در راستای جذب گردشگر بهره‌مند شوند. چراکه، این اقدام علاوه بر کسب درآمد و بهبود چرخه اقتصادی کشورها، به معرفی آداب و رسوم و گسترش فرهنگ کشورها به دیگران نیز تأثیر بسزایی دارد.

با توجه به اهمیت این مقوله، از آنجاکه ایران پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های بسیاری در

و اماکن تحت نظارت این وزارتخانه را به صورت جدی در دستور کار تمامی فعالان این حوزه قرار دادیم.

این بحران اجتناب ناپذیر بوده اما، به تمامی مشاغل و فعالان صنعت گردشگری که از این صنعت کسب درآمد می کنند، اطمینان می دهیم که در صدد هستیم تا با یافتن راهکارهای مناسب این ضررها را به حداقل برسانیم

ضد عفونی مکان های گردشگری

وی در ادامه صحبت هایش ضمن تشکر از همکاری مردم برای لغو سفرهایشان به دلیل شیوع ویروس کرونا گفت: این عزیزان مطمئن باشند که بعد از مهار کرونا رزرو بلیت، تور و یا اقامت آن ها با همان قیمت های سابق انجام خواهد گرفت و هیچ گونه افزایش قیمتی در بازه زمانی مورد نظر در کار نخواهد بود.

وی با بیان اینکه در پی اقدامات مطلوب وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در صنعت گردشگری کشور اینگونه برآورد شده بود که در سال جاری ۱۰ میلیون گردشگر جذب کنیم، تصریح کرد: اما اتفاقات اخیر و در راس آنها شیوع ویروس کرونا باعث شد این برنامه ریزی ها محقق نشود.

مونسان با بیان اینکه خوشبختانه آمارها حکایت از آن دارند که سفرها نسبت به مدت مشابه در سال گذشته کاهش چشمگیری داشته است، گفت: این نشان دهنده این موضوع است که مردم توصیه ها را رعایت کرده اند. با اطمینان می گویم قطعاً بعد از مهار کرونا بستر بسیار خوبی برای سفر و گردشگری برای همه هم وطنان فراهم خواهد شد و یک فرصت خوب برای رونق مجدد صنعت گردشگری در کشور به وجود خواهد آمد.

وی تاکید کرد: واضح است که هر ساله کشورمان در تعطیلات نوروز پذیرای تعداد زیادی گردشگر داخلی و خارجی بود. این در حالیست که امسال با توجه به شیوع کرونا نه تنها سفرهای خارجی بلکه حتی سفرهای داخلی هم لغو شد و بسیاری از مشاغل پیک کاری خود را از دست داده و متضرر شدند.

مونسان اظهار کرد: در هر حال، این بحران اجتناب ناپذیر بوده اما، به تمامی مشاغل و فعالان صنعت گردشگری که از این صنعت کسب درآمد می کنند، اطمینان می دهیم که در صدد هستیم تا با یافتن راهکارهای مناسب این ضررها را به حداقل برسانیم.

بر اساس این گزارش، نمی توان این موضوع را انکار کرد که شیوع و گسترش ویروس کرونا، ماجرای حادثه هواپیمای اوکراینی و بسیاری از موضوعات اخیر دیگر، اثرات نامطلوبی بر صنعت گردشگری کشور باقی گذاشته است؛ اما آنچه مسلم است این است که این بار هم از بحران عبور خواهیم کرد. قطعاً با مرور زمان این موضوعات هم مرتفع شده و صنعت گردشگری ایران بار دیگر جان خواهد گرفت.

فرصت سفر برای عموم مردم بعد از مهار کرونا

کرونا چه تاثیری روی گردشگری می گذارد؟ توریست ها و شهرهای توریستی چه کنند؟

صنعت گردشگری نیز شده است.

حال بد صنعت گردشگری

البته از شرایط کنونی کشور به دلیل شیوع کرونا که بگذریم، به طور کلی صنعت گردشگری ایران در نیمه دوم سال ۹۸ بنا به دلایل زیادی روزهای بدی را سپری کرده و اینک شیوع این بیماری مسری، مزید بر علت شده است.

ضمن اینکه، آنچه دست اندر کاران صنعت گردشگری در سرتاسر جهان را با نگرانی مواجه می کند اظهارات مرکز اطلاع رسانی اقتصادی هوشمند است که خاطر نشان می کند شیوع کرونا ویروس و نگرانی های ناشی از آن، در آینده نزدیک پایان نمی یابد و این موضوع باعث خواهد شد، بسیاری از گردشگران سفر خود را برای مدت نامعلومی به تاخیر بیندازند.

آینده صنعت گردشگری ایران

صنعت گردشگری ایران در حالی با ایجاد وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی جان تازه ای گرفت که به صورت مداوم در معرض تبلیغات منفی رسانه های خارجی قرار داشت.

به گونه ای که علیرغم اینکه ایران مقصدی ارزان است، اما تبلیغات منفی علیه کشور باعث شد تا مسافرانی که ایران را به عنوان مقصد سفر خود انتخاب می کنند، احساس امنیت نداشته باشند. به تدریج با برنامهریزی های مناسب توسط وزارت جوان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی اوضاع این صنعت در کشور ما وضعیت بهتری پیدا کرد. این روند رو به رشد ادامه داشت تا اینکه در نیمه دوم سال ۹۸ اتفاقاتی به صورت پی در پی رخ داد و این صنعت را با چالشی جدی مواجه کرده و مهر تایید به عدم وجود امنیت در ایران زد.

حوادث اخیر برای کشوری که به لحاظ سیاست خارجی در شرایط بحرانی قرار دارد، مانند بمب ساعتی بود که مسوولان و دست اندر کاران مربوطه توانستند با اندیشیدن تمهیداتی تا حدودی آن را مهار کنند.

اما گویا شیوع بیماری کرونا در جهان و ایران صنعت گردشگری کشورمان را ضربه فنی کرد. البته این نگرانی ها تنها مربوط به کشور ما نبوده و در سطح جهانی پیرامون شیوع و ابتلای افراد به این ویروس وجود دارد.

سفرهای نوروزی و دغدغه کرونا ویروس

با توجه به پیش رو بودن تعطیلات سال نو و آنجا که سفرهای نوروزی همواره یکی از تفریحات مورد علاقه ایرانیان است، باید به این نکته توجه کرد که ممکن است سفر کردن به دلیل قرار گرفتن افراد در شرایط آب و هوایی منطقه مبدا و قرار گرفتن در محیط های گوناگون مسافران را بیشتر مورد تهاجم ویروس ها قرار دهد. اما نکته ای که در این میان امید را در دل هایمان زنده نگه می دارد این است که با رعایت نکات بهداشتی اولیه به راحتی می توان از ابتلا به این بیماری جلوگیری کرد.

ویروس ها همواره جزئی از زندگی بشر بوده اند و هر از گاهی با نامی جدید یا به زندگی انسان ها گذاشته و آنها را با چالش ها و دغدغه های جدیدی مواجه کرده اند.

این بار هم ویروس جدیدی از خانواده کرونا پا به زندگی انسان ها گذاشته و موجب شده سازمان بهداشت جهانی وضعیت هشدار بین المللی را در رابطه با این ویروس اعلام کند. به گونه ای که امروزه، کرونا ویروس به یک بحث داغ جهانی تبدیل شده است.

کرونا و درگیری جهانی

کرونا، ویروسی است که از یک شهر بزرگ در مرکز چین آغاز شد و به طور شگفت انگیزی اکثر کشورهای جهان را درگیر خود کرد. متأسفانه کشورمان نیز از این امر مستثنی نبوده و در حالی که چیزی به عید نوروز باقی نمانده، در ایران جولان می دهد و همه شهرهای کشور را درگیر خود کرده است. هراس از شیوع اجتناب ناپذیر این ویروس تا آنجا ادامه پیدا کرده که تا کنون بسیاری از موسسات و مراکز آموزشی، مکان های فرهنگی و سازمان های دولتی و خصوصی را به تعطیلی کشانده است.

البته این شرایط تنها مختص ایران نبوده و شیوع گسترده این ویروس که از ویژگی های منحصر به فرد آن نیز هست، همه کشورهای جهان را به حالت آماده باش درآورده و صنعت گردشگری اکثر کشورهای جهان را با چالش جدی مواجه کرده است. ورود این ویروس به ایران نیز با پایان سال مقارن شده و اثرات منفی را با خود به همراه آورده که قطعاً شامل حال

پیشگیری از کرونا

گرچه همه مسوولان و دست‌اندرکاران مربوطه بارها و بارها اعلام کرده‌اند که حتی المقدور از انجام سفرهای غیر ضروری اجتناب کرده و برای سلامتی خود و دیگران سعی کنید در منزل بمانید. اما اگر سفر کردن برایتان موضوعی اجتناب‌ناپذیر است، بهتر است با داشتن اطلاعات کافی از این ویروس و فراگیری راه‌های پیشگیری از ابتلا به آن تا جای ممکن از سلامتی خود و عزیزانتان محافظت کنید.

کنترل این ویروس به دلیل پنهان بودن مدت ابتلای فرد به آن، به سختی امکان‌پذیر است و همین موضوع نکته‌ای است که نگرانی‌های زیادی را پیرامون آن ایجاد کرده است. زیرا احتمال دارد بسیاری از مسافران که به شهرهای مختلف سفر می‌کنند بدون آنکه خودشان بدانند ناقل این بیماری باشند. بنابراین، رعایت نکات بهداشتی هم بر مسافران و هم بر کسانی که ساکن شهرهای توریستی هستند بیش از پیش لازم و ضروری به نظر می‌رسد.

مسافران چگونه سفری ایمن داشته باشند؟ برای در امان ماندن از کرونا ویروس و سایر ویروس‌های مشابه، بهتر است مسافران قبل از آغاز سفر، وسیله‌هایی مانند ماسک، اسپری الکلی، ژل شست و شو، دستمال کاغذی و تب سنج را در چمدان خود جای دهند.

علاوه بر این، اگر قصد دارید حتماً به سفر نوروزی بروید و شهر خاصی به عنوان مبدا مد نظرتان نیست، به شما توصیه می‌کنیم مناطقی که آب و هوای گرم‌تری دارند را برای گذراندن تعطیلات خود انتخاب کنید.

نکات بهداشتی برای جلوگیری از ابتلا به کرونا ویروس درست مانند سرما خوردگی است. ضمن اینکه در مقابله با این ویروس سیستم ایمنی بدن نقش به‌سزایی دارد، پس تانمی‌توانید در تقویت سیستم ایمنی بدنتان بکوشید.

هنگام رسیدن به شهر مبدا نیز سعی کنید محل اقامت خود را در مناطق دور از مرکز شهر انتخاب کرده و برای رفت و آمد از خودروی شخصی و ماشین‌های درستی به جای وسایل نقلیه عمومی استفاده کنید.

علاوه بر همه اینها فراموش نکنید که در طول سفر دست ندادن، روبوسی نکردن و شستن مکرر دست‌ها قطعاً شما را از ابتلا به بیماری کرونا مصون نگه می‌دارد.

ساکنان شهرهای توریستی چه وظیفه‌ای

دارند؟

در کنار این توصیه‌ها ساکنان شهرهای

گویا شیوع بیماری کرونا در جهان و ایران صنعت گردشگری کشورمان را ضربه فنی کرد. البته این نگرانی‌ها تنها مربوط به کشورمان نبوده و در سطح جهانی پیرامون شیوع و ابتلای افراد به این ویروس وجود دارد

شیوع کرونا ویروس و نگرانی‌های ناشی از آن، در آینده نزدیک پایان نمی‌یابد و این موضوع باعث خواهد شد، بسیاری از گردشگران سفر خود را برای مدت نامعلومی به تأخیر بیندازند

توریستی نیز باید تمامی اصول اولیه بهداشتی را رعایت کنند و اگر در مسافران و افراد غریبه علائمی مانند سرفه و عطسه مکرر مشاهده کردند، به صورت جدی از آنها دوری کنند. افراد ساکن شهرهای توریستی حتماً در خارج از خانه از ماسک و دستمال استفاده کرده و پس از استفاده، آنها را رها نکنند و به سطل زباله درب‌دار بیندازند. ضمن اینکه در حین ارائه خدمت و سرویس دهی به مسافران نوروزی در هر شغلی که هستند به صورت مکرر دست‌های خود را با آب و صابون شستشو دهند و اگر امکان این کار را نداشتند از ژل‌های بهداشتی استفاده کنند. علاوه بر اینها، بر همه واجب است همواره یک و نیم متر فاصله خود را از افراد مشکوک به ابتلا به کرونا و افراد غریبه حفظ کرده و تا جایی که امکان دارد از تماس با آنها پرهیز کنند.

تبدیل تهدید به فرصت

از آنجا که بسیاری از کشورهای خارجی مرزهای خود را به روی ایرانیان بسته‌اند، قطعاً نوروز امسال سفر به خارج از کشور به پایین‌ترین حد خود خواهد رسید؛ از سوی دیگر، با توجه به اینکه سفرهای نوروزی جزء لاینفک زندگی برخی از افراد است، بر مسوولان و دست‌اندرکاران صنعت گردشگری لازم است با اندیشیدن تمهیدات لازم و با برنامه‌ریزی صحیح، در راستای مقابله با این ویروس و مدیریت سفرهای نوروزی در چنین شرایطی بکوشند.

در چنین شرایطی، استان‌های کشور نیز فرصتی برای جذب گردشگر پیدا خواهند کرد که با هوشمندی می‌توانند از آن بهره‌مند شوند تا اینگونه چرخه اقتصادی کشور همچنان در حرکت بماند و از رونق نیفتد.

علیرغم تمامی مباحثی که در این گزارش به آنها اشاره شد، حال که شرایط کشور بحرانی است، انتظار می‌رود کسانی که اجباری برای سفر رفتن ندارند، طبق خط مشی و سیاست‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مسافرت خود را به تاریخی دیگر که شرایط بهتر می‌شود، موکول کنند. اگر هم مجبور به مسافرت هستند توجه داشته باشند که می‌توانند به راحتی با رعایت موارد بهداشتی سفر کرده و خاطره‌ای خوش برای خود و عزیزانشان به یادگار بگذارند.

راه حمایت از صنعت گردشگری در دوران کرونا چیست؟

آن به ثبت رساند اما به تدریج سایه کرونا بر گردشگری جهان سنگین تر شده و در ماه فوریه و مارس این سیر نزولی به منفی ۱۶ و منفی ۶۵ درصد می رسد و در ماه های آوریل و می نیز رکورد رشد منفی ۹۷ درصدی ثبت شده است. صنعت گردشگری بین الملل در ماه های ژوئن، جولای و اوت نیز به ترتیب رشد منفی ۹۱، ۸۱ و ۷۹ درصد را نشان می دهد.

در ایران هم آمارهای منتشر شده از سوی این سازمان نشان می دهد، متوسط رشد صنعت گردشگری ایران در هشت ماه نخست سال ۲۰۲۰ به منفی ۷۲ درصد رسیده است.

فعالان صنعت گردشگری تأکید می کنند و رای کرونا، تصمیم های غیر کارشناسی در طول چند ماه گذشته، صنعت گردشگری را متحمل هزینه های فراوانی کرده است. در حالی که انتظار می رفت با توجه به تبدیل سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به وزارتخانه و تأکید بر تدوین بودجه بدون وابستگی به نفت، این صنعت بیش از قبل مورد توجه قرار گیرد و حداقل تصمیمات با مشورت بخش خصوصی انجام شود.

در این میان، اما برخی معتقدند صنعت گردشگری از سال های قبل مورد بی توجهی بوده است و عدم تجهیز زیرساخت های این صنعت باعث شده تا امروز با صنعتی روبه رو باشیم که نتواند جایگاه خود را در ارزآوری برای کشور به نحو احسن ایفا کند.

در همین زمینه احمد پورفلاح مشاور عالی رئیس اتاق ایران می گوید: «عدم اعتقاد به گردشگری، وابستگی به نفت و تحریم اجازه نداد سهم خودمان را از گردشگری بگیریم. وقتی درآمد نفتی خوب است دلیلی نمی بینند خود را وارد مسائل گردشگری کنند اما وقتی دولت

ادامه در صفحه ۳۱

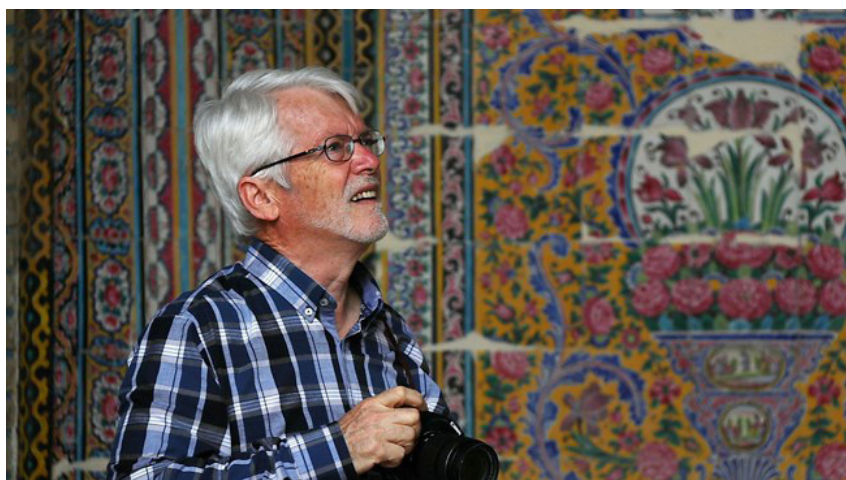
علی اکبر عبدالملکی و مجید پورکائند، رئیس و نایب رئیس کمیسیون گردشگری و کسب و کارهای وابسته در گفت و گو با پایگاه خبری اتاق ایران به تشریح مهم ترین راهکارهایی می پردازند که دولت برای حمایت از صنعت و فعالان گردشگری باید به کار گیرد.

علی اکبر عبدالملکی و مجید پورکائند، رئیس و نایب رئیس کمیسیون گردشگری و کسب و کارهای وابسته در گفت و گو با پایگاه خبری اتاق ایران به تشریح مهم ترین راهکارهایی می پردازند که دولت برای حمایت از صنعت و فعالان گردشگری باید به کار گیرد.

صنعت گردشگری با وقوع کرونا بیشترین آسیب را دید. این در حالی است که حدود ۱۰ درصد درآمد ناخالص اقتصاد جهان از صنعت گردشگری است و رتبه ۵ را در بین صنایع مهم دارد در سال ۲۰۱۸ این صنعت با درآمد ۸.۸ تریلیون دلار به اقتصاد جهان کمک کرد و حدود ۳۲۰ میلیون شغل در جهان به حوزه گردشگری و سفر مرتبط است.

بر اساس آمار شورای جهانی گردشگری و سفر ۵۰ میلیون شغل مربوط به صنعت گردشگری در سراسر جهان به دلیل کرونا از بین خواهد رفت.

طبق اعلام سازمان جهانی گردشگری (WTO)، در ماه ژانویه که همزمان با آغاز بحران کرونا بود، گردشگری جهان رشد منفی یک درصد را در مقایسه با سال گذشته

سرمایه گذاری مستقیم خارجی در سال ۲۰۲۰

- سرمایه گذاری مستقیم خارجی در سال ۲۰۲۰ با افت ۴۲ درصدی نسبت به ۲۰۱۹ به ۸۵۹ میلیارد دلار رسیده است. این کاهش عمدتاً متمرکز در کشورهای توسعه یافته بوده؛ بطوریکه سرمایه گذاری مستقیم خارجی در این گروه کشوری، معادل ۲۲۹ میلیارد دلار همراه با افت ۶۹ درصدی در مقایسه با سال ۲۰۱۹، بوده است.

- در سال ۲۰۲۰، ارزش پروژه های سرمایه گذاری جدید (گرینفیلد) حدود ۳۵ درصد کاسته شده، سرمایه گذاری خارجی در قالب ادغام و تملک با افت ۱۰ درصدی همراه شده و قراردادهای مالی هم، به عنوان منبع مهم سرمایه گذاری در زیرساخت ها، حدود ۲ درصد کاهش یافته است.

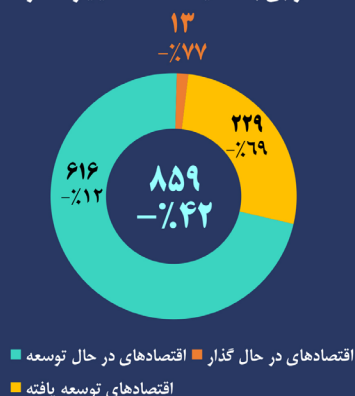
- برای سال ۲۰۲۱ نیز انتظار می رود همچنان روند سرمایه گذاری مستقیم خارجی ضعیف باشد.

سرمایه گذاری مستقیم خارجی در سال ۲۰۲۰

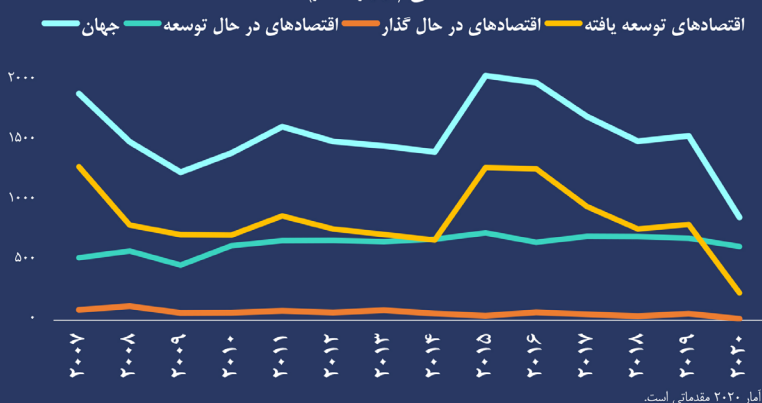

- سرمایه گذاری مستقیم خارجی در سال ۲۰۲۰ با افت ۴۲ درصدی نسبت به ۲۰۱۹ به ۸۵۹ میلیارد دلار رسیده است. این کاهش عمدتاً متمرکز در کشورهای توسعه یافته بوده؛ بطوریکه سرمایه گذاری مستقیم خارجی در این گروه کشوری، معادل ۲۲۹ میلیارد دلار همراه با افت ۶۹ درصدی در مقایسه با سال ۲۰۱۹، بوده است.
- در سال ۲۰۲۰، ارزش پروژه های سرمایه گذاری جدید (گرینفیلد) حدود ۳۵ درصد کاسته شده، سرمایه گذاری خارجی در قالب ادغام و تملک با افت ۱۰ درصدی همراه شده و قراردادهای مالی هم، به عنوان منبع مهم سرمایه گذاری در زیرساخت ها، حدود ۲ درصد کاهش یافته است.
- برای سال ۲۰۲۱ نیز انتظار می رود همچنان روند سرمایه گذاری مستقیم خارجی ضعیف باشد.

ترکیب جریان ورودی سرمایه گذاری مستقیم خارجی به تفکیک منطقه - میلیارد دلار

روند جریان ورودی سرمایه گذاری مستقیم خارجی در جهان و گروه های اقتصادی (میلیارد دلار)

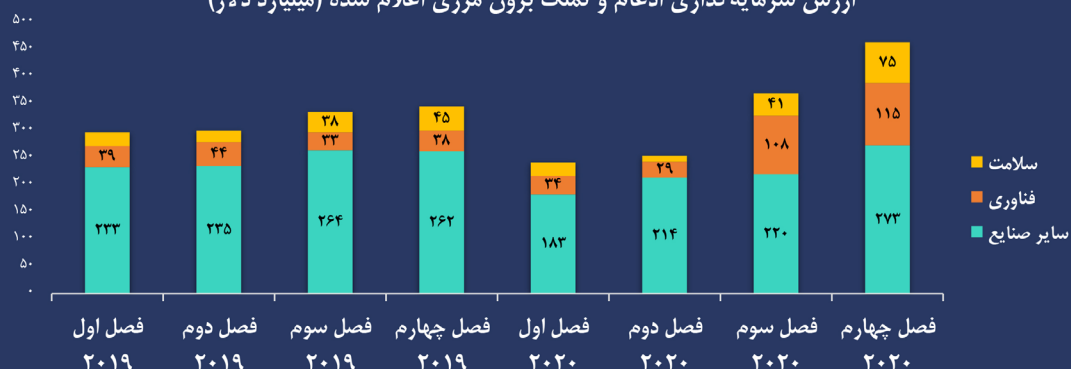

آمار ۲۰۲۰ مقدماتی است.

تغییر سرمایه گذاری مستقیم خارجی به تفکیک گروه کشور و نوع سرمایه گذاری در سال ۲۰۲۰ نسبت به ۲۰۱۹ (درصد)

ادغام و مالکیت مرزی	پروژه های گرینفیلد	تامین مالی پروژه های بین المللی	
جهان	-۱۰	-۳۵	-۲
اقتصادهای توسعه یافته	-۱۱	-۱۹	۷
اقتصادهای در حال توسعه	-۴	-۴۶	-۷
اقتصادهای در حال گذار	۱۴۷	-۶۰	-۵۰

ارزش سرمایه گذاری ادغام و تملک برون مرزی اعلام شده (میلیارد دلار)

تجارت کالایی ایران با ترکیه طی ۱۱ ماهه سال ۲۰۲۰

- طی ۱۱ ماهه ۲۰۲۰، ایران حدود ۸۹۸ میلیون دلار کالا به ترکیه صادر کرده که این میزان نسبت به مدت مشابه سال گذشته حدود ۷۲ درصد کاهش یافته است.

- واردات ایران از این کشور طی مدت زمان مذکور حدود ۱,۵ میلیارد دلار بوده که نسبت به ۱۱ ماهه ۲۰۱۹ با کاهش ۲۷ درصدی مواجه بوده است.

- تراز تجاری ایران طی ۱۱ ماهه ۲۰۲۰ نسبت به مدت مشابه سال قبل حدود ۱,۷ میلیارد دلار تضعیف شده است.

وزیر میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری:

کرونا به گردشگری کشور بیش از ۱۴ هزار میلیارد تومان خسارت وارد کرده

بر اساس بررسی‌های انجام شده از ابتدای شیوع ویروس کرونا تا مهرماه امسال بیش از ۱۴ هزار میلیارد تومان به بخش گردشگری کشور خسارت وارد شده است.

علی اصغر مونسان افزود: یکی از بخش‌هایی که از شیوع کرونا آسیب بسیاری را متحمل شده، حوزه گردشگری است و دولت برای جبران خسارات ناشی از این ویروس تا کنون ۲ بسته حمایتی برای بخش‌های آسیب دیده در نظر گرفت که در مرحله اول بسته حمایتی حوزه گردشگری امهال مالیاتی حق بیمه کارفرمایی بود که به شرط حفظ اشتغال و بالاحاظ کد بیمه به واحدها اختصاص پیدا می‌کرد.

وی اظهار داشت: دولت در مجموع ۵۰ هزار میلیارد تومان بسته حمایتی برای بخش‌های مختلف آسیب دیده از کرونا تخصیص داده که ۲۰ هزار میلیارد آن به وزارت بهداشت و مابقی بین بخش‌های دیگر توزیع شد.

مونسان تصریح کرد: در بسته دوم تسهیلات با نرخ چهار درصد برای حمایت از مشاغل آسیب دیده در نظر گرفته شد که در این مرحله داشتن کد بیمه‌ای از سوی کارفرمایان مانند مرحله اول لحاظ نشده تا واحدهای گردشگری برای دریافت کمک‌های جبرانی مشکلات کمتری داشته باشند.

وی با بیان اینکه در بودجه سال آینده نیز هفت هزار میلیارد تومان برای حمایت از مشاغل آسیب دیده از کرونا در بخش گردشگری در نظر گرفته شده، افزود: کرونا به شدت به بخش گردشگری زیان وارد کرده است و این حمایت هادردی را دوانمی کند و فقط یک مسکن است.

مونسان ادامه داد: آنچه مهم است باید بخش گردشگری رونق بگیرد تا شاهد تداوم کسب و کار در این بخش باشیم و امیدواریم با تهیه واکسن بار دیگر بستر برای رونق صنعت گردشگری در کشور فراهم شود.

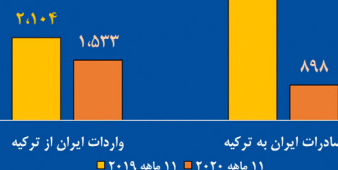
تجارت کالایی ایران با ترکیه طی ۱۱ ماهه سال ۲۰۲۰

طی ۱۱ ماهه ۲۰۲۰، ایران حدود ۸۹۸ میلیون دلار کالا به ترکیه صادر کرده که این میزان نسبت به مدت مشابه سال گذشته حدود ۷۲ درصد کاهش یافته است.

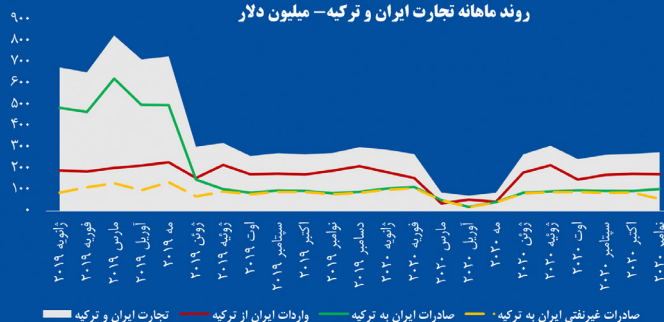
واردات ایران از این کشور طی مدت زمان مذکور حدود ۱,۵ میلیارد دلار بوده که نسبت به ۱۱ ماهه ۲۰۱۹ با کاهش ۲۷ درصدی مواجه بوده است.

تراز تجاری ایران طی ۱۱ ماهه ۲۰۲۰ نسبت به مدت مشابه سال قبل حدود ۱,۷ میلیارد دلار تضعیف شده است.

تجارت ۱۱ ماهه ۲۰۲۰ - میلیون دلار

روند ماهانه تجارت ایران و ترکیه - میلیون دلار

در ماه نوامبر ۲۰۲۰، ایران ۱۰۴ میلیون دلار کالا به ترکیه صادر کرده که نسبت به ماه قبل و نوامبر ۲۰۱۹ به ترتیب ۲۰۹ درصد و ۱۰۵ درصد افزایش یافته است. صادرات کالایی غیرنفتی ایران به ترکیه در این ماه نیز ۵۶ میلیون دلار که نسبت به ماه قبل ۳۵ درصد و نسبت به ماه مشابه سال قبل ۲۸,۵ درصد افت داشته است.

۵ فصل مهم کالایی واردات ایران از ترکیه طی ۱۱ ماهه ۲۰۲۰

۵ فصل مهم صادرات ایران به ترکیه طی ۱۱ ماهه ۲۰۲۰

راکتورهای هسته‌ای، دیگ‌های بخار و آبگرم ماشین آلات و وسایل مکانیکی؛ اجزا و قطعات آنها

۳۰۱ میلیون دلار
۴۲ درصد

الیاف سنتتیک غیربکره

۱۱۲ میلیون دلار
منفی ۲۴ درصد

پلاستیک و اجزای آن

۱۰۳ میلیون دلار
منفی ۳۷ درصد

توتون و تنباکو و مواد مورد استفاده به جای آن

۱۰۰ میلیون دلار
۹ درصد

ماشین آلات و دستگاه‌های برقی و اجزا و قطعات آنها؛ دستگاه‌های ضبط و بخش صوت، دستگاه‌ها

۸۷ میلیون دلار
منفی ۶ درصد

پلاستیک و اجزای آن

۲۱۱ میلیون دلار
منفی ۱۰ درصد

مس و مصنوعات آن

۱۳۲ میلیون دلار
منفی ۱۵ درصد

روی و مصنوعات آن

۱۲۸ میلیون دلار
منفی ۱۱ درصد

کودها

۱۰۹ میلیون دلار
منفی ۳۰ درصد

آلومینیوم و مصنوعات آن

۷۵ میلیون دلار
منفی ۵ درصد

رشد پایدار در گرو حضور فعال بخش خصوصی

مسعود خوانساری
نایب رئیس اتاق ایران

شفاف از وضعیت فعلی اقتصاد و آینده مبهم، عدم قطعیت و نااطمینانی در انجام امور اقتصادی، محیط نامساعد کسب و کار و نیز غیر واقعی بودن سه متغیر کلیدی «نرخ ارز»، «نرخ بهره» و «بهای حامل انرژی» جدی ترین چالش های فعلی در اقتصاد کشور است. الزامات اصلاح مسیر پیش رو، گفت و گوی عمومی و شفاف دولت و حاکمیت با مردم، پاسخگو بودن در برابر افکار عمومی، مشارکت بخش خصوصی و نهادهای مدنی در تصمیم گیری ها، واگذاری امور به مردم و کاهش دخالت های دولتی و در نهایت عزم سیاسی برای تغییر و اصلاح امور است. برای گریز از افق غبار آلود اقتصادی پیش رو، باید اقدامات شجاعانه ای انجام داد:

- هدف گذاری تورم تک رقمی،
- واقعی کردن سه قیمت کلیدی در اقتصاد کشور: نرخ ارز، نرخ سود بانکی و بهای حامل های انرژی
- به حداقل رساندن کسری بودجه
- هدفمند کردن یارانه ها
- تقویت تعامل با اقتصاد جهانی
- رفع موانع محیط کسب و کار برای سرمایه گذاری های داخلی و خارجی، پذیرش تاثیر بخش خصوصی در توسعه کشور و البته تسهیل و کمک به شکل گیری فعالیت های اقتصادی مبتنی بر فناوری های نوین.
- تجربه کشورهای توسعه یافته نشان می دهد، پیشرفت اقتصادی زمانی حاصل می شود که بخش خصوصی در اقتصاد با ثبات و قابل پیش بینی، وارد میدان عمل شود و به کار بپردازد. در ایران هم، رشد پایدار نیازمند چنین حضور موثری است.

تجربه کشورهای توسعه یافته نشان می دهد، پیشرفت اقتصادی زمانی حاصل می شود که بخش خصوصی در اقتصاد با ثبات و قابل پیش بینی، وارد میدان عمل شود و به کار بپردازد. در ایران هم، رشد پایدار نیازمند چنین حضور موثری است.

تجربه کشورهای توسعه یافته نشان می دهد، پیشرفت اقتصادی زمانی حاصل می شود که بخش خصوصی در اقتصاد با ثبات و قابل پیش بینی، وارد میدان عمل شود و به کار بپردازد. در ایران هم، رشد پایدار نیازمند چنین حضور موثری است.

ایران با پایان دهه ۹۰ شمسی در آستانه ورود به قرن جدید هنوز به یک سوال اساسی پاسخ نداده است. چرا اقتصادی با این حجم از پتانسیل های درونی، برنامهریزی های کوتاه و بلندمدت در ۵۰ سال گذشته، هنوز موفق به دستیابی به توسعه پایدار نشده است؟ از همه مهم تر اینکه در آستانه قرن جدید چطور باید به اقتصاد و آینده توسعه در ایران نگاه کرد؟

بررسی عملکرد و تحلیل روند شاخص های کلان اقتصادی یک دهه اخیر نشان می دهد متأسفانه محصول کاشته شده و برداشت شده از این زمین حاصلخیز با آنچه در سند چشم انداز ۱۴۰۴ به عنوان اهداف بلندمدت اقتصاد ایران ترسیم شده، همخوانی ندارد. سند چشم انداز جایگاه اقتصاد ایران را در آستانه قرن جدید، بر قله کشورهای منطقه ترسیم کرده بود؛ پیش تر از ترکیه و کشورهای حوزه خلیج فارس ولی آنچه در واقعیت رخ داده، پیشرفت مستمر آنها و عقبگرد ماست.

دقت به برخی شاخص های کلان اقتصادی می تواند تصویری دقیق از موقعیتی که در آن قرار داریم، نشان دهد. ایران ششمین کشور با تورم بالا در جهان است. از میان ۱۸۶ کشور دنیا تنها ۹ کشور تورم دورقمی دارند که متأسفانه ایران یکی از آنهاست. نتیجه این تورم لجام گسیخته در معیشت مردم پیداست. وضعیت تورم بر هیچ ناظر آگاهی پوشیده نیست و یکی از عوامل موثر آن کسری بودجه سالانه است که از دید هیچ سیاست گذاری پنهان نیست. شاخص بعدی نقدینگی است که در سال ۱۳۹۰ معادل ۳۵۴ هزار میلیارد تومان و اکنون از مرز ۳۱۳۰ هزار میلیارد تومان عبور کرده یعنی نقدینگی طی دهه ۹۰، بیش از ۹ برابر شده است. افزایش نقدینگی که مابه ازای تولید و تجارت نداشته باشد، برای هر اقتصادی زبان بار و مهلک است.

همچنین درآمد ملی سرانه که در سال ۱۳۸۳ معادل ۵ میلیون و ۷۶۰ هزار تومان بود، امروز به ۴ میلیون و ۷۴۰ هزار تومان رسیده و به این ترتیب، براساس گزارشی که مرکز پژوهش های مجلس ارائه کرده، طی دهه اخیر ۳۵ درصد مردم کشور یعنی نزدیک به چهار دهک از جامعه زیر خط فقر قرار گرفته اند. یکی از مهم ترین شاخص هایی که نشان می دهد، چه اندازه از برنامه ها عقب مانده ایم، رشد اقتصادی است. این شاخص در سال های ۹۷ و ۹۸ به ترتیب منفی ۵،۴ و منفی ۶،۵ درصد بوده و اقتصاد ایران طی دو سال حدود ۱۲ درصد کوچک شده است.

علاوه بر اینها تضعیف سرمایه اجتماعی و کاهش سطح تعاملات جهانی باعث شده از سال ۹۰ تا ۹۸ شاهد رشد منفی سرمایه گذاری در کشور باشیم. این روند نزولی بسیار نگران کننده است چرا که امروز استهلاک و عدم سرمایه گذاری از انباشت سرمایه سبقت گرفته است. از سوی دیگر در همین بازه زمانی بالغ بر ۹۰ میلیارد دلار خروج سرمایه از کشور را شاهد بوده ایم. چالش مهم و بیماری مزمن دیگری که اقتصاد ایران چند دهه است دچار آن شده، موضوع پرداخت یارانه انرژی و واقعی نبودن قیمت آب، برق، گاز و... است. طی تمام این سال ها در اقتصاد ایران، انواع یارانه ها از جمله یارانه انرژی در قالب برق، گاز و... پرداخت می شود. قابل توجه اینکه طبق گزارش آژانس بین المللی انرژی ایران در سال ۲۰۱۹، ۸۶ میلیارد دلار به عنوان یارانه انرژی پرداخت کرده در حالی که چین با جمعیت ۱،۴ میلیارد نفری در مقام دوم قرار گرفته و ۳۲ میلیارد یارانه انرژی داده است.

در این بین فقدان ثبات اقتصادی، دونرخی بودن ارز، تورم و رکود اقتصادی، همچنین فقدان تصویری

ترکیب درآمدهای مالیاتی کشور در نیمه نخست ۱۳۹۹

۲۹ درصد از درآمدهای مالیاتی نیمه نخست ۱۳۹۹ متعلق به اشخاص حقوقی غیر دولتی و حقوق کارکنان بخش خصوصی است.
مالیات بر ثروت از اجزای مهم ترکیب درآمدهای مالیاتی مستقیم در نیمه اول ۱۳۹۹ بوده که مهم ترین اثر آن در افزایش مالیات بر انتقال سهام، اتفاق افتاده و سایر موارد از جمله مالیات بر درآمد اتفاقی، سهم کمی داشته است.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی های اقتصادی

ترکیب درآمدهای مالیاتی کشور در نیمه نخست ۱۳۹۹

مالیات مستقیم

سهم از کل درآمد مالیاتی (درصد)

۵۴,۹ هزار میلیارد تومان
۶۴,۵ درصد

۲۲,۷
%۲۶,۷

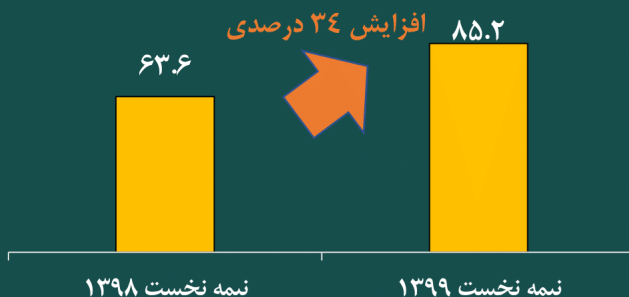
مالیات اشخاص
حقوقی

۱۹,۳
%۲۲,۶

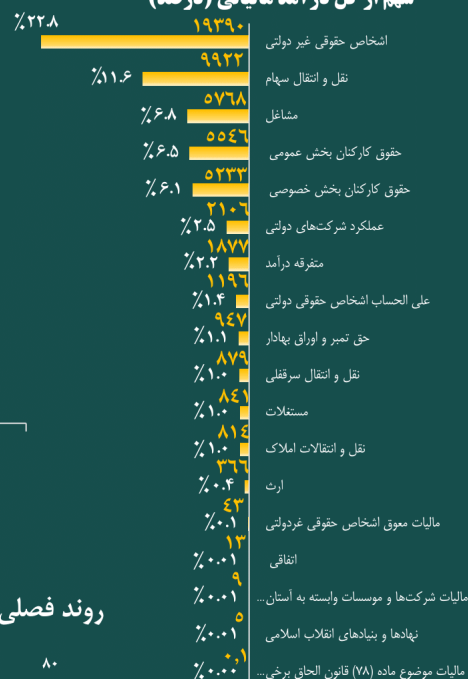
مالیات بر درآمدها

درآمد مالیاتی طی نیمه نخست ۱۳۹۹
(هزار میلیارد تومان)

اجزای مالیات مستقیم

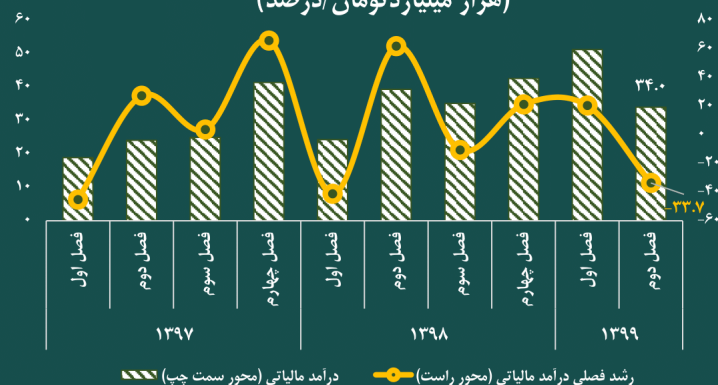
میلیارد تومان
سهم از کل درآمد مالیاتی (درصد)

۱۲,۹
%۱۵,۲

مالیات بر ثروت

روند فصلی درآمد مالیاتی و رشد آن از ابتدای سال ۱۳۹۷ تا فصل دوم ۱۳۹۹
(هزار میلیارد تومان/درصد)

مالیات کالا و خدمات

۳۰,۳ هزار میلیارد تومان
۳۵,۵ درصد

سهم از کل درآمد مالیاتی (درصد)

مالیات
شماره گذاری
خودرو
۰,۲

عوارض خروج
مسافر از مرزهای
کشور
۰,۰۳

مالیات بر فروش
فراورده های نفتی
۲۹,۵

مالیات بر ارزش
افزوده
۲۲,۸

مهسا رجایی نژاد
بهمن ۱۳۹۹

منبع آمارها:
سازمان امور مالیاتی و مرکز آمار ایران

لطفعلی بخشی
اقتصاددان

دولت برای حمایت از مصرف کنندگان اقدام به قیمت گذاری در برخی از کالاهای اساسی می کند و همین موضوع باعث می شود تا تولید صرفه اقتصادی خود را از دست بدهد و بتدریج برخی از واحدهای تولیدی از چرخه تولید خارج شوند.

بدین ترتیب سمت عرضه نیز دچار آسیب و کاهش می شود و موجب می شود تا روند افزایشی قیمت ها شتاب گیرد. بنابراین بخش های وسیعی از مردم بشدت از تورم آسیب می بینند و در مقابل صاحبان و دارندگان اموال و کالاهای افزایش قیمت ها و تورم سود کلانی عایدشان می شود. این روند بشدت جامعه را به سوی دوقطبی شدن هدایت می کند که نتایج گسترده آن از قبیل افزایش جرم و خشونت و فساد و نا امنی و آشوب دامن همه افراد جامعه را خواهد گرفت.

بخش های وسیعی از مردم بشدت از تورم آسیب می بینند و در مقابل صاحبان و دارندگان اموال و کالاهای افزایش قیمت ها و تورم سود کلانی عایدشان می شود. این روند بشدت جامعه را به سوی دوقطبی شدن هدایت می کند که نتایج گسترده آن از قبیل افزایش جرم و خشونت و فساد و نا امنی و آشوب دامن همه افراد جامعه را خواهد گرفت.

تورم به عنوان مهم ترین بلیه ای که در کشور وجود دارد، از جنبه های مختلف روی بخش ها و گروه های مختلف جامعه اثر منفی می گذارد و هر چه رشد این نرخ افزایش یابد تبعات منفی آن نیز بیشتر و گسترده تر خواهد شد. بررسی آثار تورم از هر جنبه و منظری نابود کننده زندگی اقشار کم درآمد و متوسط جامعه است. تأثیر تورم دو رقمی روی اقتصاد را می توان از طرف عرضه و تقاضا بررسی کرد. به این معنا که تورم بالا در کنار مصرف کنندگان، تولید کنندگان را نیز تحت تأثیر قرار می دهد.

در بخش تقاضا، مردم به سه دسته تقسیم می شوند، دسته نخست افرادی که شغل ندارند و در نتیجه درآمدی هم به دست نمی آورند. دسته دوم کسانی که حقوق بگیر هستند و درآمد محدودی دارند و دسته سوم کسانی که درآمد بالایی دارند. از میان این گروه ها دو گروه نخست بیشترین آسیب را از تورم بالا متحمل می شوند. در واقع تأثیر تورم دو رقمی بر این دو گروه یعنی افراد بدون درآمد و افراد با درآمد پایین از دو جهت تأثیر گذار است. از یک سو تورم بالا باعث می شود تا سبد هزینه های این گروه ها بشدت کوچک شود. این افراد برای متعادل کردن دخل و خرج خود مجبور می شوند تا برخی از کالاهای خدمات را از سبد هزینه خود حذف کنند و با شدت گرفتن تورم حتی اقلامی مانند گوشت و شیر هم بتدریج حذف می شود. از طرف دیگر تورم بالا باعث می شود تا این گروه ها که بخش اعظم جامعه را تشکیل می دهند قدرت خرید خود را برای کالاهای سرمایه ای مانند مسکن، خودرو و حتی کالاهای مصرفی بادوام مانند لوازم خانگی از دست بدهند و خرید این کالاهای به آرزویی دست نیافتنی برای آنها تبدیل شود. تداوم این وضعیت باعث می شود، اقشار کم درآمد و متوسط جامعه فشار زیادی را تحمل کنند. علاوه بر این امید آنها به آینده نیز از بین می رود و امیدی برای پس انداز ندارند.

این در حالی است که در چنین شرایطی، برخی افراد که سرمایه دارند، برای کسب سود یا حفظ ارزش دارایی های خود به خرید کالاهایی مانند خودرو، مسکن، ارز و طلا با هدف سرمایه گذاری اقدام کنند، موضوعی که خود باعث تشدید تورم می شود. در همین زمینه پیش بینی می شود که میزان افزایش حداقل دستمزد کارگران برای سال آینده به بالاترین میزان در تاریخ کشور برسد، اما همین افزایش دستمزد و حقوق کارمندان دولت خود به عنوان عاملی برای رشد بیشتر تورم خودنمایی می کند. اما همانگونه که اشاره شد، تنها مصرف کنندگان از تورم دو رقمی متأثر نمی شوند و بخش تولید نیز از تبعات منفی آن لطمه می بیند. در شرایطی که به دلیل رشد نرخ تورم، قیمت مواد اولیه برای تولید کنندگان در کنار سایر هزینه های تولید افزایش می یابد، تولید کنندگان نیز مجبور می شوند تا قیمت محصول نهایی خود را افزایش دهند. اما

روایت عدم اهلیت تصمیم سازان

چیزی تا پایان برنامه پنج ساله ششم توسعه نمانده و دولت دوازدهم باید در مدت باقیمانده فعالیتش لایحه این برنامه را تدوین کند. هر چند به نظر برخی کارشناسان با توجه به لزوم آسیب شناسی برنامه ششم توسعه و تعیین نقاط ضعف و قوت آن برای تدوین لایحه برنامه هفتم، احتمال اینکه دولت بتواند در این مدت برنامه جدیدی ارائه کند، کم است. ضمن اینکه برنامه بودجه ۱۴۰۰ دولت هم با اما و اگرهای بسیاری از سوی مجلسی ها همراه شد.

اما برنامه های توسعه در ایران همواره با نظرات مخالف و موافقی همراه بوده است؛ به عقیده برخی کارشناسان، این برنامه ها با کارشناسی های دقیق و نکته سنجی کاملی تدوین نشده و نقاط ضعف بسیاری دارد و همین ضعف ها باعث تحقق نیافتن کامل این برنامه ها شده است. هم معتقد است تاکنون برنامه های تدوین شده توسعه، دستاوردهای پایداری برای اقتصاد کشور نداشته و نتوانسته شرایط تاب آوری را برای ما ایجاد کند. بحرینیان یکی از دلایل این موضوع را نبود اهلیت حرفه ای در تصمیم گیران اقتصادی می داند. این پژوهشگر توسعه معتقد است «تا زمانی که دست از خودشیفتگی نشویم و نپذیریم که باید خرده دانش هایمان را کنار هم بگذاریم و معانی واژه های صرف ترجمه شده علم اقتصاد و حتی سایر علوم را با واقعیات جامعه و عقب ماندگی خود انطباق نداد و کاربردی نکنیم، این وضعیت تغییر نخواهد کرد».

ارزیابی شما از برنامه ریزی توسعه در ایران و برنامه ششم که در پایان آن قرار داریم، چیست؟

در ایران پیش از انقلاب، پنج برنامه و یک برنامه تجدیدنظر شده تحت عنوان برنامه عمرانی وجود داشت و پس از انقلاب نیز سه برنامه در زمان جنگ نوشته شد که به این برنامه ها، برنامه های صفر اطلاق می شود، چراکه هرگز اجرایی نشدند. در واقع برنامه های خوبی هم بودند، اما شرایط جنگ، اجازه اجرایی شدن این برنامه ها را نداد. از سال ۱۳۶۸ به بعد نیز شش برنامه توسعه تدوین شد و هم اکنون نیز هفتمین برنامه توسعه در حال تدوین است. من به هیچ وجه دستاورد این برنامه ها را در قبال منابع قابل دسترسی که کشور داشته، قابل قبول نمی دانم. البته برخی مخالف برنامه ریزی هستند، این در حالی است که هر کشوری بدون برنامه به نوعی گرفتار روزمرگی می شود و این موضوع نیز مورد تایید همگان بوده، و نتیجه گرفتار شدن در روزمرگی اتلاف منابع است. به نظر در کشور فقط از لفظ «برنامه» استفاده شده که مشکلات عدیده ای را در ساختار جامعه برای ما به دنبال داشته است.

چرا نتایج برنامه های توسعه کشور مان مطلوب نیست؟

مشاهده می شود که تاکنون برنامه های تدوین شده توسعه، دستاوردهای پایداری برای اقتصاد کشور نداشته و نتوانسته شرایط تاب آوری را برای ما ایجاد کند. این برنامه ها را به عنوان برنامه نمی بینم، چراکه شاخص های اقتصادی ما کاملاً گویای این گفته است و نشان از ناکارآمدی بسیاری از دولت ها و قانونگذاری قوه مقننه ما - به جز چند دوره خاص - بوده است. نتایج برنامه های توسعه کشور در مقایسه با کشورهای که از ما توسعه نیافته تر بودند به دلایل زیر مطلوب نیست:

یکی اینکه افرادی که اهلیت حرفه ای نداشتند در تصمیم گیری های اقتصادی کشور دخیل بودند. دوم اینکه دانش کافی در کشور وجود ندارد، چراکه ما از یک سو بیش از چهار سده است نسبت به علوم و فناوری دنیا عقب افتاده ایم و در علم اقتصاد، دانش لازم را هم نداشته ایم. از سوی دیگر نیز مراحل توسعه یافتگی را انگونه که مثلاً انقلاب صنعتی باعث ایجاد بسترهای قوی برای کشورهای پیشرفته شد، طی نکرده ایم. متأسراً از همین ناتوانی ها باید اشاره کرد که در برنامه های توسعه تدوین شده نابلدی هایی وجود دارد و برنامه نویسان توانمندی در اختیار نداشته ایم و هنوز هم نداریم که برنامه ای دارای مفهوم واقعی توسعه بنویسند. زمانی که به برنامه ها نگاه می کنید با چشم اندازهای ناشی

از آمال و آرزوهای فراوانی روبه رو می شوید که یک کشور عقب مانده به هیچ وجه توانایی انجام آن را، آن هم طی یک برنامه ندارد. باید گفت که این روش برنامه نویسی صحیح نیست. برای نمونه به ذکر نکته ای که سرپرست اجرایی گروه مشاوران دانشگاه هاروارد در کتاب «برنامه ریزی در ایران» آورده، اشاره می کنم: «آخرین نمایش قدرت هنگامی بود که برنامه ریزان در حضور وزرا برنامه سوم را به شاه تقدیم کردند و شاه در مقابل چشم وزرا، مندرجات آن را تایید و امضاء کرد. این عمل هر چند به خوبی انجام شد، اما هیچ چیز را تعیین نکرد. این برنامه هنگامی که مورد تایید شاه قرار گرفت، چیزی به جز بیانیه ایمان و اعتقاد به آینده کشور نبود. به سختی می توان گفت که دست اندرکاران برنامه ریزی به غیر از تعهد کلی به اندیشه های مبهم توسعه و پیشرفت، به تعهدات دیگری تن داده بودند. مسائل واقعی که باید حل می شد و تصمیم های حیاتی که باید اتخاذ می شد، موضوعاتی بود که هنوز تعریف نشده بودند. کل

کشور کوتوله‌پروری رخ داده است. در این زمان‌ها برخی از سر دلسوزی برای وطن و به خاطر جبران عقب‌ماندگی‌ها اقداماتی را انجام می‌دادند، ولی بدون برنامه و همچنین تحت‌تأثیر تاجرباشی‌های عامل بیگانه، سرمایه‌ها تلف می‌شدند.

در حال حاضر، چین چهاردهمین برنامه توسعه خود را تدوین کرده و می‌بینیم امروز چین و کره جنوبی در چه جایگاهی قرار دارند، این در حالی است که این کشورها در بازه‌ای از زمان از ما عقب‌تر بودند. این نکته را می‌توان از شاخص‌های منتشره نهادهای رسمی بین‌المللی به دست آورد. حال با توجه به این پیشینه ممکن است برخی این پرسش را مطرح کنند که آیا بهتر نیست اصلاً برنامه‌ای نداشته باشیم؟ در جواب قطعاً باید گفت خیر، بی‌برنامگی بهتر نخواهد بود، چرا که بدون برنامه یک کشور توسعه‌نیافته نمی‌تواند به جلو برود. ما یک کشور توسعه‌نیافته هستیم و اگر دستاوردهایی داریم نه برحسب ماحصل برنامه، بلکه بر اثر استخراج منابع طبیعی مفت و مجانی در اختیار کشور بوده که ما را در ظاهر قادر کرده این مشکلات تراز نبودن تجارت و نبود تعادل‌های اقتصادی را به صورت ناپایدار و لرزان رفع کنیم. اکنون که تحریم و کرونا و سیل در کشور پدیدار شد، این واقعیت را برای ما ملموس کرد. به نظرم، نتیجه شاخص‌های متعدد کشور در مقایسه با کشورهایی که از ما توسعه‌نیافته‌تر بوده، اما اکنون در زمره توسعه‌یافته‌ها هستند، بسیار تاسف‌آور است.

بسیاری از تصمیم‌گیران اقتصادی از برنامه‌ریزی آگاهی ندارند

بسیاری از تصمیم‌گیران اقتصادی، اگر نه همه، نسبت به برنامه‌ریزی آگاهی ندارند و کسانی که می‌خواهند برنامه‌ریزی کنند، همچنان بدون چشم‌انداز مشخص و قابل انجام و محدود هستند. اگر برنامه‌های کره جنوبی و چین را مقایسه کنید، یک چشم‌انداز برای خود ترسیم کرده و براساس این چشم‌انداز پیش رفته‌اند. برای نمونه در کره جنوبی این چشم‌انداز را حدود ۵۰ سال برای خود در نظر گرفته‌اند: «از کشوری با کشاورزی عقب‌مانده می‌خواهیم به کشوری صنعتی و مدرن تبدیل شویم». تمام بخش‌های این کشور، صنعت را اولویت خود قرار دادند. تایوان، سنگاپور، ژاپن و چین هم همین رویه را در پیش گرفتند. اما در ایران صنعت اولویت نخست کشور نبوده و همچنان نیست، بلکه سرمایه‌تجاری در اولویت است.

با مطالعه آثار اندیشه‌ورزان محقق همچون ویلم فلور، احمد اشرف، احمد سیف و تعدادی دیگر در ایران می‌توان به این نتیجه رسید که «گردن صنعت زده می‌شود». البته همانطور که اشاره کردم این موضوع دلایل مختلفی دارد که می‌توان نام برد:

موضوع اول: یکی از معضلات اساسی کشور، عدم اهلیت حرفه‌ای بسیاری از کسانی است که در بخش اجرایی در مسند تصمیم‌گیری‌های اقتصادی قرار داشته‌اند و همچنین همین عارضه و عدم اهلیت حرفه‌ای را در تدوین قوانین خود در مجالس مختلف شاهد هستیم. فرقی هم ندارد چه پیش از انقلاب و چه پس از انقلاب شاهد این ناتوانی در این وجه بوده‌ایم و ممکن است برخی دوره‌ها کمتر و برخی دوره‌ها بیشتر باشد. برای مثال یک نماینده با دید منطقه‌گرایی یا قومی‌گرایی اقدام‌هایی انجام می‌دهد و منافع ملی را در نظر نمی‌گیرد، در نتیجه با این

مساله عملاً به بیابان برهوت نیروهای اداری و سیاسی کشور افکنده شد؛ نیروهایی که خود موضوع اصلی و مورد توجه این گزارش بوده‌اند.»

در مثالی دیگر، دکتر حسن حبیبی، که علاوه بر داشتن مسوولیت‌های متعدد، معاونت اجرایی دو رئیس جمهور را برعهده داشته‌اند، اسفند ۱۳۷۷ در سمینار «۵۰ سال برنامه‌ریزی در ایران» گفته‌اند که «ما الی ماشاء... طرح‌های نیمه‌تمام داریم، واقعا چه کاری می‌خواهیم بکنیم و قسمتی از این طرح‌ها در اثر همان بلندپروازی‌ها، رویاها و بی‌حساب و کتاب‌هاست... هر که هر جا رفته و از او یک چیزی خواسته‌اند، او هم با دست و دلبازی گفته «بشود» و الان آمده برنامه می‌دهد و برنامه هم می‌گوید الان نمی‌شود. او می‌گوید من قول دادم، بالاخره با یک صنار سه شاهی، دو تا اجر روی هم گذاشته شده و ما طرح‌هایی از ۵۰ درصد تا ۴۵، ۵۰ درصد داریم.» البته صدها نمونه در این خصوص مستند شده که تنها به همین دو نکته اکتفا می‌کنم.

کشورهای عقب مانده ابتدا باید یک چشم‌انداز داشته باشند، که نمونه‌های متعدد موفق در جهان وجود دارد. اما اگر به همین چشم‌اندازهای فراوان مبتنی بر ارزوها و امال‌های ما در برنامه‌های عمرانی و توسعه درج شده نگاهی کنید، کاملاً مشخص است که مبتنی بر توانایی و اصول نیست.

آیا کسانی که اهلیت حرفه‌ای نداشته‌اند، همچنان در راس تصمیم‌گیری هستند؟

بله، بسیاری از این افراد کماکان بر سر مسوولیت و تصمیم‌گیری‌های اقتصاد بوده و هستند. البته بعد از مشروطه و پس از آن که دولت رضاشاه بر سر کار آمد، نشانه‌هایی از به اصطلاح دولت‌های مدرن را، به قول مهندس صفایی فراهانی کپی یا تقلید کردیم - همچون ده‌ها هزار موارد دیگر اجتماعی و اقتصادمان - ولی نکته مهم این است که دولت را بر حسب مقتضیات پیشرفت اقتصادی تشکیل ندادیم. موضوع این بود که ما در آن زمان در همه امور ناپختگی داشتیم و حتی مشروطه، باوجود ارزش والايش به قول استاد داوری اردکانی ناپخته و خام ماند و دولتمداری امری نبود که از بطن جامعه بیرون آمده باشد. در نتیجه می‌بینیم آدم‌های درست سر جای درست خود ننشسته‌اند. عموماً نیز در

وضعیت را دارد؟ چرا محرومیت در نوارهای مرزی کشور با وجود این همه سال از برنامه‌ریزی و منابع بیکران موج می‌زند و اگر مصلحت را کنار بگذاریم باید بگوییم محرومیت‌ها کاملاً عیان است و استان‌هایی مانند کرمانشاه، کردستان، خوزستان، آذربایجان غربی، هرمزگان و سیستان و بلوچستان با مشکل روبه‌رو هستند؟ و چراهای بسیاری در این باره وجود دارد.

به نظر شما راه حل چیست؟

باید به کشورهای موفق که از عقب‌ماندگی نجات یافتند، نگاه کنید که رویه آنها چه بوده است؟ به نظر من چند اصل از ادبیات توسعه آنها مشخص می‌شود: اصل «مستقل بودن دولت‌ها از دینفعان» و «اصل تقدم درآمد بر هزینه». اما در کشور ما این دو اصل کمتر رعایت شده است. به ویژه بیم آن می‌رود که به خاطر خرید محبوبیت، اصل تقدم درآمد بر هزینه مراعات نشده باشد. در برخی استان‌ها به دلیل وجود برخی مسوولان اجرایی یا نمایندگان قانونگذار، منابع ذی‌قیمت بدون منطق عقلانی، به آن سمت سوق داده می‌شود.

مشخص است کسانی که در رؤس قدرت تصمیم‌گیری اقتصادی قرار گرفته‌اند، به نفع منطقه یا به نفع قوم‌شان کار کرده‌اند و منافع ملی کشور را که اتفاقاً می‌توانست اقتصادمان را بهره‌ورتر کند، در نظر نگرفته‌اند. این بلیه ناپسند به همه جا تقریباً سرایت کرده، از جمله در شهرداری‌ها که کاملاً قابل مشاهده و قضاوت است، از این‌روست که با مشکلات عدیده و خطرناکی در کلانشهرها روبه‌رو شده‌ایم. برای نمونه شهر تهران را از حدود سال ۱۳۴۹ که الودگی‌ها به تدریج شروع شد تاکنون مشاهده کنید که مدیریت شهری غیر حرفه‌ای در طول ۵۰ سال گذشته چه بر سر این شهر آورده‌اند؟!

اگر دوباره به برنامه توسعه نگاهی شود، دادن مجوزهای بی‌رویه کار را خراب‌تر نمی‌کند؟

پرسش این است که چه کسی می‌خواهد دوباره به برنامه توسعه نگاه کند؟ این دولت‌ها نمی‌توانند برای توسعه برنامه‌ریزی کنند. دولت قبلی که اصلاً توسعه را قبول نداشت، این دولت نیز که به اصطلاح قبول داشته، شاهد نتایج و دستاوردها هستیم. البته این هم در حالی است که این دو دولت منابع کمی در اختیار نداشته‌اند.

در دوران تحریم دُمَل ناکارآمدی اقتصاد کشورمان سر باز کرد و همه زوایا اشکار شد و اثرات عدم اهلیت حرفه‌ای بسیاری از تصمیم‌گیران اقتصادی نیز مشاهده شد. کشورمان از زمان شروع دوران تحریم که از سال ۱۳۸۵ بوده تا پایان سال ۱۳۹۸ منطبق بر امارهای رسمی منتشر شده بانک مرکزی، نزدیک به ۱۴۲۵ میلیارد دلار، منابع مستقیم (حاصل از صادرات نفت و گاز، پتروشیمی، کالاهای غیرنفتی و خدمات) ارزی در اختیار داشته، اما ایا دستاوردهای این دولت‌ها به قواره این منابع بوده است؟ گاهی می‌بینیم به چیزهایی افتخار می‌شود که مایه افتخار نیست. برای مثال مگا پروژه‌هایی با صرف میلیارد‌ها دلار احداث و افتتاح می‌کند که مسوولان یا مدیران عامل صنایع پتروشیمی اذعان می‌دارند ۸۰ درصد آنها خام‌فروشی است. ایا همه زوایای اینگونه موارد به اطلاع مسوولان ارشد می‌رسد؟ نمی‌دانم که ایا پرسیده‌اند این مگا پروژه چه میزان پلی‌اتیلن که خام‌فروشی است، تولید می‌کند؟ ایا حقیقت رتبه این همه شرکت‌های پتروشیمی

کوتاه‌بینی، دیگر قادر به دیدن افق بلندمدت نخواهد بود. عموم دولت‌ها و مجالس ما، اگر چه انصافاً نه همه آنها، یک خصیصه مشترک دارند و آن اینکه اولویتشان، خرید محبوبیت است. یک اصل همواره در اقتصاد وجود دارد و آن نیز اصل تقدم درآمد بر هزینه است که مجالس و دولت‌های ما رعایت نمی‌کنند و تنها به دنبال خرید محبوبیت هستند و این موضوع را بسیاری از بزرگان دیگر نیز عنوان کرده‌اند، همچون نمونه پیش گفته شده زنده‌یاد دکتر حبیبی یا در اسناد شفاهی مصاحبه‌ها یا خاطرات ابوالحسن ابتهاج، دکتر عالیخانی.

کشورهای شرق آسیا اولویت خود را بر صنعت متمرکز کردند

موضوع دوم این است که توان درک برای برنامه‌ریزی وجود ندارد. پرسش این است که آیا کسانی وجود ندارند که در کشور برنامه‌ریزی کنند؟ باید گفت اگر خودشیفته نباشیم و قبول کنیم که بر اثر عقب‌ماندگی چند قرن از علوم و فنون جهان، دانش کافی و قابل اتکاء نداریم، حتماً راه‌حل برای غلبه بر این ضعف پیدا می‌شود و وجود هم دارد. این راهکار را برخی از کشورهای شرق آسیا پیدا کرده‌اند و در نتیجه در زمینه توسعه اکنون نیز در دنیا حرف نخست را می‌زنند. آنها اولاً نظام برنامه‌ریزی اقتصاد کشورشان را مستقل از دولت و مجالس خود کردند، دوماً اینکه بدون استئنا اولویت خود را همانطور که قبلاً گفتم بر صنعت متمرکز کردند، زیرا به این موضوع پی برده بودند که اقتصاد بدون صنعت پیش نمی‌رود و اقتصاد بدون صنعت و در نتیجه در پیش گرفتن اقتصاد تجاری و اقتصاد متکی به منابع نه تنها به توسعه و پیشرفت منجر نمی‌شود، بلکه تبدیل به مفت‌خوارگی می‌شود.

هم‌اکنون قابل مشاهده است که در کشور ما اقتصاد تجاری ما بر تولید غلبه دارد، در نتیجه منابع کشور که متعلق به همه مردم است، به انحاء مختلف هم به یغما می‌رود و هم بازدهی مناسب ندارد و هم بیم آن می‌رود که موجب رانت‌خواری، رواج مفت‌خوارگی و فساد شود. لذا اگر برنامه‌ریزی توسعه به معنای واقعی داشتیم و اگر مدیران مسوول در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی دارای اهلیت حرفه‌ای بودند، چرا باید در کردستان کولبر داشته باشیم؟ چرا سیستان و بلوچستان این

ایجاد شده در کشور در سطح جهان را به مسئولان قوای مربوطه گزارش داده‌اند که این همه تبلیغ می‌کنند؟ درحالی که در این پروژه‌ها، میلیاردها دلارها سرمایه‌گذاری و هزینه می‌شود. مستندات رسمی کشور نشان می‌دهد، متوسط ۱۰ ساله هر تن محصول شیمیایی و پتروشیمیایی صادراتی ما حدود ۴۵۱ دلار و متوسط ۱۰ ساله هر تن محصول شیمیایی و پتروشیمیایی وارداتی ما حدود ۲۰۷۸ دلار بوده است.

دولت کشورهای توسعه نیافته تشنه مصرف و واردات هستند

به این افتخار باید چه وزنی داد؟ رؤسای محترم جمهور که اجازه واردات کالاهای لوکس از جمله پورشه و خروج ارز را - همانگونه که ریچارد نفیو در کتاب «هنر تحریم‌ها» تصریح کرده بود که از جمله طراحی‌های آنها مصرف ارز برای کالاهای تجملی در ایران است - داده‌اند، آیا توانستند به افتخار تولید (به معنای واقعی کلمه و نه اطلاق تولید بر عمل مونتاژ) تلویزیون یا موبایل در کشور نائل شوند؟ دولت‌های کره جنوبی، سنگاپور، تایوان و مالزی روی مواردی وارد حمایت می‌شوند که هر روزه در دست مردم‌شان است، اما دولت‌های کشورهای توسعه نیافته تشنه مصرف و واردات هستند و روی موضوعاتی فعالیت می‌کنند که در معرض قضاوت روزانه ملت کشورشان نباشد. مثلاً در کشور ما اگر اشتباه در ساخت سد گتوند بوده و هزاران میلیارد تومان و چندین میلیارد دلار منابع ارزی منابع عمومی کشور تلف شود، در مقابل قضاوت روزانه مردم کشور نیست، اما خودرو در معرض دید، استفاده و قضاوت جامعه قرار دارد.

ناتوانی قوه مقننه در تصویب قوانین کارآمد برای برنامه توسعه

تجارب قبلی نشان داده که قوه مقننه ما نیز در دوران مختلف نمی‌تواند قوانین کارآمد برای برنامه توسعه تصویب کنند. برنامه هفتم هم نکته خاصی از آن استخراج نخواهد شد. از نخستین برنامه عمرانی کشور که سال ۱۳۲۷ تدوین شده تا هم‌اکنون بسیاری از صورت‌های برنامه به یک شکل بوده و در موارد بسیاری تنها کمی ادبیات آن متفاوت شده و ماهیت آن تقریباً یکی بوده و همانطور که گفتیم تمام این برنامه‌ها تنها شامل امال

و آرزوهاست و نه راه‌حل. رهبری در ۳۰ بهمن ۱۳۸۵ در جلسه‌ای که دولت وقت حضور داشتند، بیان کردند که هر اقتصادی اگر دو پایه اصلی را رعایت نکند، هرچند مستند به منابع علی‌الظاهر دینی باشد، اسلامی نیست: یکی «افزایش ثروت ملی» و دیگری «توزیع عادلانه و رفع محرومیت». ولی «اولی شرط دومی است»، اما بسیاری از دولت‌های ما، اگرچه نه همه آنها، بیشتر از طریق توزیع به دنبال حامی‌پروری و خرید محبوبیت بوده‌اند، کافی است که به یک سفر استانی بروند که جمعیت کثیری جمع شده‌اند و یک روبان را در مقابل دوربین‌های تلویزیون افتتاح کنند، این عملکرد در جهت خرید محبوبیت است، درحالی که در کشورهای دیگر اینگونه نیست.

رئیس جمهور فعلی در کتاب منتشر شده خود به نام «امنیت ملی و نظام اقتصادی ایران» که با همکاری دکتر نوبخت، دکتر نهاوندیان، مهندس ملایری و مهندس ترکان به نگارش درآمده، به اشتباهاتی اشاره کرده‌اند که تامل برانگیز است: «با سررسید بدهی‌های خارجی در سال‌های ۱۳۷۱ و ۱۳۷۲ به تدریج آثار سوء اخذ وام‌های بی‌مطالعه نمایان شد و مشخص شد که تعهدات بیش از ظرفیت و توان پرداختی کشور است و از برنامه عدول شده است... اما نیمه دوم سال ۱۳۷۲ و سال ۱۳۷۳ اوج مشکلات بدهی‌های ارزی بود که به بحران ارزی تبدیل شد و در نهایت با استمهال بدهی‌ها موقتاً فروکش کرد. یک بار دیگر عدم آمادگی برای مقابله با مشکلات اتی در سیاست‌های دولت روشن شد.» حال باید پرسید مگر کشور این تجارب تلخ را بارها از سر نگذرانده بود، چرا باز هم با مشکل روبه‌رو شدیم؟ شاید پاسخ را بتوان در سخن زنده‌یاد دکتر حبیبی یافت: «حالا ما هم، همه کارهایمان مثل همان یک مقدار آب و تریاک است، یعنی در آن لحظه آخر یک مرتبه مساله‌ای برایمان مطرح می‌شود و حتی توی بحث‌های جدی هم به همین نحو است، توی دولت هم اینطور است. با طرح یک مساله بلافاصله یک کمیسیون تشکیل می‌دهیم و ظرف دو روز مساله‌ای را که اگر دو سال هم آن را به یک کارشناس بدهیم نمی‌تواند جواب درست و حسابی برای آن بدهد، می‌خواهیم در ظرف دو یا سه روز حل کنیم و در جلسه آینده راجع به یک مساله مهم تصمیم بگیریم، این موضوع، همین مشکلات را برایمان ایجاد می‌کند.»

حال با این اوصاف، شما مشکلات ایجاد شده را در چه می‌بینید؟

مشکل در نداشتن دانش اقتصادی مبتنی بر واقعیات کشورمان است، مشکل در درماندگی نظری است. مشکل کشور همانگونه که نوبلیست شهیر اقتصاد سران‌تور لوییس درخصوص آموزش در آسیا گفته: «بی‌مایه‌گی بسیاری فارغ‌التحصیلان» است و در مدارک برخی از وزرا و مسئولان هم شاهد بوده‌ایم. تا زمانی که دست از خودشیفتگی نشویم و نپذیریم که باید خرده دانش‌هایمان را کنار هم بگذاریم و معانی واژه‌های صرف ترجمه شده علم اقتصاد و حتی سایر علوم را با واقعیات جامعه و عقب‌ماندگی خود انطباق نداده و کاربرد نکنیم، این وضعیت تغییر نخواهد کرد. کشورهای شرق آسیا این موضوع را با عقلانیت تمام متوجه شده‌اند و نتیجه آن هم به عینه برایمان قابل مشاهده است.

برای مثال به یکی از واژه‌های «رقابت»، «دولتی بودن بنگاه‌ها» و... توجه کنید. برای زدودن

انحصار و به اصطلاح ایجاد رقابت، مدیران تصمیم‌گیر اقتصادی به صورت ظاهری و تقلیل‌گرایانه، چاره کار را در ایجاد و تعدد واحدهای با محصول مشابه می‌دانند. واژه مهم تولید را نیز بیش از یکصدسال است که تعریف واقعی نکرده‌اند. هر فعالیت با ربط و بی‌ربطی را نیز به تقلید از اقتصادی، مثلاً همچون امریکا، صنعت می‌نامند. به تعداد واحدهای دارای پروانه بهره‌برداری و از نظر وزارت صمت فعال یا مجوزهای صادره برای طرح‌های در دست اجرا اگر توجه کنیم، حیرت‌انگیز است. تعداد واحدهای به‌اصطلاح تولید دارو، تعداد واحدهای تولید متانول که وفق اطلاعات منتشره شرکت ملی صنایع پتروشیمی در بهار ۱۳۹۷ دارای ۱۸ واحد فعال و طرح در دست اجرا و طرح غیرفعال بوده‌ایم و ۲۴ واحد جدید نیز از قرار برنامه‌ریزی شده است! با این همه شرکت، اگر به رتبه فروش‌مان در جهان نگاه کنید، اصلاً افتخارآمیز نیست. وفق داده‌های وزارت بهداشت و وزارت صمت حدود ۱۴۴ واحد در زمینه دارو داریم.

بی‌قاعدگی در راه‌اندازی واحدهای صنعتی

به هر محصولی نگاه کنیم با همین بی‌قاعدگی مواجه می‌شویم؛ به نساجی، به اصطلاح خودروسازی و موتورسیکلت‌سازی، به اصطلاح ماکارونی، به تعداد مرغداری‌های گوشتی، شرکت‌های هواپیمایی، شرکت‌های تولیدکننده شیر، شرکت‌های تولیدکننده کالباس و سوسیس، به تعداد به اصطلاح تولیدکننده روغن نباتی، به تولیدکننده نهاده‌های دام و طیور و ازیان، تولیدکنندگان میلگرد فولادی و قس علیهذا.

بانک مرکزی در اقدامی که برای بار دوم در تاریخ اقتصادی ما صورت گرفت (بار اول در سه سال نخست‌وزیری زنده‌یاد دکتر مصدق بود و بسیار هم ارزشمند بود)، لیست دریافت‌کنندگان ارز را به تفکیک شخصیت‌های حقوقی و حقیقی و به تفکیک نوع ارز از بازه زمانی ۲۱ فروردین ۱۳۹۷ به دفعات به‌هنگام کرد. البته آخرین لیست مربوط به ۳۰ بهمن ۱۳۹۹ است، اهالی خبره و کارشناس می‌توانند فاجعه ناکارآمدی بسیاری از صنایع ایران را شاهد باشند. در عین حال می‌توان صنعتگران شرافتمند و وفادار به منافع ملی ایران را مشاهده کرد. گویی خواب سنگین تصمیم‌گیران اقتصادی

در بسیاری از دولت‌ها را، ربوده بوده است.

گفته می‌شود که مدیریت دولتی باعث چنین وضعیتی است که این حرف نیز تقلیل‌گرایانه است؛ زیرا بسیاری از واحدهای ذکر شده و نشده توسط مدیران بخش خصوصی تأسیس و اداره می‌شوند، اما ناکارآمدی در آنها موج می‌زند. بسیاری از شرکت‌های خودروسازی چین دولتی هستند و خودروها روز به روز زیباتر شده و همراه با کیفیت ارتقاء یافته در خیابانها و جاده‌های ما جولان می‌دهند. مدیران آنها گاهی تا سال‌ها در سمت خود باقی می‌مانند. مثلاً رییس هیأت‌مدیره هیوندایی ۱۹ سال در سمت خود باقی ماند، یا عضو هیأت‌مدیره کیاموتورز ۳۵ سال در شرکت کار کرد و سپس کنار رفت.

نکته کلیدی این است که مدیران دولتی یا خصوصی در کشورهای پیشرفته دارای اهلیت حرفه‌ای هستند. حال در کشور خودمان چند مدیرعامل و عضو هیأت‌مدیره در کارخانه‌های ایران خودرو، سایپا و شرکت‌های تابعه تغییر کرده‌اند. به جز تعدادی، بسیاری از آنها اهلیت حرفه‌ای نداشته‌اند و صرفاً براساس روابط سیاسی، قومیت‌گرایی و منطقه‌گرایی در این سمت قرار گرفته‌اند. قابل انکار نیست که صنعت خودرو ما ناکارآمد شده، اما چه نهادی چنین وضعی را به وجود آورده است؛ دولت‌ها، وزرای صنعت، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و دیگران؟! همه هم خود را کنار می‌کشند و هر کسی صبح که از خواب بیدار می‌شود، لگدی به این صنعت می‌زند. اخیراً هم وزیر محترم راه و شهرسازی در خصوص تردد کامیون‌های بالای ۴۰ سال صحبت کردند و انگشت اتهام را به سوی صنعت نشانه رفته‌اند. مسوولان صنعت نیز در سکوت از کنار آن گذشتند و چون در فضای مونولوگ یکطرفه صحبت می‌کنند، حاضر نیستند در گفت‌وگوی دوطرفه شرکت کنند تا عیار اظهارنظرها مشخص شود. ایشان و بسیاری از اسلاف ایشان در دولت‌ها توجه نمی‌کنند که کوتوله‌پروری در کشورمان به دلایل گوناگون یک رویه حقه‌شده و خود ایشان هم مسوول چنین وضعیتی هستند.

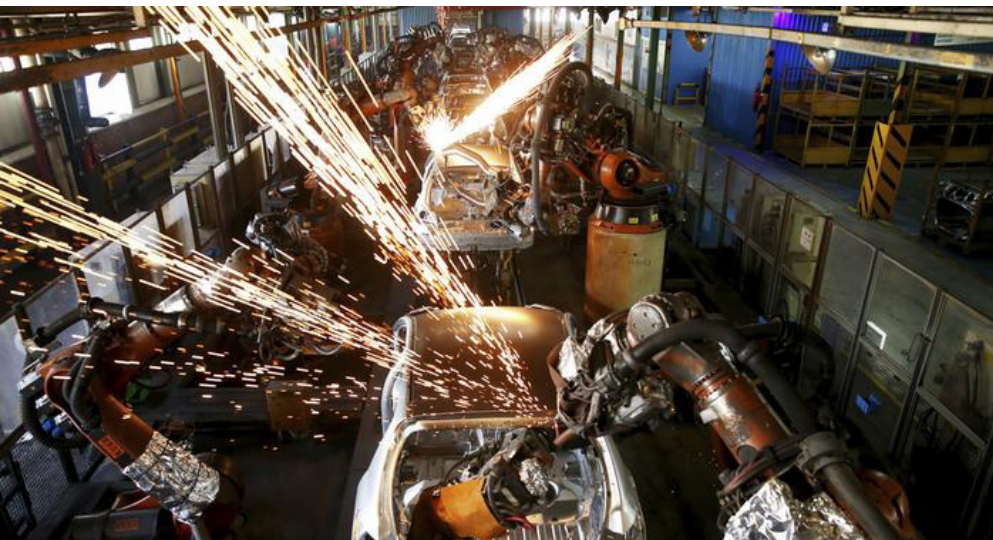
به غیر از کوتوله‌پروری که آسیب زیادی بر کشور وارد کرده، چه گروهی خطر آفرین هستند؟

نقش تاجرباشی‌ها، دینفعان، مجریان تحت‌تأثیر دینفعان یا تاجرباشی‌ها، عدم دانش مجریان، نابلدی و دیگر موارد را نیز نباید فراموش کرد. بارها به این نکته اشاره کرده‌ام که در کشور ما در مقاطعی کوتوله‌پروری شده است؛ نخست از زمان قرارداد ترکمانچای که در سال ۱۲۰۶ منعقد شد و سبب عقب افتادن کشور شد، چرا که در یک شرایط نیمه استعماری قرار گرفتیم و در این دوران افرادی با عنوان تاجرباشی ناشی از این قرارداد ننگین به‌وجود آمدند که عوامل روسیه بودند. در بی‌لیاقتی و فساد حاکمان قاجار، بعد انگلیس‌ها هم خواستار این امتیاز شدند. سپس فرانسوی‌ها، بلژیکی‌ها و... هم خواستار این امتیاز شدند.

دوم، دینفعان بودند که یا در راس تصمیم‌گیری بوده‌اند یا متأثر از دینفعان و تاجرباشی‌ها. حدود ۱۳ تن از صدراعظم‌های ایران از زمان مشروطه تا قبل از انقلاب، زمین‌دار و مستغلات‌چی یا دینفع بودند. برای نمونه اگر تحصیل‌کرده الهیات در راس یک کارخانه خودروسازی یا احداث مترو یا مسئولیت سازمان صنایع باشد، همین وضعیتی را به وجود خواهد آورد که اکنون در هر گوشه زندگی ما قابل مشاهده است. زمانی که انتخاب سیاسی شود، مشکلات به‌وجود می‌آید. البته بارها توسط رهبری این نکات تذکر داده شده است.

آیا توانمندی اقتصادی کشور هم تراز توانمندی سیاسی ماست؟

ما توانمندی قدرت قابل اتکاء سیاسی و امنیتی داشته‌ایم که قابل انکار نیست، اما کشورمان در این دو مقوله به‌خصوص مدیون شهدا و جانبازانی است که برخی از آنها در آسایشگاه‌های روانی عمر پر شرافت خود را می‌گذرانند. کاملاً مشخص است که در کنار این دو محور توانمند، از محور مهم اقتصاد بی‌بهره بوده‌ایم و هنوز هم هستیم. اگر مدیرانی انتخاب می‌شوند، بیش از هر امری به اهلیت سیاسی و امنیتی او نگاه می‌کنند و به اهلیت حرفه‌ای او کاری ندارند. این دور باطل، ما را به سوی قهقرا هدایت کرده و می‌کند. از این‌رو تحریم‌کنندگان با حربه تحریم اقتصادی قصد دارند که ابتدا قدرت امنیتی و سپس قدرت سیاسی را خدشه‌دار نموده و این کشور را به زوال بکشانند، اما باید عقل سلیم و تجربه به‌کار گرفته شود. در دورانی از تاریخ کشورمان، وقتی این سه محور هم‌زمان در نظر گرفته شد، شاهد شکوفایی یا تابآوری اقتصاد مبتنی بر صنعت شدیم.

از جمله این دوره‌ها، دوره سه ساله زنده‌یاد مصدق در ۱۳۳۰ تا ۱۳۳۲، در سال‌های ۱۳۴۱ تا ۱۳۴۷ که زنده‌یاد دکتر عالیخانی و گروهش عهده‌دار اقتصاد کشور بودند و بین سال‌های ۱۳۶۰ تا آخر سال ۱۳۶۷ نیز عقل سلیم و تجربه به همراه قدرت تشخیص به کار گرفته شد.

با این تفاسیر، تدوین برنامه توسعه هفتم گره‌ای را نخواهد گشود؟

نتایج و شاخص‌های اقتصادی نشان می‌دهد که این برنامه‌ها موفق نبوده و برنامه هفتم نیز موفق نخواهد بود. همانطور که اشاره کردم، برخوردهای سلیقه‌ای برخی از تصمیم‌گیران اقتصادی در برخی استان‌ها، امکاناتی را فراهم آورده که عقلانی نبوده در آن استان اجرا شود.

در پژوهشی که در دفتر پژوهش‌های اقتصادی انجام داده‌ایم، مشخص کردیم که ارزش هر تن واردات و صادرات مواد شیمیایی و پتروشیمیایی ما چه مقدار بوده است؟ نتایج این پژوهش بسیار غم‌انگیز است! میلیاردها دلار هزینه می‌کنیم که کشتی و مترو را از چین وارد کنیم، بعد می‌گویند که متروسازی داریم. ما هنوز عقب مانده‌ایم و به برنامه‌ریزی نیاز داریم، اما در تله‌ای گیر افتاده‌ایم که کوتوله‌پروری در صنایع به وجود آورده‌ایم و نام آن را رقابت گذاشته‌ایم که اقتصاد ما با یک باد تکان خواهد خورد. این برنامه‌ریزی به نتیجه نمی‌رسد. مثلی معروف می‌گوید: «برای یک کشتی‌بان بی‌مقصد، هیچ باد مساعدی نخواهد وزید» که با وضعیت امروز ما همخوانی دارد. در حال حاضر، مجالس و دولت‌های مختلف براساس این سوابق قادر به برنامه‌نویسی نیستند، چرا که همان افراد هستند که در سمت‌های گوناگون جابه‌جا می‌شوند. ما برای اهداف و ایده‌آل‌های والا انقلاب کردیم، اما ساختار بوروکراسی را براساس همان رژیم قبل برقرار کردیم. باید بخش‌های نادرست آن را اصلاح می‌کردیم.

تحریم در مشکلات اقتصادی فعلی ما تا چه اندازه تاثیر گذار بوده است؟

خیلی ساده لوحانه است که بگوییم تحریم در اقتصاد کشور بی‌تاثیر بوده است، اما به عنوان دست‌اندرکار تولید و اجرا در صنعت و تولید عنوان می‌کنم حدود ۷۰ درصد مشکلات ما به دلیل ناکارآمدی دولت‌ها و مدیران بوده و ربطی به تحریم‌ها ندارد. اما

به راحتی در پس پرده تحریم، بسیاری از ناکارآمدی‌های اقتصادی را پنهان می‌کنند. در وهله بعد به دلیل نبود دانش بوده و این موضوع که ما در زمینی مشغول به بازی شده‌ایم که تحریم‌کنندگان برای ما طراحی کرده‌اند، همانگونه که ریچارد نفیو در کتاب هنر تحریم‌ها مشخص کرده که چگونه در این بازه زمانی ۱۳۸۵ تاکنون عملکرد دولت‌های ما ناخواسته در مسیر ذکر شده بوده است. در این کتاب جملات تامل‌برانگیزی وجود دارد: اول اینکه تولید را هدف گرفته و به‌ویژه مشاغل تولیدی را از بین ببرند و برای جمعیت هدف جوان امکان اشتغال در صنعت فراهم نشود.

نکته دیگر اینکه می‌گویند بر اثر تجربه ما و دوستان اروپایی، متوجه شدیم که ایران نمی‌تواند در مقابل ما هماهنگ عمل کند. اینجا متوجه می‌شوید که چرا کره‌ای‌ها یا چینی‌ها بخشی را ایجاد کرده‌اند که نخبگان تصمیم بگیرند، اما در ایران اینگونه نیست. بنابراین تحریم‌ها عامل اصلی نبوده و دلایلی چون عدم اهلیت حرفه‌ای و سیاسی انتخاب کردن افراد سبب ایجاد این وضعیت شده است. ما هم اکنون رب، نوشابه، آب بسته‌بندی و گوسفند را به عراق صادر می‌کنیم، تمامی این محصولات در سطح پایین است که همه همسایگان ما اینگونه محصولات را یا تولید کرده یا تولید خواهند کرد. اما در مقابل هم ما و هم آنها میلیاردها دلار موبایل، تبلت، خودرو، تلویزیون، یخچال و لاستیک و... وارد می‌کنیم. به دلیل ناتوانی دولت‌ها نمی‌توانیم این تولیدات را داشته باشیم.

راهکارهای کشور برای حل این مشکلات چیست؟

با این تفاسیر ممکن است این پرسش مطرح و به ذهن متبادر شود که آیا ما اصلاً قادر به تولید و توسعه نیستیم یا نمی‌توان امید داشت؟ در پاسخ قاطعانه می‌گویم نه اینگونه نیست. محور مهم این است که بپذیریم نابلد هستیم. آسیای شرقی‌ها دریافته‌اند که دانش کاربردی کافی ندارند و بلد نیستند. اصلاً ادعا هم نداشتند، از این‌رو با تشکیل نهادی، نخبه‌ترین افرادشان را در کنار یکدیگر قرار داده و پذیرفتند مستقل از دولت‌ها و مجالس برنامه‌ریزی مبتنی بر توانمندی‌ها کرده و با جزییات غیرقابل تفسیر، توسط عوامل اجرایی دولت‌ها حتی در دورترین نقاط را تدوین کردند. اما از میان هزاران نمونه تنها به دو مورد اشاره می‌کنم: در ایران، دولت یک لایحه به مجلس می‌فرستد که ۱۶ ماده دارد. پس از بررسی در مجلس، به ۵۴ ماده تبدیل می‌شود! وجهی دیگر از مشکلات این است که در بسیاری از قوانین مصوب در برخی از مواد، تهیه دستورالعمل اجرایی را به هیات دولت ارجاع داده است. وقتی هیات دولت نیز دستورالعمل را تهیه و تصویب می‌کند، به یکباره متوجه می‌شود که قانون ابتر شده و با قابلیت تفسیرهای متعدد و سلیقه‌ای، خاصیت و الزامی که مبتنی بر آن باید قانون تهیه می‌شد، از بین رفته است. قبل از انقلاب نیز روند برنامه‌ها به همین روال بوده است. برای نمونه قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر که برای مقابله با اثر تحریم‌های در حوزه مورد هدف یعنی تولید در سال ۱۳۹۰ تهیه شد و نهایتاً در سال ۱۳۹۴ تصویب شد. بعد از دو سال دیدند که قانون اثر و کارایی را نداشته

است. در سال ۱۳۹۷ قانون الحاق دو ماده به قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر تصویب و در یک ماده آن تهیه دستورالعمل به مصوبه هیات دولت واگذار می‌شود. در نهایت در نیمه دوم سال ۱۳۹۹ دستورالعمل تصویب و به آن بخش‌های خدماتی نیز اضافه و به نوعی تقریر شد که هدف اولیه که کارآمد کردن تصمیمات برای تولید در شرایط اضطراری و مقابله با اثرات تحریم بر تولید بود، کلاً از حیز انتفاع خارج و قانون ابتر شود.

توجه خوانندگان را به مقایسه «بند دال تبصره ۲۹ قانون برنامه اول توسعه» کشور و سپس «ردیف ۲ بند ج تبصره ۲۹ قانون بودجه سال ۱۳۶۹» کشور جلب می‌کنم که اشعار می‌دارد: «مابه التقات دریافتی بابت اعتبارات اسنادی گشایش یافته با نرخ‌های کمتر از ارز شناور برای واردات کالای سرمایه‌ای تولید»، این حکایت دردآور اقتصاد تولیدی کشورمان است که در بیش از یک سده گذشته عموم دولت‌ها گردن تولید صنعتی را زده‌اند.

مستقل از مجلس و دولت شود. زنده‌یاد دکتر حسین عظیمی در اواخر عمرشان به نتیجه‌ای رسیده بود که گروه مشاوران دانشگاه هاروارد در زمان حضورشان در کشور به نوعی به آن رسیدند. آن زمان سازمان برنامه و بودجه وجود داشت، ولی عنوان کردند که باید تصمیم‌گیری اقتصادی مستقل شود. تا این دو قوه باشند، برنامه‌ها ابتر شده است. دولت‌ها از ایجاد شغل ناتوان هستند، بعد به هر اقدامی دست می‌زنند. براساس بی‌برنامگی مثلاً با توسعه کشاورزی می‌خواهند خود را رها کنند. با این کار حیات کل جمعی ایرانی‌ها را زیر سوال می‌بریم، چراکه با کشاورزی بیهوده، منابع آب و خاک را به نابودی سوق می‌دهند. براساس امارهای معتبر بین المللی، قدر مطلق اشتغال در کشاورزی در تمام کشورها کاهش یافته، اما در کمال حیرت و تاسف در ایران نسبت به سال ۱۳۳۵ افزایش یافته است. خرده‌مالکی رواج یافته که آب و خاک را از بین می‌بریم و بعد بر اثر فشار نمایندگان به دنبال خرید محبوبیت، چاه‌های غیرمجاز حفاری می‌شود که پس از آن فاجعه دریاچه ارومیه رخ می‌دهد. به دلیل عدم اهلیت حرفه‌ای توان آینده‌نگری وجود ندارد و دم را غنیمت می‌شمارند.

دولت‌های ما توان ایجاد اشتغال در زمینه تولید و صنعت را نداشته‌اند. اگر اخلاق را در نظر بگیریم و براساس ظاهر کدهای ایسیک (ISIC) عمل کنیم، بیش از ۸۰ درصد اشتغال در کشور با طبقه‌بندی جهانی در فناوری در سطح متوسط پایین و پایین بوده، اما با در نظر گرفتن محتوای ناشی از شناخت، حدود ۹۶ درصد تولیدات ما در سطح متوسط پایین و پایین است. کشور در باتلاق طرح‌ها و صنایع نارس و ناپخته با سطوح فناوری روبه پایین فرو رفته است، اما فرصت دارد که بیرون بیاید. رهبری در یکی از جلسات خود بیان کردند که غرب حرکت صنعتی داشت و ثروت پیدا کرد و دنیا را گرفت. در چین در یک بخش نخبگان متمرکز حضور دارند و بخش دیگر دولت چین است و حزب کمونیست نیز بخش دیگری است، اما تا زمانی که نخبگان تصمیم نگیرند، دولت چین اجازه اجرایی شدن هیچ کاری را نمی‌دهد. مشابه این الگو و قبل از چین در ژاپن، کره جنوبی، تایوان، سنگاپور و مالزی نیز بوده و هنوز هم هست. این الگو در ایران نیز می‌تواند اجرایی شود. / دنیای اقتصاد

تصمیم‌گیری اقتصادی کشور باید مستقل از دولت و مجلس باشد

کشور ما باید یک تصمیم سخت را بگیرد. تصمیم‌گیری اقتصادی برای کشور، باید

تجارت کالایی بدون نفت خام ایران طی ۱۰ ماهه نخست ۱۳۹۹

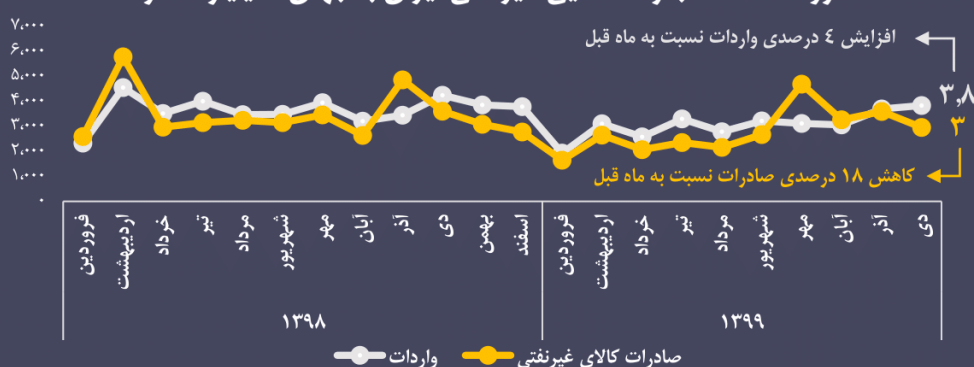
صادرات و واردات کالایی (بدون نفت خام) ایران طی ۱۰ ماهه ۱۳۹۹ به ترتیب حدود ۲۸٫۶ میلیارد دلار و ۳۰٫۶ میلیارد دلار بوده است.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

تجارت کالایی بدون نفت خام ایران طی ۱۰ ماهه نخست ۱۳۹۹

روند ماهانه تجارت کالایی غیرنفتی ایران با جهان - میلیارد دلار

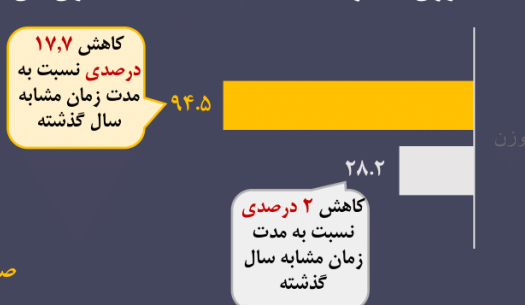

* کالاهای غیرنفتی شامل همه کالاها به استثنای نفت خام، نفت کوره و نفت سفید است.

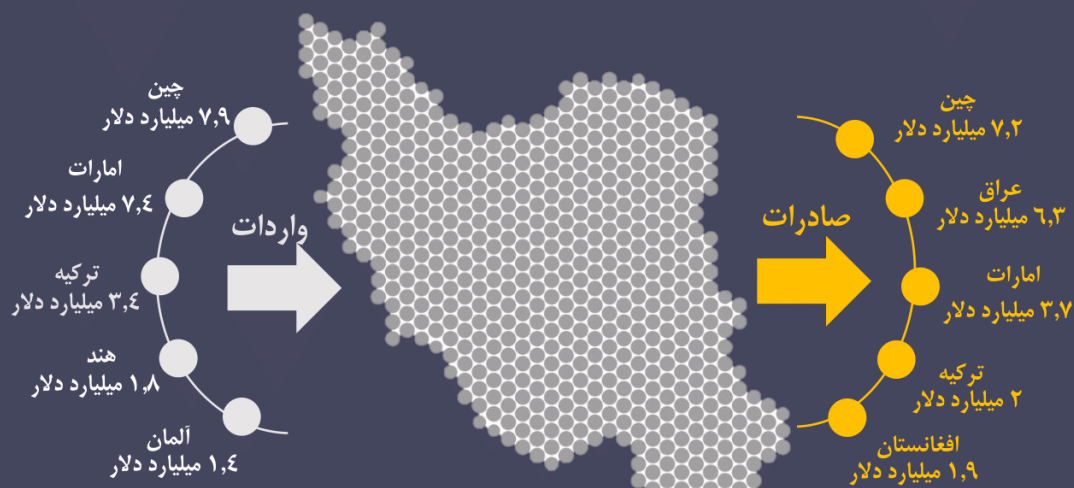
ارزش تجارت ۱۰ ماهه ۱۳۹۹ - میلیارد دلار

وزن تجارت ۱۰ ماهه ۱۳۹۹ - میلیون تن

اهم مقاصد صادراتی و مبادی وارداتی ایران در ۱۰ ماهه ۱۳۹۹

گردشگری سلامت در کما

این مدیر داخلی کلینیک درمانی یادآور می‌شود: از مهرماه سال گذشته با توجه به تحولات منطقه و ناآرامی هادر کشور عراق تعداد گردشگران سلامت مراجعه‌کننده به این مرکز کاهش یافت و همگام با شیوع بیماری کرونا و بستن مرزهای چندماه گذشته آمار مراجعه‌کنندگان به شدت کاهش یافت. وی عنوان می‌کند: متأسفانه در طی ماه‌های گذشته تعداد بیماران به صفر رسیده است و لذا ما مجبور شدیم بسیاری از نیروهای این مجموعه را تعدیل کنیم. گلمکانی بایان اینکه انتظار می‌رود با تبلیغات و فراهم‌سازی بستر حضور توریست‌های خارجی همراه با پروتکل‌های بهداشتی به صورت جدی دنبال شود اذعان می‌کند: بخش مهمی از اقتصاد این استان بر ظرفیت‌های صنعت گردشگری اتکا دارد و لذا نمی‌توان در برابر مشکلاتی این چنین بی‌توجه و بی‌برنامه رفتار کرد.

دوران پسا کرونا را در بایم

حسین رضوی یکی از فعالان حوزه سلامت نیز در این رابطه به بازار می‌گوید: بازار گردشگری سلامت ایران به دلایلی از قبیل سیاست‌های نادرست، چند متولی بودن، دلال محور بودن و غیره نیازمند بازنگری اساسی در سیاست‌ها و تجدید ساختار است. وی اذعان می‌کند: گرچه کرونا فرصت ارزیابی را از این صنعت گرفت اما از حالا باید به فکر دوران پس از کرونا باشیم تا بتوانیم پس از پایان این بیماری به نحو احسن از شرایط استفاده کنیم. رضوی می‌افزاید: در این مسیر نیاز است تا وزارت میراث فرهنگی و هم چنین وزارت امور خارجه ارائه تسهیلات و یامشوق‌هایی پایه‌های این صنعت را برای دوران پسا کرونا حفظ کنند. وی یکی از ضعف‌های عمده این بازار را عدم بازاریابی مناسب در کشورهای مبدأ برای آشنایی و ترغیب گردشگران برای سفر به ایران و دریافت خدمات مورد نیاز می‌داند و می‌گوید: اکثر گردشگران سلامت در کشور ما از کشورهای همسایه نظیر افغانستان، عراق، آذربایجان و غیره هستند، بنابراین پیشنهاد می‌شود، شرکت‌های مذکور بازارهای جدیدی را در کشورهای آمریکای جنوبی و آفریقا جست‌وجو کنند.

محدودیت سفر

در همین راستا رئیس انجمن حرفه‌ای گردشگری سلامت خراسان رضوی در گفت‌وگو با بازار و پاسخ به این سؤال که آمار گردشگری چند درصد کاهش داشته است به بازار گفت: از ابتدای سال تقریباً آماری وجود نداشته که بخواهیم درصدی برای آن اعلام کنیم. حسین نیکونام با اشاره به اینکه متأسفانه تعداد گردشگران سلامت بسیار اندک و انگشت شمار بوده است و تنها شامل موارد اورژانسی بوده افزود: آمار بیماران و گردشگران سلامت به صورت خیلی محدود و با معرفی کنسولگری‌ها و سفارتخانه‌ها بوده و این افراد نیز به طور معمول اشخاصی بودند که در کشورهای بازار هدف برای آن‌ها ویزا صادر شده بود. وی بایان اینکه در این مدت مرزهای زمینی مسدود و هم چنین تعداد پروازهای خارجی نیز کاهش داشت، ادامه داد: در چندین ماه گذشته حدود دو پرواز در هفته داشتیم که هر کدام حدود ۱۲۰ الی ۱۳۰ مسافر داشتند که عمده این افراد با ویزای T به معنای ویزای درمانی سفر داشتند. رئیس جامعه حرفه‌ای گردشگری سلامت ایران اظهار کرد: بر اساس آمار هفته‌ای دو پرواز به مشهد و هفته‌ای دو پرواز نیز به تهران از کشور عراق و افغانستان و عمان در حوزه گردشگری سلامت داشتیم که به هیچ وجه قابل توجه نبود.

حضور گردشگران سلامت در کلان شهر مشهد طی سال‌های اخیر از رشد چشمگیری برخوردار بوده به گونه‌ای که سالیانه بیش از ۲۰ هزار نفر و افزون بر ۵۶ ملیت در مشهد مقدس بیمار پذیرش شده و خدمات درمانی دریافت کردند اما شیوع کرونا این آمارها را به صفر رسانده است.

تکثر و تعدد کلینیک‌های درمانی به‌ویژه کلینیک‌های پوست و مو که در قریب به اتفاق خیابان‌های اصلی مشهد مقدس با تابلوهایی با حروف عربی زینت یافته خود گواه این است که مشتریان و بیماران بسیاری به‌ویژه از کشور عراق و کشورهای حوزه خلیج فارس در این شهر تردد داشته و از خدمات مراکز درمانی این شهر استفاده می‌کنند اما مدتی است که در مقابل این واحدهای درمانی خصوصی و عمومی مشتری چندانی از کشورهای عربی و خارجی یافت نمی‌شود و ظاهراً کرونا صنعت تور یسم درمانی و گردشگری سلامت را به چالش جدی کشیده است.

نیاز به تبلیغات

اکبر گلمکانی متصدی یکی از کلینیک‌های پوست در مشهد مقدس به مامی‌گوید: متأسفانه از سال گذشته نه تنها کرونا بلکه سایر موارد مانند ناامنی‌های اخیر در عراق نیز بر صنعت گردشگری سلامت در کشور و به‌ویژه خراسان رضوی تأثیر گذاشته است. وی توضیح می‌دهد: اگرچه کرونا مزید بر علت شد و تعداد بیماران ورودی را به صفر رساند اما این موضوع را باید یک فرصت برای بهره‌برداری از تهدیدهای امروزی دانست. گلمکانی بایان اینکه در حوزه گردشگری سلامت ترکیه به یک کشور جدی و رقیب تبدیل شده است، می‌گوید: شما در قریب به اتفاق برنامه‌های ماهواره‌ای شاهد تبلیغات برای دریافت خدمات درمانی در ترکیه هستید و لذا تبلیغات یکی از حلقه‌های مفقوده در این راستا

گردشگری مشهد ۳۹ هزار میلیارد ریال خسارت از کرونا دیده است

معاون هماهنگی و مدیریت امور زائران استانداری خراسان رضوی گفت: از ابتدای اسفند سال گذشته تا آخر دی ماه امسال به خاطر شیوع ویروس کرونا ۳۹ هزار و ۱۰۰ میلیارد ریال خسارت به حوزه گردشگری شهر مشهد وارد شده است.

محمدصادق براتی روز پنجشنبه در گفت و گو با خبرنگار ایرنا در خصوص کمیسیون تخصصی کارگروه ملی زیارت افزود: این کمیسیون ۱۱ مصوبه در حوزه‌های مختلف زیارتی داشت که مهم‌ترین موضوع مورد بررسی آن، وضعیت کرونا و خسارت ناشی از آن در عرصه زیارت و گردشگری و اجرای طرح‌های جایگزین آن در این حوزه گردشگری بود که به تصویب رسید.

وی ادامه داد: این کمیسیون تخصصی در ذیل کارگروه ملی زیارت و با حضور نمایندگان وزرای عضو و معاونین زیارت استانداری‌های خراسان رضوی، قم و فارس تشکیل شد.

مسئول دبیرخانه کارگروه ملی زیارت گفت: طرح ساماندهی و مدیریت دفاتر زیارتی، صدور مجوزهای مالی برای استفاده شهرداری‌ها از امکان انتشار اوراق مالی اسلامی، ساماندهی مجتمع‌های فرهنگی و رفاهی بین راهی، زائر سراهای ارزان قیمت و امور زیربنایی، مدیریت و ساماندهی زائران غیر ایرانی و استفاده از امکانات صندوق‌های سرمایه گذاری حرم‌های مطهر در موضوع زیارت هم از جمله مصوبات دیگر این کارگروه بود.

براتی افزود: کارگروه ملی زیارت که در مورخ ۱۴ آذر ۸۸ تشکیل شد مصوبات عملیاتی بسیار خوبی را داشت که برخی مسائل از قبیل شیوع بیماری کرونا باعث ایجاد وقفه در تداوم این جلسات و پیگیری موضوعات تخصصی و اجرایی آن شد لذا با برطرف شدن نسبی این بیماری و بازگشت به حالت عادی می‌توان اظهار امیدواری کرد که بتوان نتایج خوبی را کسب کرد.

وی ادامه داد: در جلسات قبلی کارگروه ملی زیارت مسائلی همچون آمار زائرین، تعمیق فرهنگ زیارت، مسائل زائر سراهای کشور، تامین زیرساخت‌های بهداشتی و سلامت، گسترش رسانه زیارت، مسائل مربوط به ساماندهی عرصه اقتصاد زیارت و سوغات مصوب شده بود.

معاون هماهنگی و مدیریت امور زائران استانداری خراسان رضوی گفت: پیگیری لازم در خصوص اجرایی شدن این مصوبات صورت گرفته و لازم است وزارتخانه‌ها و نهادهای متولی همت و همکاری بیشتری را برای اجرایی شدن و اثر بخشی برخی مصوبات یاد شده اعمال کنند.

براتی افزود: در نشست بعدی این کمیسیون که با هدف تهیه و تدوین مصوبات پیشنهادی برای تصویب در کارگروه ملی زیارت در اسفندماه تشکیل خواهد شد روند اجرایی مصوبات گذشته کارگروه مورد بررسی و تبادل نظر قرار خواهد گرفت.

خراسان رضوی و مشهد در شرایط عادی سالانه پذیرای افزون بر ۳۰ میلیون زائر و مسافر از اقصای نقاط ایران و جهان است و بر اساس برآوردها افزون بر ۲ میلیون نفر از این مسافران و زائران را اتباع کشورهای مختلف تشکیل می‌دهند. //

وی بیان کرد: عمده پروازها در این حوزه از همین کشورهای یادشده بوده و از آن جا که مرزهای زمینی هم چنان مسدود است و آمار مسافران که از طریق هوایی نیز وارد کشور شده‌اند چندان بالا نیست لذا بسیاری از مراکز با کمبود مشتری روبرو شدند.

نیکونام با بیان اینکه در حال حاضر، حدود دو پرواز از شرکت هواپیمایی عراقیه از بغداد به مشهد انجام می‌شود و در همین راستا از بغداد به تهران و از بصره به تهران و نیز از مزار شریف، هرات و کابل نیز به مشهد پرواز داریم افزود: این در حالی است که در هیچ کدام از این پروازها، شرکت‌های گردشگری سلامت و مراکز درمانی ما به صورت مستقیم نقشی ندارند و مسافران این پروازها، ویزای خود را در کشور مبدأ با همراهی دلان می‌گیرند.

رئیس جامعه حرفه‌ای گردشگری سلامت ایران از این موضوع به عنوان یک مشکل جدی یاد کرد و ادامه داد: متأسفانه این افراد بدون اطلاع و هماهنگی مجموعه ما به کشور وارد می‌شوند و معضلات مختلفی در اثر این ناهماهنگی برای ما چه در حوزه اجتماعی، اقتصادی و چه در حوزه بهداشت و درمان ایجاد می‌کنند.

وی در راستای بهبود اوضاع این صنعت پیشنهاد داد تا به صورت هدفمند و سازمان‌دهی شده، ورود گردشگران سلامت خارجی به ایران را با رعایت پروتکل‌های بهداشتی دنبال شود.

نیکونام اظهار کرد: از آنجا که بیماران خارجی آورده ارزی خوبی برای کمک به اقتصاد کشور دارند و از مسیر هوایی می‌توان آن‌ها را از نظر سلامتی غربال کرد لذا باید از این فرصت استفاده کرد و شیوه‌نامه کنترل شده‌ای را تنظیم و بستر حضور آن‌ها را در کشور فراهم کرد.

صفحه آخر

در شرایط فعلی که قیمت ارز در کشورمان افزایش چشمگیری یافته و همه‌گیری کرونا نیز انواع دیگر گردشگری را به تعطیلی کشانده، می‌توانیم ایران را به بهشتی برای بیماران خارجی تبدیل کنیم که متأسفانه هنوز اتفاق خاصی در این زمینه نیفتاده است.

کشور ما به‌ویژه خراسان رضوی بنا به دلایل مختلف می‌تواند مقصد مناسبی برای گردشگران سلامت سراسر جهان باشد. چراکه، ایران علاوه بر اینکه پیشینه تاریخی و سبقه درخشانی در علم پزشکی دارد، به دلیل قرار گرفتن در موقعیت جغرافیایی خاص پتانسیل‌های گران‌بهایی در این حوزه دارد. ضمن اینکه بالا رفتن نرخ ارز در کشورمان نیز می‌تواند در این مورد خاص نوعی فرصت تلقی شود که هزینه‌های درمان مسافران خارجی را به میزان چشمگیری کاهش می‌دهد.

در کمیسیون گردشگری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی مطرح شد:

بروز بحران در حوزه گردشگری مشهد

صدور برگه های تشخیص، می تواند به شفافیت کار و تسریع در روند آن کمک کند. وی از خسارت سنگین به ۹۵ درصد صنعت گردشگری استان، سخن گفت و توضیح داد: فعالان این بخش نهایت همکاری و همراهی را در رعایت پروتکل های و تعطیلی مراکزشان داشته اند. انصافا صنعت گردشگری استان با دستگاه های اجرایی همکاری بسیار خوبی داشته و علی رغم اینکه در پی شیوع کرونا بسیار متضرر شده اما برای پیشگیری از این بیماری از هیچ کوششی فروگذار نکرده است. حالا توقع می رود که حمایت ها هم به همین تناسب اعمال شوند. رئیس کمیسیون گردشگری اتاق بازرگانی خراسان رضوی عنوان کرد: صنعت گردشگری شرایط بسیار دشواری را در سال گذشته طی کرده است، چنان که در حال حاضر سه چهارم هتل ها تعطیل هستند و با مشکلات بسیاری از جمله تامین بیمه بیکاری پرسنل، پرداخت حقوق کارکنان، هزینه های نگهداری، بهای اجاره مکان و ... مواجه می باشند. علیزاده قناد خاطر نشان کرد: مالیاتی که برای این واحدها در سال ۹۹، اعمال می شود باید تمامی این آسیب ها و خسارت ها را مدنظر داشته باشد. ممیزین امور مالیاتی باید توجه داشته باشند که قیمت خدمات هتل ها و آژانس ها را در شرایط فعلی براساس بهای ریسک محاسبه کنند. در حال حاضر متأسفانه مطلع شده ایم که کارشناسان امور مالیاتی ارقامی را لحاظ می کنند که حتی در پیک پذیرش مسافر نیز امکان تحقق آن ها نیست. در ادامه سید محمدرضا هاشمی، دبیر کمیسیون گردشگری اتاق بازرگانی خراسان رضوی تریبون را در اختیار گرفت و عنوان کرد: فعالان حوزه گردشگری در چند حوزه مسائلی را مطرح کردند که باید به آن رسیدگی شود؛ نخست ارتباط نامتقارن میان مالیات بر عملکرد و مالیات ارزش افزوده، مالیات های بسیار سنگین پرداختی دفاتر (به ویژه از سال ۹۵ به بعد) با حذف ۵۰ درصد تخفیف مالیاتی از میزان تعیین شده و اعلام تخفیف فقط برای مالیات ابرازی، میزان بسیار بالای مالیات علی الراس برای خدمات آژانس ها و محاسبه غیر واقعی از فروش براساس حدس و گمان ممیز، عدم آگاهی کارشناسان مالیاتی از نحوه و موضوع فعالیت بنگاه اقتصادی از جمله این مسائل و چالش ها به شمار می آیند. وی ادامه داد: در بحث محاسبه علی الراس مالیات مواردی پیشنهاد شده که عبارتند

رئیس کمیسیون گردشگری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی گفت: ۵۵ درصد اقتصاد مشهد با حوزه گردشگری در پیوند بوده و بروز بحران ناشی از شیوع کرونا، این بخش را به چالش کشیده است. مراکز و بنگاه های فعال در حوزه گردشگری این شهر، حالا خود را در مواجهه با مشکلات مالیاتی می بینند و به همین منظور، درخواست دارند تا در کارگروهی تخصصی، مسائل مالیاتی فعالان این بخش به صورت ویژه مورد رسیدگی قرار بگیرد.

به گزارش روابط عمومی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی؛ «علی اکبر علیزاده قناد» که در تازه ترین نشست این کمیسیون سخن می گفت، متذکر شد: صنعت گردشگری با تداوم این بیماری و از دست رفتن پیک های سفر که ظرفیت کسب درآمد برای فعالان این بخش بود، حالا خود را در تقلا برای تداوم حیات می بیند. بخشی از دغدغه فعالان این حوزه، از مسائل مالیاتی نشأت می گیرد. این تجربه در گذشته وجود داشته که در مرحله صدور برگ تشخیص مالیاتی، نماینده ای از صنف مربوطه حضور داشته و این مسئله به شفافیت روند کار کمک می کرده است. در حال حاضر نیز درخواست ما بررسی پرونده های مالیاتی پرچالش بخش گردشگری، در کارگروهی ویژه است تا با نگاه به تمامی اقتضائات و اتفاقات موجود، تصمیمات لازم اخذ شود.

وی ادامه داد: بررسی پرونده های حل اختلاف مالیاتی هزینه زا و زمان بر است و بر همین اساس فعالان حوزه گردشگری تمایل دارند تا برای تشخیص صحت و سقم میزان مالیات تعیین شده و اعتراض به نقایص احتمالی، کار به این هیات ها کشانده نشود. حضور نماینده ای از این صنف یا حتی از جانب سازمان میراث فرهنگی در مرحله

گاز و تامین اجتماعی به فعال اقتصادی کمک نکردند. علاوه بر این سازمان امور مالیاتی نیز نمی تواند به دلیل قوانین دست و پاگیر با فعال اقتصادی همکاری لازم را داشته باشد. اگر مقرر شود که عوارض تقسیط اما ماهانه دو درصد جریمه اعمال کنند، عملاً تقسیط معنایی نخواهد داشت.

آینده نامعلوم برای فعالان صنعت گردشگری

در ادامه، فرهاد دوائی، نایب رئیس انجمن صنفی دفاتر خدمات مسافرتی و جهانگردی استان خراسان نشان کرد: تا پایان سال جاری با بحران کرونا مواجه هستیم، حال فعال اقتصادی دقیقاً نمی داند که سال آینده چه مسائلی را پیش رو دارد؟ در گذشته آژانس های مسافرتی در خلال فعالیتشان هر ۱۵ روز یکبار مالیات خود را پرداخت می کردند، در واقع مالیات در همان زمانی که آژانس های مسافرتی می خواستند مبلغ ایرلاین را پرداخت نمایند، مالیات را هم پرداخت می نمودند و فیش آن را به سازمان امور دارایی ارسال می کردند اما متأسفانه این قانون چند سال است که اجرایی نمی شود، به بیان دیگر در گذشته آژانس های مسافرتی در خلال فعالیتی که انجام می دادند و پولی که از مردم اخذ می کردند، می توانستند به راحتی مالیات خود را پرداخت نمایند اما این مسئله ملغی شد و در حال حاضر پایان سال مبلغ بسیار سنگینی به عنوان مالیات از آژانس اخذ می شود، این در حالی است که حتی مجوز آژانس هم به میزان مالیات تعیینی ارزش ندارد.

برگه تشخیص اولیه مالیات بسیار غیر منصفانه صادر می شود

در بخش دیگری از این نشست مرجان شاه ولایتی، مدیرعامل جامعه هتلداران خراسان رضوی به ایراد سخن پرداخت و گفت: از زمانی که بحث بررسی اظهارنامه های مالیات بر ارزش افزوده مطرح شد، این موضوع همیشه به عنوان یک معضل برای فعالان حوزه گردشگری مطرح بود.

وی خاطرنشان کرد: بعضاً قوانین حوزه مالیاتی اجرا می شود اما ارقام غیر منصفانه به عنوان مالیات از مجموعه های حوزه گردشگری دریافت می گردد. اگر چه یک واحد می تواند اعتراض خود را در هیات های حل اختلاف مطرح کند اما در نهایت بعضاً پس از مشکلات بسیار این رقم کاهش پیدا می کند و عدد حاصله باز هم منصفانه نیست، چرا که برگه تشخیص اولیه بسیار غیر منصفانه صادر شده است.

شاه ولایتی ادامه داد: به اعتقاد بنده مشکل اصلی در برگه تشخیص اولیه است، هر چند که فعالان اقتصادی هم باید در تنظیم اظهارنامه های مالیاتی دقت لازم را داشته باشند.

صرفاً ۳۳ درصد از ظرفیت هتل ها اشغال است

در بخش دیگری از این نشست، فریدالدین عطار، مدیر «هلدینگ گردشگری تارا» گفت: کارشناسان سازمان امور مالیاتی بر چه مبنای علمی، ظرفیت اشغال هتل ها را در ایام شیوع کرونا ۱۰۰ درصد لحاظ می کنند؟ این در حالی است که در حالت بسیار خوشبینانه صرفاً ۳۳ درصد از ظرفیت هتل ها تکمیل می شود.

وی یادآور شد: تمام تلاش فعالان حوزه گردشگری آن است که به صورت واقعی مالیات بپردازند، در واقع هر چه شفافیت کمتر شود فعال اقتصادی مجبور می شود ۲۵ الی ۳۰ درصد بیشتر به سازمان امور دارایی، مالیات پرداخت کند.

وی ادامه داد: سازمان امور مالیاتی و میراث فرهنگی دستور العمل مشترکی را در خصوص

است از رایزنی در خصوص نحوه محاسبه منطقی درآمد در هر بخش، کم کردن ضرایب محاسبه علی الراس و مشخص کردن سرفصل های درآمدی با هماهنگی و توافق با انجمن و جامعه مربوطه.

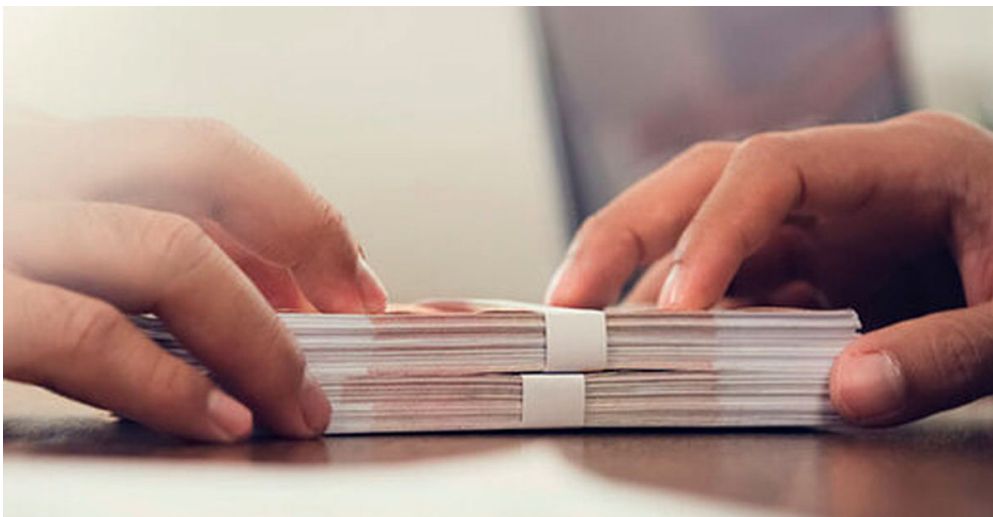
هاشمی خاطرنشان کرد: در سرفصل تشخیص مالیات به صورت تایید دفاتر نیز پیشنهاد می شود تا توافقی مابین سازمان میراث فرهنگی، امور مالیاتی و انجمن دفاتر مسافرتی در خصوص تهیه برگه های صورت حساب کالا، خدمات و تهیه قرارداد تور و ویزا توسط انجمن دفاتر مسافرتی، برای ارائه به سازمان امور مالیاتی صورت بگیرد.

دبیر کمیسیون گردشگری اتاق بازرگانی خراسان رضوی یادآور شد: در بحث مالیات بر ارزش افزوده نیز پیشنهاد می شود تا رسیدگی به ارزش افزوده در هر سال انجام شده و محاسبه براساس برگه های صورت حساب کالا و خدمات ارسال شده به تفکیک مشمول و غیر مشمول انجام پذیرد. محاسبه ارزش افزوده بر مبنای فاکتورهای رسمی و مبالغ دریافتی بابت ارزش افزوده توسط شرکت هاست که متأسفانه سازمان امور مالیاتی در حال حاضر از رقم مالیات بر عملکرد و برگه تشخیص و رقم درآمد شرکت ها، مالیات اخذ می کند.

در حال حاضر بیش از ۶۰ درصد دفاتر خدمات مسافرتی تعطیل هستند

در بخش دیگری از این نشست، محمدسعید ولی زاده، رئیس هیئت مدیره انجمن صنفی کارفرمایی دفاتر خدمات مسافرتی هوایی، جهانگردی و زیارتی خراسان رضوی در سخنانی بیان کرد: علی رغم آنکه مسئولان سازمان امور مالیاتی تلاش دارند تا به فعالان اقتصادی و به ویژه بنگاه های حوزه گردشگری کمک کنند اما متأسفانه قوانین دست و پاگیر مانع از این همکاری شده است. در حال حاضر این سوال مطرح می شود که اگر مقرر شده، بحث امهال مالیات تا پایان سال اجرا شود، از ابتدای سال آینده تکلیف فعال اقتصادی چه خواهد بود؟

وی با بیان اینکه در حال حاضر بیش از ۶۰ درصد دفاتر خدمات مسافرتی تعطیل هستند و متأسفانه نیروی کار با سابقه بیش از ۱۰ سال در حال تعدیل می باشند، خاطرنشان کرد: هیچ یک از دستگاه های متولی و خدمت رسان اعم از شرکت آب، برق،

نحوه اخذ مالیات تدوین کنند، در واقع باید از فعالان عرصه گردشگری با قاعده و فرمول مشخص و مستند بر کارشناسی مالیات اخذ شود و نه آنکه با اعمال سلیقه، به این بخش فشار وارد گردد.

عطار تصریح کرد: متأسفانه برخی به صورت ناآگاهانه تیشه به ریشه صنعت گردشگری زده اند و همین حالا یکی از دلایل تعدیل نیروها، سختگیری های سازمان امور مالیاتی بود.

صادق کاظمیان، عضو هیأت مدیره و دبیر جامعه حرفه ای اقامتگاه های بوم گردی کشور نیز در همین رابطه با تأکید بر اینکه مسئولان سازمان امور مالیاتی باید بپذیرند که شرایط بحرانی است، تصریح کرد: از سازمان امور مالیاتی تقاضا دارم با جوامع حرفه ای ارتباط تنگاتنگ تری ایجاد کنند.

وی تصریح کرد: بحران کنونی، صرفاً مربوط به شیوع کرونا نیست بلکه از آبان سال ۹۸ ما دچار چالش شدیم و براساس پیش بینی های صورت گرفته تا تابستان سال آینده هم این بحران تداوم خواهد داشت. لذا باید تدبیر جدی برای این مسئله اتخاذ شود.

ضرورت شناسایی مراکز اقامتی غیرمجاز توسط سازمان امور مالیاتی

در بخش دیگری از این نشست ابراهیم محرابی، مدیریت خانه مسافر خراسان رضوی نیز در سخنانی عنوان کرد: مشکل اساسی صنعت گردشگری در برگه تشخیص اولیه است که تمام واحدهای صنفی به چالش آن دچار هستند، چرا که دفاتر توسط سازمان امور مالیاتی بسیار راحت رد می شود. زمانی که یک بنگاه اقتصادی در سال اول دفاتر را دقیق ارائه می کند اما این موارد به راحتی توسط سازمان امور مالیاتی رد می شود، فعال اقتصادی دیگر رغبتی به ارائه اطلاعات ندارد مهدی آجیلیان، نایب رئیس اتحادیه هتل آپارتمان داران و مهمان پذیران مشهد نیز با بیان اینکه مالیات نه تنها منبع درآمدی برای دولت است بلکه بازویی برای توسعه اقتصادی کشور خواهد بود، عنوان کرد: آیا تاکنون سازمان امور مالیاتی، گزارش دقیقی از سرمایه گذاری در صنعت گردشگری و اقتصاد مولد ارائه داده است؟

وی ادامه داد: از زمانی که بحث مالیات بر ارزش افزوده جدی شد، شاهد رشد ایجاد

واحدهای اقامتی غیررسمی بوده ایم؛ به طوری که تعداد هتل آپارتمان ها نسبت به ده سال گذشته کاهش یافته و فعالان اقتصادی به سمت احداث اقامتگاه های غیررسمی حرکت کرده اند چون سود آن به مراتب بیشتر و در دسرهای مالیاتی اش کمتر است.

در بخش دیگری از این نشست، سید باقر غفوریان، مدیر هتل الغدیر عنوان کرد: مسئله ارزش افزوده باید در هتل های ۴ ستاره و ۵ ستاره حذف شود تا زائران با هزینه کمتری به مشهد سفر کنند و علاوه بر این ماندگاریشان نیز در کلانشهر مشهد افزایش یابد. در گذشته زائران ۱۰ روز در مشهد ماندگاری داشتند اما در حال حاضر ماندگاری زائران به ۱ الی ۲ شب کاهش یافته است. این مسئله در خصوص گردشگران خارجی نیز صدق می کند که باید برای آن تدبیری اندیشیده شود.

علیرضا هاشمی، مدیر شرکت قطارهای رجا خراسان نیز با بیان اینکه شفافیت می تواند منجر به توسعه گردشگری گردد، عنوان کرد در بحث مالیات نیز می توان دلایل اختلاف مالیات اظهار شده را در کار گروهی مورد بررسی قرار داد. همچنین دستگاههایی همچون راه آهن و یا سازمان میراث می توانند با در اختیار گذاشتن اطلاعاتی به امور مالیاتی، این سازمان را در اعتبار سنجی میزان مالیات کسب و کارهای حوزه گردشگری یاری رسانند.

۸۰ میلیارد تومان از تسهیلات کرونایی به حوزه گردشگری استان پرداخت شده است

در بخش دیگری از این نشست یوسف بیدخوری، معاون گردشگری سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری خراسان رضوی تریبون را در اختیار گرفت و تصریح کرد: دستگاه های دولتی نیز صرفاً نباید به دنبال کسب درآمد براساس مصوبات قانونی باشند، چرا که در حال حاضر ۳۴ هزار نفر به طور مستقیم در حوزه گردشگری فعال هستند و حدود ۵۰ هزار نیروی کار دیگر در مشاغل مرتبط با حوزه گردشگری اشتغال دارند و همه این ها از بحران شیوع کرونا آسیب دیده و با خطر از دست دادن اشتغال خود مواجهند. اینجاست که نهادهای متولی باید با تدبیرگری، مشکلات را حل و فصل نمایند تا خسارت ها بیش از این تشدید نشود.

وی ادامه داد: کل حمایت تسهیلاتی که در حوزه گردشگری استان علی رغم پیگیری انجام گرفته، تنها ۱۳۰ میلیارد تومان بود که این میزان نیز با سود ۱۲ درصدی ارائه می شود. البته از این مبلغ نیز ۸۰ میلیارد آن پرداخت شده که در قیاس با ابعاد صنعت گردشگری این استان بسیار ناچیز است.

وی خاطرنشان کرد: در تمام کشورهای دنیا مشوق های موثری را برای جذب گردشگری تدارک دیده اند که یکی از این موارد، مالیات ها است. برخی از کشورها مالیات را بر گردشگر اعمال نمی کنند علاوه بر این از صنعت گردشگری نیز حمایت شده تا بتواند خود را احیا کند.

این مقام مسئول با بیان اینکه به نظر می رسد خروجی جلسات باید حل و فصل مسائل مطرح شده باشد، تصریح کرد: چه میزان از درآمدهای حاصل از حوزه گردشگری توسط دولت برای تامین زیرساخت ها هزینه می شود؟ در واقع بخش دولتی باید از طریق فراهم کردن زیرساخت ها و فضای مناسب بتواند دریافت وجوه مذکور را توجیه کند.

قوانین محل حوزه گردشگری شناسایی شده اند

در ادامه مژگان ثابت تیموری، نایب رئیس کمیسیون گردشگری اتاق بازرگانی خراسان رضوی به ایران سخن پرداخت و عنوان کرد: متأسفانه مسائل امور مالیاتی مطرح می شود اما به سرانجام نمی رسد و یا گزارش دهی در این خصوص صورت نمی گیرد؛ لذا مقرر است تا پیگیری

بعد، ماده ۹۷ قانون مالیات های مستقیم اصلاح شده و این ماده اشاره دارد که اگر اظهارنامه مالیاتی مطابق با بانک اطلاعاتی سازمان امور مالیاتی باشد، قطعی خواهد شد

مدیر کل امور مالیاتی استان خراسان رضوی با بیان اینکه از عملکرد سال ۹۸ به بعد، رد دفتری صورت نگرفته است، خاطرنشان کرد: براساس آمارها در عملکرد سال ۹۷ نسبت به سال ۹۶، روند رد دفاتر حدود ۷۰ درصد کاهش داشته است. این مسئله حکایت از اصلاح امور دارد.

وی افزود: تقاضا دارم کمیسیون گردشگری برای فعالان اقتصادی این حوزه آموزش قوانین مالیاتی را مدنظر داشته باشید. بر همین اساس سازمان امور مالیاتی آمادگی دارد تا اساتیدی را در خصوص آموزش قوانین مالیاتی به صورت رایگان در اختیار کمیسیون گردشگری قرار دهد. مدبرنیا خاطرنشان کرد: ما نیز از ایجاد کارگروهی جهت رفع مشکلات بخش گردشگری استقبال می کنیم. این کارگروه می تواند متشکل از کارشناسان حوزه گردشگری و سازمان امور مالیاتی باشد. در شرایط فعلی امکان ایجاد یک حوزه خاص وجود ندارد، چرا که در طرح جامع مالیاتی باید پرونده ها بر مبنای گشت پستی بررسی شوند؛ با این حال ما آموزش های لازم را به کارشناسان ارائه داده ایم تا در هر حوزه اطلاعات کامل داشته باشند.

وی با بیان اینکه اقدامات لازم جهت شناسایی فعالان اقتصادی که فرار مالیاتی دارند انجام شده و در حال حاضر در حال شناسایی آن ها هستیم، تصریح کرد: باید تفکیک میان مالیات بر عملکرد و مالیات بر ارزش افزوده قائل شد، در تشخیص مالیات عملکرد توجهی به میزان فروش و هزینه نمی شود بلکه نهایتا سود مجموعه مبنا قرار می گیرد. این در حالی است که فروش مبنای مالیات بر ارزش افزوده می باشد.

مدیر کل امور مالیاتی خراسان رضوی با اشاره به اینکه در مالیات بر عملکرد، حوزه گردشگری معافیت ماده ۱۳۲ را دارد اما برای مالیات بر ارزش افزوده معافیتی لحاظ نشده است، تصریح کرد: حداکثر مساعدت را با تمام مجموعه های فعال در حوزه گردشگری که در اثر شیوع کرونا خسارت دیده اند، خواهیم داشت.

مدبرنیا با اشاره به اینکه اگر کسی درآمد نداشته باشد قطعا مالیاتی برای او تعیین نمی شود، تصریح کرد: سازمان امور مالیاتی میلیاردها تومان زیان را می پذیرد اما فعال اقتصادی باید زمانی توقع پذیرش زیان را داشته باشد که دفاتر، اسناد و مدارک ارائه گردد. قطعا بدون ارائه مستندات زیان مورد قبول نیست، چرا که کارشناسان سازمان امور مالیاتی باید به دستگاه های نظارتی پاسخگو باشند.

وی عنوان کرد: مالیات علی الراس هیچ گونه مبنایی برای مامور امور مالیاتی تعیین نکرده است، فعالان اقتصادی باید به گونه ای عمل کنند که منجر به پرداخت مالیات علی الراس نشوند. وی افزود: فعالان اقتصادی شناسنامه دار باید در شناسایی متخلفان که فرار مالیاتی دارند به سازمان امور مالیاتی کمک کنند. سامانه ۱۵۲۶ در این رابطه پذیرای گزارشات این حوزه است. ی اگر در ارتفاعات پست و بلند یک کوه باشد می توان امکانات و تکنولوژی را در راه استفاده درست و صحیح به خدمت گرفت و ترقی کرد.

های لازم در خصوص نحوه گزارش دهی در این حوزه نیز انجام بگیرد.

وی ادامه داد: کمیسیون گردشگری، قوانین محل این حوزه را شناسایی کردند و یکسری از این موارد از اتاق بازرگانی مشهد به اتاق ایران منعکس شده تا در مجلس شورای اسلامی و زیرمجموعه های مرتبط با حوزه گردشگری حل و فصل شوند که نتایج این پیگیری ها به فعالان اقتصادی منعکس خواهد شد.

ثابت تیموری عنوان کرد: عدم همراهی ممیزان امور مالیاتی منجر به خلاف گویی واحد صنفی می شود، به طوری که بسیاری از فعالان اقتصادی مطرح می کنند که چون سازمان امور مالیاتی رسیدگی صحیحی به پرونده ندارد، فعال اقتصادی نیز رغبتی به ارائه اطلاعات نخواهد داشت و این مسئله در خصوص بخش اقامتگاه ها بیشتر صدق می کند. امید می رود با شفاف سازی لازم این قبیل مشکلات نیز حل شود.

هیچ گونه مالیاتی وضع نمی شود مگر به حکم قانون

احمد رضا مدبرنیا، مدیر کل امور مالیاتی استان خراسان رضوی پس از استماع اظهارات فعالان اقتصادی استان پشت تربیون قرار گرفت و عنوان کرد: هیچ گونه مالیاتی وضع نمی شود مگر به حکم قانون. معتقدیم فعالان اقتصادی به دلیل عدم اشرافیت به قوانین با سازمان امور دارایی دچار چالش می شوند.

وی با بیان اینکه کارشناسان سازمان امور مالیاتی باید پاسخگوی دستگاه های نظارتی باشند، عنوان کرد: برای عملکرد سال ۹۸ به

توازن، نیاز اقتصاد زعفران در خراسان رضوی

۳۰۰ میلیون دلار است که سهم بالایی از این گردش مالی و حدود ۴۰ درصد مربوط به فرآوری آن می‌شود، مناطق تولید عمده زعفران نیز در ایران استانهای خراسان رضوی و خراسان جنوبی هستند.

بنا بر اطلاعات داده شده از سوی معاونت هماهنگی امور اقتصادی استانداری خراسان رضوی، سهم این استان از تولید زعفران در کل کشور ۷۴.۷۶ درصد است و طی ۱۰ سال گذشته سطح زیر کشت زعفران در این استان از ۴۹ هزار هکتار به ۹۱ هزار هکتار و تولید سالانه آن از ۱۴۹ تن به ۳۲۳ تن رسیده است.

صادرات زعفران خراسان رضوی نیز از سال ۱۳۸۸ تاکنون ۱۶۰ درصد رشد کرده و ۱۰ کشور نخست مقصد صادراتی این محصول کشورهای امارات متحده عربی، اسپانیا، عربستان، ایتالیا، هند، چین، هنگ کنگ، فرانسه، آلمان، ترکمنستان هستند.

زعفران به طور میانگین ۲۱۰ نفر نیروی کار در سطح یک هکتار نیاز دارد به این معنا که هر هکتار حدود یک شغل دائم در حوزه تولید ایجاد می‌کند، در این راستا ۱۲۴ هزار بهره‌بردار بخش کشاورزی خراسان رضوی در حوزه تولید زعفران فعالیت دارند که با احتساب خانواده آنان ۶۲۰ هزار نفر از این استان در بخش زعفران مشغول فعالیت هستند.

هزینه های تولید زعفران در خراسان رضوی به ازای هر هکتار به ۷۲ میلیون ریال رسیده است در حالی که متوسط قیمت هر کیلوگرم زعفران ۷۵ میلیون و ۵۰۰ هزار ریال است.

علت کاهش قیمت را می‌توان کاهش خرید زعفران ایران در جهان به دلیل شیوع کرونا، عمل به تعهدات ارزی بانک مرکزی و الزام صادرکنندگان به آن، بالا بودن ارزش گمرکی زعفران، عدم توسعه بازار متناسب با افزایش تولید، نبود مدیریت واحد بر صادرات زعفران، رقابت منفی صادرکنندگان، افزایش بیش از حد تولید و تسری کشت زعفران به خارج از استانهای خراسان رضوی و خراسان جنوبی دانست.

خرید حمایتی زعفران و انتظارات

مدیر سازمان تعاون روستایی خراسان رضوی گفت: خرید حمایتی محصول راهبردی زعفران که با هدف حمایت از کشاورزان از نیمه آبان ماه امسال در این استان از سوی دولت آغاز شده بود، اول دی ماه امسال به پایان رسید که در قالب خرید حمایتی این محصول تا پایان ۳۰ آذر ماه در مجموع ۱۲ هزار و ۸۷۷ کیلوگرم زعفران خریداری شد.

ایرج ناصری مقدم با بیان اینکه این خرید در راستای سیاست‌های دولت در حمایت از کشاورزان انجام شده است افزود: با توجه به اینکه در این طرح، هدف اصلی، خرید حمایتی محصولات، مدیریت بازار و جلوگیری از کاهش بیش از اندازه قیمت محصول و متضرر شدن کشاورزان بود حجم خرید، مد نظر قرار نداشت و بیشتر حمایت از کشاورز مورد توجه بود.

وی ادامه داد: امسال ۱۰ مرکز در شهرستانهای زعفران خیز استان خراسان رضوی خرید این محصول را بر عهده داشتند و محور و هدف اصلی دولت از خرید زعفران، حمایت از زعفرانکاران

خراسان رضوی سال خوبی در تجارت زعفران نداشت که ریشه آن را می‌توان در نبود توازن و تعادل بین مولفه‌های موثر در تولید و عرضه این محصول دانست که کسب و کار در این بخش را دستخوش مشکلات بسیار کرده است.

زعفران نخستین محصول صادراتی خراسان رضوی است که سرمایه‌گذاری قابل توجهی چه در بخش تولید و چه در بخش تجارت در این بخش انجام گرفته اما خروجی این سرمایه‌گذاری به دلایل مختلف رضایت فعالان حوزه زعفران را جلب نکرده است.

عدم توازن بین تولید و مصرف داخلی، عدم توازن بین هزینه تولید و قیمت خرید و عدم توازن بین تولید و صادرات و عدم توازن بین شرایط تجارت و دستورالعملها و قوانین را می‌توان مهمترین مولفه‌های تاثیرگذار در تجارت کم فروغ خراسان رضوی در زعفران دانست.

برنامه ریزی نامناسب در تجارت زعفران کفه رقبای خراسان رضوی در داخل و خارج از کشور را سنگین تر کرده و کار را برای فعالان این بخش دشوارتر از گذشته نموده است که اگر چاره ای برای آن نیاندیشیم شاید دیگر نتوان زعفران را یکی محصول انحصاری برای تجارت خارجی خراسان رضوی دانست.

با این حال سطح زیر کشت زعفران در جهان نزدیک به ۲۰۰ هزار هکتار برآورد شده است که از این میزان سالانه ۵۴۰ تن زعفران تولید می‌شود، با این حساب ۹۰ درصد تولید زعفران در ایران انجام می‌گیرد.

ارزش صادرات زعفران ایران نزدیک به

وی گفت: سازمان تعاون روستایی نیز با نرخ پایینی تر از قیمت تعیین شده در نشست مهرماه، زعفران را از کشاورزان به صورت باز پرداخت مدت دار خریداری کرد.

درخواست دادن اعتبار به صادرکنندگان برای خرید زعفران

نایب رییس شورای ملی زعفران گفت: هم اینک صادرکنندگان هر کیلو زعفران را در بازار ۸۰ تا ۱۴۰ میلیون ریال خریداری می کنند که ۲۰ درصد بالاتر از قیمتی است که توسط سازمان تعاون روستایی از کشاورزان خریداری می شود.

وی افزود: پیشنهاد ما این بود که اعتباری را که بابت خرید زعفران در اختیار سازمان تعاون روستایی قرار می گیرد، به بخش خصوصی اختصاص دهند تا طی یک تعامل دو سویه زعفران توسط صادرکنندگان خریداری شود تا بتوانند تعهد خود را نسبت به مشتریانی که سالها با آنان کار کردند، به انجام برسانند.

میری ادامه داد: دریافت تسهیلات بانکی به دلیل وثایق سنگین برای صادرکنندگان زعفران به منظور خرید این محصول بسیار دشوار است، لذا پیشنهاد شد صادرکنندگان با عواملی که در اختیار دارند زعفران را از کشاورزان خریداری و آن را آنالیز کرده و در اختیار سازمان تعاون روستایی قرار دهند و هزینه آن را دریافت نمایند، سپس صادرکنندگان زعفران را با قیمت تعیین شده از سازمان تعاون روستایی خریداری و صادر کنند.

وی گفت: این پیشنهاد مورد موافقت دولت قرار نگرفت و سازمان تعاون روستایی اقدام به خرید زعفران نمود، این در حالی است که هنوز ۶۰ تن از زعفران خریداری شده توسط سازمان تعاون روستایی در سال گذشته باقی مانده است.

میری پیشنهاد کرد رسانه ها بویژه رسانه ملی بستر انجام تبلیغات گسترده در زمینه خواص دارویی زعفران را فراهم کند تا از طریق پخش آنها در صدا و سیما و رسانه های مختلف سرانه مصرف این محصول در داخل کشور افزایش یابد.

رییس مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی خراسان رضوی در این باره گفت: دغدغه های ما مربوط به تولید، امور اقتصادی، فرآوری و مکانیزاسیون در حوزه کشاورزی است چون مطالعات نشان می دهد که در چند سال اخیر به دلیل افزایش هزینه های تولید در اثر کشت سنتی، رقابت پذیری زعفران و مزیت این محصول تحت تاثیر قرار گرفته است.

رضا اقنوم افزود: در واقع به دلیل ضعف مکانیزاسیون در برداشت و جداسازی کلاله زعفران، کشاورزان متحمل خسارهای بسیار شده و حتی در سال گذشته به دلیل سرمای ناگهانی بخشی از محصول خود را از دست دادند.

وی ادامه داد: در واقع ضعف مکانیزاسیون در این بخش، هزینه های تولید را افزایش داده و از سوی دیگر کشور ما ناگزیر است در بازارهای جهانی نیز زعفران را از طریق واسطه ها به نصف قیمت عرضه کند که این مسئله دغدغه بزرگ دیگری برای ارزش افزوده زعفران ایرانی به شمار می آید.

اقنوم گفت: در حال حاضر، ۳۰ تا ۴۰ هزار میلیارد ریال از درآمد کشاورزان خراسان رضوی

خرد بود و در این راستا سقف خرید زعفران از هر زعفران کار ۱۰ کیلوگرم تعیین شده بود.

ناصری مقدم افزود: محصول امسال در ۲ سطح پوشال مرغوب به ازای هر کیلوگرم ۱۱۰ میلیون ریال و نگین به ازای هر کیلوگرم ۱۳۰ میلیون ریال خریداری شد.

نایب رییس شورای ملی زعفران نیز در گفت و گو با خبرنگار ایرنا قیمت خرید تضمینی زعفران از سوی دولت را ناچیز دانست و گفت: کشاورزان از قیمت تعیین شده از سوی سازمان تعاون روستایی برای خرید زعفران در سال جاری چندان رضایت نداشتند.

غلامرضا میری افزود: دولت امسال ۱۵ تن زعفران از کشاورزان خریداری کرد و تاکنون بخشی از بهای آن را به کشاورزان بازگردانده است زیرا سازمان تعاون روستایی از نظر کمبود نقدینگی برای خرید زعفران در مضیقه بوده است.

وی ادامه داد: امسال قیمت تعیین شده برای زعفران از سوی دولت بسیار پایین بود در حالی که قیمت سایر کالاها در بازار نسبت به سال گذشته افزایش ۲ یا سه برابری داشتند، این در حالی است که قیمت زعفران در یکی دو سال اخیر هیچ رشدی نداشته و قیمت امروز با دو سال قبل هیچ تغییری نکرده است.

رییس اتحادیه صادرکنندگان زعفران گفت: نشستی در مهرماه امسال با حضور نماینده مردم تربت حیدریه در مجلس شورای اسلامی با فعالان حوزه زعفران در مشهد برگزار و قیمتهایی برای خرید زعفران تعیین شد مشروط به اینکه ۱۰ هزار میلیارد ریال تسهیلات بانکی برای خرید زعفران پرداخت شود.

وی افزود: پرداخت تسهیلات منوط به این مهم بود که زعفران به قیمت تعیین شده از کشاورزان خریداری شود در حالی که از ۱۰ مهرماه تاکنون یک ریال نیز از تسهیلات ۱۰ هزار میلیارد ریالی به صادرکنندگان زعفران برای خرید این محصول به نرخهای پیشنهادی، پرداخت نشده است.

میری ادامه داد: در ابتدا صادرکنندگان حتی ۲۰ درصد بالاتر از قیمت تعیین شده زعفران را از کشاورزان خریداری کردند اما نقدینگی آنان به انتها رسید و به دلیل کمبود نقدینگی قادر به خرید زیاد زعفران از کشاورزان نبودند.

وابسته به محصول زعفران است و باید در این حوزه برنامه ریزی و بازاریابی‌های موثری انجام گیرد.

صادرات زعفران و چالش‌های پیش رو

ناظر گمرکات خراسان رضوی گفت: در ۱۰ ماه امسال بیشترین حجم صادرات کالا از این استان مربوط به زعفران بوده است اما صادرات این محصول نسبت به مدت مشابه سال قبل در بخشهایی با کاهش مواجه بود. امید جهانخواه افزود: در این مدت صادرات زعفران در بسته‌های بیش از ۳۰ گرم از خراسان رضوی ۲۴ درصد افزایش یافته اما زعفران در بسته‌های ۱۰ تا ۳۰ گرم از این استان ۲۷ درصد کاهش داشته است.

با این حال رییس اتحادیه صادرکنندگان زعفران، صادرات این محصول از ایران در سال جاری را مناسب دانست و گفت: امسال با اینکه مصرف داخلی زعفران به شدت کاهش یافت و در بازار داخلی رکود بود، صادرات رونق داشته و تا پایان آبان ماه امسال میزان صادرات زعفران از کشور نسبت به سال گذشته افزایش داشته است.

وی با بیان اینکه مشکلاتی در مسیر صادرات زعفران به بازارهای جهانی وجود دارد، افزود: در صورتی که موانع برداشته شود، صادرکننده سراغ کشاورز رفته و عرضه و تقاضای این محصول در بازار شکل منطقی به خود می‌گیرد و قیمت زعفران افزایش می‌یابد، هم کشاورز و هم صادرکننده رضایت داشته و ارزش بیشتری از محل صادرات وارد

کشور می‌شود.

رییس اتحادیه صادرکنندگان زعفران گفت: اگر قرار است برای زعفران یا هر محصول دیگری تصمیماتی اتخاذ شود، باید نظر افرادی که تجربه در این زمینه دارند و در این مسیر سرمایه‌گذاری کرده‌اند، گرفته شود.

میری افزود: هم‌اینک هزار تن ظرفیت بسته‌بندی زعفران در کشور ایجاد شده تا بتوان ۵۰۰ تن زعفران تولیدی در کشور را بسته‌بندی و صادر کرد و برای ایجاد این ظرفیت هزینه زیادی انجام گرفته است.

وی ادامه داد: موانع موجود در مسیر صادرات زعفران باعث شده است این محصول سر از مسیرهای قاچاق درآورد و به جای اینکه زعفران از مبادی قانونی خارج و ارزش وارد کشور شود، از مبادی غیرقانونی قاچاق می‌شود که مانعی برای صادرکنندگان شناسنامه دار است زیرا نمی‌توانند با قیمتی که زعفران قاچاق در بازارهای هدف صادراتی خارج از کشور عرضه می‌شود، رقابت کنند.

رییس اتحادیه صادرکنندگان زعفران گفت: بیش از ۱۸ سال است که به دنبال برطرف شدن عوارض ورود زعفران به کشورهای چین و هند هستیم اما همچنان مشکل به قوت خود باقی است.

وی افزود: زعفران از ایران به هنگ کنگ صادر و سپس از آن محل به صورت قاچاق وارد چین می‌شود، در صورتی که تعرفه‌ها برای عوارض ورود زعفران به آن کشور برداشته شود، می‌توان زعفران را به صورت مستقیم وارد چین و هندوستان کرد و دیگر نیازی نیست تاجر افغانستانی زعفران را از ایران خریداری کرده و با برند افغانستان آن را به کشورهای چین و هندوستان صادر کند.

میری مانع دیگر در مسیر صادرات زعفران را پیمان سپاری ارزی دانست و ادامه داد: این مانع باعث شده برخی صادرکنندگان به کلی صادرات این محصول را کنار بگذارند، اگر صادرات زعفران در سال ۱۳۹۷ را با سالهای ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ مقایسه کنید، میزان صادرات زعفران توسط برخی صادرکنندگان تا ۷۰ درصد کاهش یافته است.

وی گفت: قوانین دست و پاگیر و آزاردهنده مانع بزرگی در مسیر صادرات است و این موضوع باعث شده است صادرکنندگان دیگر حاضر به صادرات نباشند و در نتیجه بازارهای خود را از دست بدهند.

رییس اتحادیه صادرکنندگان زعفران از مسوولان خواست این موانع را هر چه سریعتر رفع کنند تا بتوان بازار زعفران را مدیریت کرد و صادرات این محصول را در بازارهای جهانی بویژه کشورهایی که این محصول را نمی‌شناسند، توسعه داد.

پیشنهاداتی برای بهبود وضعیت تجارت زعفران

رئیس کمیسیون کشاورزی و صنایع وابسته اتاق بازرگانی، صنایع و معادن ایران در این باره گفت: کشور ما سرمایه گذاری اولیه در محصول زعفران ایران را انجام داده به طوری که بستر ۱۴۰ هزار هکتار کشت زعفران با زیرساختهای بسته بندی در کشور مهیا شده است و این ظرفیت ارزشمند، می تواند نقطه تلاقی همکاری ایران با برخی کشورهای دیگر به ویژه در زمینه سرمایه گذاری باشد.

علی شریعتی مقدم افزود: پایدارسازی و توسعه تولید زعفران در ایران، جهش اقتصاد زعفران از طریق ایجاد زنجیره های ارزش، افزایش سرانه مصرف زعفران در ایران و جهان از مهمترین اقدامات علمی جامع برای اعتلای این محصول استراتژیک کشور است. وی ادامه داد: پیش بینی توسعه کشت زعفران به میزان توسعه مصرف، افزایش اقتصاد صادراتی زعفران ایران و رشد سرانه مصرف این محصول می تواند از جمله اهداف کمی در برنامه های تدوین شده برای توسعه تجارت زعفران باشد.

با توجه به مطالب گفته شده می توان برآیند یا عمده مشکلات استانهای زعفران خیر در ایران از جمله خراسان رضوی را نوسان تولید به دلیل مشکلات اقلیمی، افزایش سهم واسطه ها در شبکه بازار داخلی و خارجی، عدم آشنایی با سلاقی مشتریان و تجارت سنتی، فروش فله ای زعفران، نبود برند تجاری برای واحدهای تولیدی به منظور تصاحب سهمی از بازار، نبود صنایع بسته بندی مناسب برای صادرات زعفران، عدم سرمایه گذاری مطلوب بر روی فرآورده های جانبی محصول دانست. علاوه بر آن مشکلات ارزی، عدم تکمیل زنجیره های پس از تولید، نبود پایانه صادراتی تخصصی کشاورزی بویژه زعفران، نوسانات در بازار ارز، فرآیند بازگشت ارز حاصل از صادرات، عدم معرفی مناسب و هدفمند محصولات در بازارهای بین المللی، افزایش سهم صادرکنندگان غیر تخصصی در صادرات زعفران و حضور رقبای جدید مانند افغانستان در تولید زعفران را می توان از دیگر مشکلات در صادرات زعفران برشمرد.

از این رو با توجه به تحقیقات انجام گرفته، توسعه هدفمند و پایدار زعفران در کشور،

جلوگیری از توسعه بی رویه کشت زعفران، ایجاد یک تشکل مهم صادراتی، اخذ نیم درصد از صادرات زعفران برای تبلیغات و بسته بندی و تحقیق و توسعه، تامین مالی جهت ثبت برند زعفران ایران، واگذاری محوریت صادرات زعفران به خراسان رضوی، حمایت از صادرات بسته بندی کمتر از ۱۰ گرم برای بازگشت حداکثری ارزش افزوده، برقراری تعرفه ترجیحی برای ورود زعفران ایران به بازارهای دو کشور عمده مصرف کننده آن شامل هند و چین، تجاری سازی محصولات دارویی و آرایشی از زعفران، استفاده از ظرفیت سردخانه ها برای نگهداری گل زعفران در زمان اوج تولید می تواند به توسعه و رونق تولید و تجارت زعفران در کشور بویژه خراسان رضوی کمک شایانی کند.

خراسان رضوی ناظر گمرکات خراسان رضوی گفت: از گمرکات استان در ۱۰ ماه اخیر ۲۲۵۰ تن کالا به ارزش یک میلیارد و ۱۵۰ میلیون دلار صادرات صورت گرفته است.

امید جهانخواه در نشست خبری به مناسبت روز جهانی گمرک که صبح امروز برگزار شد، در خصوص وضعیت عملکرد گمرکات استان اظهار کرد: با شیوع کرونا در مرز دوغارون مشکل چندانی در زمینه بسته شدن مرز نداشته‌ایم و عملیات گمرکی طبق روال انجام شده است. اما در مرز ترکمنستان ممنوعیت‌هایی از طرف این کشور در زمینه تبادل تجاری و تبادل مسافر ایجاد شد. در حال حاضر در زمینه مسافر، هیچ تبدالی در این مرز صورت نمی‌گیرد. در زمینه تبادل تجاری کالاهای ترانزیت که بیشتر مربوط به کشور ترکیه بود کالاهای مبادی ورودی یعنی ترکیه ارسال شد. بخشی از کالاهای صادراتی که مربوط به ایران بود، با کامیون‌های ترکمن ارسال شد و مابقی کالاهای کشور برگشت داده شد.

وی افزود: با پیگیری‌های انجام شده تبادلات ریلی از ۱۳ فروردین ۹۹ در مرز سرخس راه اندازی شد. همچنین بعد از مدتی ارسال بار از طریق کامیون‌ها در مرز سرخس راه اندازی شد. در حال حاضر ۷۰ الی ۸۰ دستگاه کامیون در مرز سرخس تبادل می‌شود. بعد از نیمه دوم سال با توجه به پیگیری‌های صورت گرفته از نماینده وزارت امور خارجه کشور، سفیر جمهوری اسلامی ایران در ترکمنستان و جلسه با سرکنسول ترکمنستان در حوزه نظارت در مرز لطف‌آباد فعالیت‌ها شروع شد، تنها تفاوت تبادل تجاری در مرز لطف‌آباد با مرز سرخس این بود که در مرز سرخس کامیون ایرانی به کشور ترکمنستان رفته و تبادل ایجاد می‌شود ولی در مرز لطف‌آباد تریلرها توسط کامیون ایرانی وارد کشور می‌شود و بارگیری شده، به لب مرز برده شده و کشنده ترکمن تریلر را جابه‌جا می‌کند. در هر دو مرز تبادل مواد غذایی فاسدشدنی صورت نمی‌گیرد، در حال پیگیری برای راه‌اندازی تبادلات ریلی در مرز لطف‌آباد هستیم.

ناظر گمرکات خراسان رضوی در مورد تبادلات تجاری ده ماه اخیر سال جاری عنوان کرد: از گمرکات استان در ۱۰ ماه اخیر ۲۲۵۰ تن کالا به ارزش یک میلیارد و ۱۵۰ میلیون دلار صادرات صورت گرفته است. عمده کالاهای صادر شده در این ده ماه زعفران با بسته‌بندی با وزن بیش از سی گرم، مقاطع فلزی، مصنوعات پلاستیک، مصالح ساختمانی، مواد خوراکی و میوه و تره‌بار بوده است. بیشترین کالاهای صادراتی به کشورهای افغانستان، عراق، ترکمنستان و ازبکستان صادر شده است. علی‌رغم اینکه با کاهش در

این صادرات روبه‌رو بوده‌ایم اما این کشورها، چهار کشور اول طرف تجاری گمرکات استان هستند.

وی با اشاره به اینکه «در این مدت بیشترین رشد صادرات به کشورهای چین، اسپانیا، عمان، ماکائو، هلند و آلمان از طریق خراسان رضوی صورت گرفته است»، خاطر نشان کرد: در این مدت ۱۴۵ هزار تن کالا معادل ۳۱۱ میلیون دلار واردات از طریق گمرکات به استان صورت گرفته است. عمده این کالاهای شامل لوازم و قطعات الکترونیک، پنبه، کود و مواد شیمیایی، اسانس، ماشین‌آلات خط تولید، قطعات یدکی و قطعات تولید خودرو است. این کالاهای از طرف کشورهای امارات، چین، ازبکستان، ترکیه، هند، آلمان و کره به گمرکات استان وارد شده و بیشترین رشد واردات از طرف کشور تایوان، عراق و ازبکستان است. تراز تجاری استان در این مدت مثبت ۸۳۹ میلیون دلار بوده است.

جهانخواه در مورد مقایسه تبادلات تجاری گمرکات استان نسبت به سال گذشته گفت: نسبت به سال گذشته در زعفران ۲۴ درصد، مقاطع فلزی ۵ درصد، رب گوجه فرنگی ۵۰ درصد، منسوجات مانند فرش بیش از ۶۰۰۰ درصد رشد برخوردار بوده‌ایم اما در برخی کالاهای مثل پسته با ۲۱ درصد، سیب درختی ۳۴ درصد، زعفران ۱۰ تا ۳۰ گرمی ۲۷ درصد و ظروف شیشه‌ای ۲۱ درصد با کاهش صادرات مواجه بوده‌ایم.

وی با اشاره به اینکه «۸۵ درصد صادرات از مرز سرخس

راه حمایت از صنعت گردشگری در دوران کرونا...

درآمدش پایین می‌آید به یاد صنایع می‌افتد.»

راهکار حمایت از صنعت گردشگری در شرایط فعلی چیست؟ علی‌اکبر عبدالملکی و مجید پورکائید رئیس و نایب‌رئیس کمیسیون گردشگری و کسب‌وکارهای وابسته اتاق ایران در پاسخ به این سؤال تأکید می‌کنند که باید زیرساخت‌های صنعت گردشگری را از الآن برای سال‌های بعد تجهیز کنیم تا تجربه سال جاری مجدد تکرار نشود.

این دو در عین حال منتقد تصمیم‌هایی هستند که یک‌باره بدون توجه به نظرات بخش خصوصی و آسیب‌هایی که می‌تواند داشته باشد، گرفته می‌شود و در شرایطی مسئولان در صدد جبران آن‌ها برمی‌آیند که فرصت‌های طلایی از دست رفته است.

«افزایش قیمت بلیت پروازهای داخلی» در هفته‌های گذشته از جمله تصمیماتی است که به عقیده این دو فعال صنعت گردشگری، بدون پشتوانه کارشناسی گرفته شده و گردشگری داخلی را به شدت کاهش خواهد داد.

در همین زمینه، رئیس کمیسیون گردشگری و کسب‌وکارهای وابسته اتاق ایران بر این باور است که افزایش قیمت بلیت پروازهای داخلی در شرایطی که به دلیل شیوع ویروس کرونا، بسیاری از کسب‌وکارهای وابسته به صنعت گردشگری نیمه تعطیل هستند یا به‌طور کلی فعالیت‌های خود را متوقف کرده‌اند، تیر خلاصی است بر صنعت گردشگری.

علی‌اکبر عبدالملکی تأکید می‌کند: افزایش نرخ بلیت هواپیما آن‌طور که در رسانه‌ها اعلام می‌شود ۱۰ درصد است، به هیچ‌وجه صحت ندارد، چرا که برخی ایرلاین‌ها قیمت‌های خود را بیشتر افزایش داده‌اند.

او همچنین منتقد بودجه تخصیص داده‌شده به وزارت گردشگری است و تشکیل فدراسیون گردشگری و همچنین کمیسیون گردشگری را دو راهکاری عنوان می‌کند که در شرایط فعلی می‌تواند به صنعت گردشگری کمک کند.

از الان برای پساکرونا برنامه‌ریزی

مجدید پورکائید نایب‌رئیس کمیسیون گردشگری و کسب‌وکارهای وابسته اتاق ایران نیز معتقد است: باید دنبال برنامه‌هایی باشیم که با سپری کردن کرونا، به خصوص برای نیمه دوم سال ۱۴۰۰ بتوانیم سهمیه بیشتری از جذب توریست به کشور خود اختصاص دهیم. تا به این ترتیب ضرر و زیان ناشی از ویروس کرونا جبران شود.

او در پاسخ به این سؤال که راه حمایت از صنعت گردشگری در شرایط فعلی چیست؟ اظهار کرد: صنعت گردشگری از ابتدای شیوع ویروس کرونا تاکنون، آسیب ۹۰ درصدی را تجربه کرده است و متأسفانه امکانات این صنعت را کد مانده است. به نظر هم نمی‌رسد بتوانیم در همین سال خسارت‌های ناشی از کرونا را جبران کنیم، اما از همین الآن باید از تجربه کشورهای دیگر استفاده کنیم و برای سال آینده برنامه‌ریزی کنیم.

پورکائید با تأکید بر اهمیت نقش آفرینی بخش خصوصی در حوزه گردشگری خواستار تسهیل فعالیت فعالان این حوزه شد و افزود: هزینه گردشگری در ایران بسیار پایین‌تر از سایر کشورها است و این فرصت را باید قدر بدانیم و جاذبه ایجاد کنیم. بسیاری از کشورها در همین دوران کرونا هم برای گردشگران تسهیلات ویژه‌ای قائل شده‌اند؛ برای نمونه با ارائه تخفیف از سوی ایرلاین‌ها و هتل‌ها، گردشگران را جذب کشور خودشان کردند. بخشی خصوصی برای ارائه این راهکارها بسیار توانمند است و اگر مورد توجه قرار گیرد، قطعاً می‌توانیم وضعیت گردشگری را بهبود بخشیم.

انجام می‌شود»، گفت: صادرات ریلی استان از مرز سرخس حدوداً معادل ۱۶۰ میلیون دلار است.

ناظر گمرکات خراسان رضوی بیان کرد: اگرچه هنوز خط‌آهن شمع‌تیغ راه‌اندازی نشده است اما از طریق مرز شمع‌تیغ ۳ الی ۴ محموله صادراتی ارسال شده و یک الی دو محموله وارداتی از افغانستان به ایران وارد شده است. امیدواریم راه آهن شمع‌تیغ به روزنک بر اساس اهدافی که خواسته شده صادرات کشور را توسعه داده و توقفات در مرز دوغارون را کاهش دهد، زیرا ۵۰ الی ۶۰ درصد صادرات کشور از مرز دوغارون انجام می‌شود.

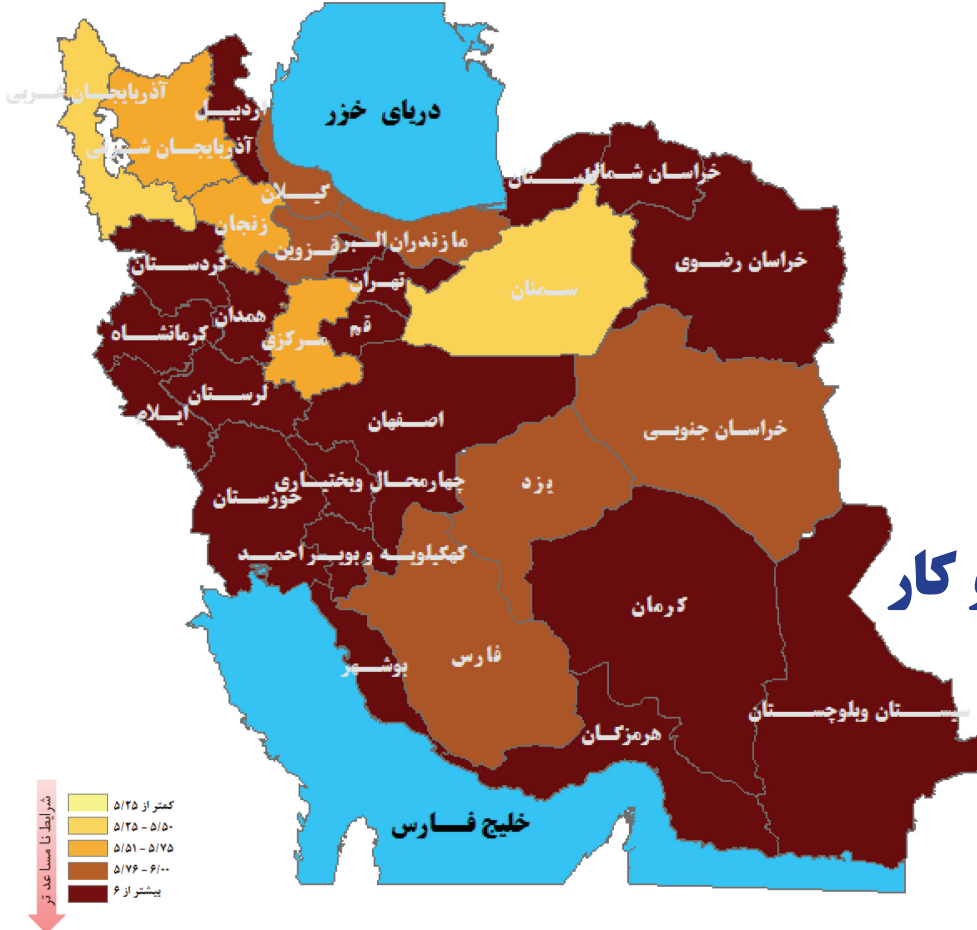
وی در مورد مدت زمان توقف کامیون‌ها در مرز دوغارون اظهار کرد: بر اساس جدیدترین آمارها تا شب قبل، ۱۴۴۰ دستگاه کامیون در مرز متوقف بوده و روزانه ۴۰۰ الی ۵۰۰ دستگاه خارج می‌شود. بیشترین مشکلات در بحث ترانشیپمنت است. در این مرز مدت توقف کامیون‌ها که مستقیم عبور می‌کنند، بین ۴ الی ۵ ساعت و برای کامیون‌ها که ترانشیپمنت انجام می‌دهند بین ۲۴ الی ۴۸ ساعت است.

جهانخواه گفت: ۵۷۸ پرونده قاچاق در گمرکات استان در سال ۱۳۹۹ تنظیم شده است که از لحاظ تعداد پرونده نسبت به گذشته ۱۰۰ درصد و از لحاظ ارزش ۱۲۶۰ درصد رشد داشته است.

جهانخواه در مورد میانگین زمان ترخیص کالاها بیان کرد: بر اساس پارامترهای تعریف شده کالاهای صادراتی و وارداتی در گمرک ایران با توجه به مدیریت ریسک در سه سطح قرار می‌گیرند، کالاها در مسیر سبز در صادرات اگر مشکلی وجود نداشته باشد در عرض یک روز خارج می‌شوند. کالاها در مسیر زرد نیاز به مجوز داشته و بعد خارج می‌شود، در مسیر قرمز کالا ارزیابی و کنترل شده و سپس به مرز اعزام می‌شود ما در واردات نیز این سه مسیر را داریم.

وی در مورد کالاهای متوقف در گمرکات استان گفت: بر اساس آمارها تا امروز ۷ هزارتن کالا در گمرک داریم که مهلتش پایان نیافته است. کالاهایی که در گمرکات استان هستند، بخش اعظمش تازه وارد شده است. در حال حاضر کالاهای رسوبی آن‌چنانی در گمرکات استان نداریم.

جهش ۷ پله‌ای در رتبه فضای کسب و کار خراسان رضوی

محیط کسب و کار به مجموعه عواملی گفته می‌شود که بر عملکرد یا اداره بنگاه‌های اقتصادی مؤثر هستند اما تقریباً خارج از کنترل مدیران بنگاه‌ها قرار دارند؛ عواملی نظیر قوانین و مقررات، میزان بارندگی، فرهنگ کاری در یک منطقه و ... که در کشورها و مناطق جغرافیایی گوناگون، در هر رشته کاری و نیز در طول زمان متفاوت هستند. امروزه، بهبود محیط کسب و کار یکی از مهمترین راهبردهای توسعه اقتصادی هر کشور به شمار می‌رود و علاوه بر آن هرچه محیط کسب و کار یک کشور شرایط بهتری داشته باشد، بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینی بیشتر و هرچه بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینی در جامعه‌ای بیشتر باشد، عملکرد اقتصاد آن کشور و خلق ارزش و ثروت در آن جامعه نیز بیشتر می‌شود. با این حال بهبود محیط کسب و کار، نیازمند برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری مطلوب است، که دستیابی به این مهم نیازمند وجود فرایندی مستمر برای پایش و سنجش وضعیت محیط کسب و کار هر کشور است.

کسب و کار کشور - پاییز ۱۳۹۹ - در راستای اجرای ماده ۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰ مجلس شورای اسلامی، از آذرماه کلید خورد. هدف کلی از اجرای این طرح، شناخت وضعیت جاری محیط کسب و کار در ایران و تغییرات آن به صورت فصلی و سالانه است.

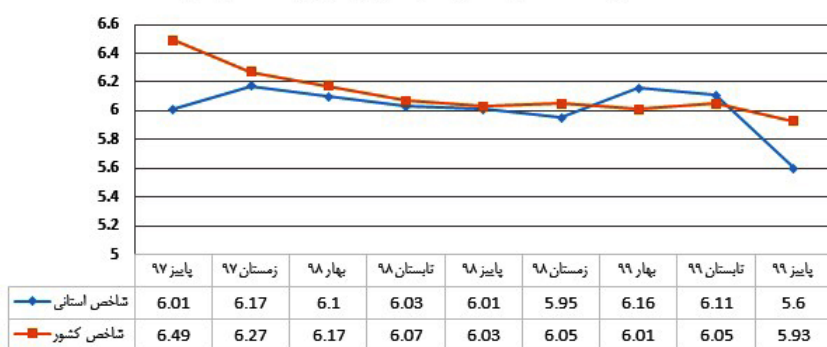
وی با بیان اینکه، مجموعه اعضای فعال اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران، اتاق‌های اصناف و تعاون ایران، جامعه هدف این طرح را تشکیل می‌دهند، یادآور شد: در این دوره ۲۹۹ فعال اقتصادی از خراسان رضوی برای شرکت در طرح پایش محیط کسب و کار از سوی اتاق ایران تعیین شدند. اعلام نظر و تکمیل پرسشنامه طی مدت یک ماه به صورت آمارگیری تلفنی انجام گرفت که مشارکت ۴۱ درصدی فعالان اقتصادی استان را

خراسان رضوی به استناد گزارش پایش ملی محیط کسب و کار ایران، در پاییز ۹۹ توانست با جهشی ۷ پله‌ای از جایگاه پانزدهم در میان استان‌های کشور به پله «هشتم» صعود کند.

به گزارش روابط عمومی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی؛ محمدرضا هاشمی، کارشناس پایش طرح‌ها و برنامه‌های اتاق مشهد با اعلام این خبر توضیح داد: این استان در تازه‌ترین نسخه این پایش، با کسب نمره شاخص ۵,۶، موفق شد نسبت به تابستان ۹۹ جایگاه خود را ارتقا دهد و با جهشی چشمگیر به رتبه هشتم در بین استان‌های کشور صعود نماید (۷ پله صعود نسبت به تابستان ۹۹). در واقع رتبه کسب شده در فصل پاییز ۹۹، بهترین رتبه استان ما طی دو سال اخیر در طرح پایش محیط کسب و کار بوده است.

وی توضیح داد: طرح پایش ملی محیط

مقایسه شاخص استان خراسان رضوی با شاخص کل

به همراه داشت.

کارشناس پایش طرح ها و برنامه های اتاق مشاهد خاطر نشان کرد: در این طرح همچون دوره های گذشته ۲۸ مانع اصلی در محیط کسب و کار مورد سنجش قرار گرفت و به دلیل شیوع ویروس کرونا در کشور از اسفند ماه سال ۹۸، شاخص ملی محیط کسب و کار با احتساب اثر کرونا به عنوان یکی از موانع کسب و کار محاسبه گردید.

وی اشاره ای به نتایج این پایش و بررسی نیز داشت و خاطر نشان کرد: در پاییز ۱۳۹۹، فعالان اقتصادی مشارکت کننده، همچون دوره های اخیر به ترتیب سه مولفه «دشواری تأمین مالی از بانک ها»، «رویه های ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات» و «بی ثباتی سیاست ها، قوانین و مقررات و رویه های اجرایی ناظر بر کسب و کار» را نامناسب ترین عوامل اثرگذار بر این محیط معرفی نمودند. متقابلاً سه عامل «دسترسی به آب»، «دسترسی به حامل های انرژی» و «دسترسی به شبکه تلفن همراه و اینترنت» نیز به عنوان مولفه های مناسب ارزیابی و جمع بندی شد.

هاشمی، به میزان تأثیرگذاری ویروس کرونا بر کسب و کارها از نظر فعالان اقتصادی شرکت کننده در طرح پایش اشاره کرد و توضیح داد: استان خراسان رضوی با کسب نمره ۶,۰۲ (میانگین نمره کشور ۶,۴۹)، رتبه دهم را از لحاظ میزان اثرپذیری از ویروس کرونا در بین استانهای کشور کسب نموده است.

این گزارش حاکیست؛ نمودار زیر بیانگر وضعیت شاخص محیط کسب و کار استان خراسان رضوی طی دو سال اخیر است که با شاخص محیط کسب و کار کشور مقایسه شده است.

بالا بودن شاخص به معنای نامناسب بودن وضعیت آن است.

نمره هر یک از ۲۸ مؤلفه طرح پایش محیط کسب و کار استان به همراه میزان تغییرات نسبت به فصل گذشته مطابق جدول روبرو آمده است.

طابق جدول فوق سه مؤلفه زیر دارای بیشترین تغییر منفی (افول) نسبت به فصل گذشته می باشند:

- بی تعهدی طرف های قرارداد و معامله

مؤلفه	تابستان ۹۹	پاییز ۹۹	درصد تغییر
بی تعهدی طرف های قرارداد و معامله به اجرای تعهدات و وعده هایشان	۵,۴۶	۶,۰۷	۱۱,۱۷٪
برداشت های سلیقه ای از قوانین و مقررات توسط مأموران محیط زیست، شهرداری، گمرک، بهداشت	۶,۶۵	۶,۹۸	۴,۹۶٪
رویه های ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات	۷,۲۳	۷,۳۹	۲,۲۱٪
رویه های سختگیرانه اداره های کار و بیمه تأمین اجتماعی برای مدیریت نیروی انسانی	۶,۸۹	۶,۹۷	۱,۱۶٪
ضعف زیرساخت های حمل و نقل جاده ای، ریلی، هوایی، دریایی و بندری	۶,۰۳	۶,۰۸	۰,۸۳٪
کمبود تقاضا در بازار	۴,۰۷	۴,۶۶	۰,۸۵٪
موانع در فرایندهای اداری و اخذ مجوزهای کسب و کار در دستگاه های اجرایی	۷,۲۶	۷,۱۸	۱,۰۱٪
دشواری تأمین مالی از بانکها	۷,۶۲	۷,۵۲	۱,۳۱٪
فساد و سوءاستفاده افراد از مقام و موقعیت اداری در دستگاه های اجرایی	۷,۲۱	۶,۹۷	۳,۳۳٪
بی ثباتی سیاستها، قوانین و مقررات و رویه های اجرایی ناظر بر کسب و کار	۷,۶۴	۷,۳۲	۴,۱۹٪
نحوه استقبال مشتریان از نوآوری و ابتکار در ارائه خدمات و محصول	۴,۳۲	۴,۱۳	۴,۴٪
ضعف دادگاهها در رسیدگی به شکایات و پیگرد موثر متجاوزان به حقوق دیگران	۶,۶۶	۶,۳	۵,۴۱٪
کمبود فناوری های نوین و تجهیزات مورد نیاز	۵,۰۷	۵,۳۲	۶,۶۷٪
تمایل عمومی به خرید کالاهای خارجی و بی رغبتی به خرید محصولات ایرانی	۵,۳۱	۴,۷۳	۱۰,۹۲٪
محدودیت دسترسی به آب	۳,۰۵	۲,۶۸	۱۲,۱۳٪
محدودیت دسترسی به حامل های انرژی	۳,۱۴	۲,۰۷	۱۴,۰۱٪
فقدان یا شفاف نبودن آمار و اطلاعات مورد نیاز برای فعالیت اقتصادی	۶,۶۵	۵,۶	۱۵,۷۹٪
تولید و عرضه نسبتاً آزاد کالاهای غیراستاندارد و تقلبی در بازار	۶,۷۸	۵,۴۹	۱۹,۰۳٪
دخالت های غیرمنطقی نهادهای حاکمیتی در تعیین قیمت ها در بازار	۶,۸۴	۵,۵۲	۱۹,۳٪
ضعف نظام توزیع و مشکل در رساندن محصول به بازار	۵,۷۱	۴,۵۵	۲۰,۳۲٪
محدودیت های دسترسی به شبکه تلفن همراه و اینترنت	۳,۷۹	۳	۲۰,۸۴٪
فقدان ارتباط مناسب میان عوامل تأمین مواد اولیه، تولید و عرضه یک محصول در بازار	۶,۰۶	۴,۷۶	۲۱,۴۵٪
کمبود نیروی کار ماهر	۵,۳	۴,۱۳	۲۲,۰۸٪
کارگری عمومی و ضعف فرهنگ کار در جامعه	۵,۸۸	۴,۵۵	۲۲,۶۲٪
وجود رقابت غیرمنصفانه شرکتها و مؤسسات دولتی یا شبه دولتی در بازار	۶,۹۷	۵,۳۳	۲۳,۵۳٪
وجود انحصار، امتیاز یا هرنوع رانت به یک یا تعدادی از رقبای بازار	۷,۰۶	۵,۳۷	۲۳,۹۴٪
عرضه کالاها و محصولات قاچاق در بازار ایران	۶,۳۴	۴,۶۸	۲۶,۱۸٪
غیرقابل پیش بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات	۹,۱۳	۶,۷۲	۲۶,۴٪

به اجرای تعهدات و وعده هایشان

- برداشت های سلیقه ای از قوانین و مقررات توسط مأموران محیط زیست، شهرداری، گمرک، بهداشت

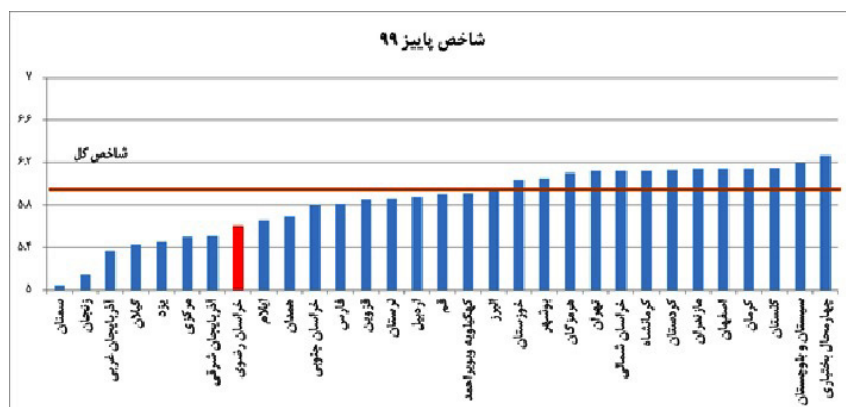
- رویه های ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات

همچنین سه مؤلفه ذیل دارای بیشترین تغییر مثبت (بهبود) نسبت به فصل تابستان ۹۹ می باشند:

- غیرقابل پیش بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات

- عرضه کالاها و محصولات قاچاق در بازار ایران

- وجود انحصار، امتیاز یا هرنوع رانت به یک یا تعدادی از رقبای بازار

معاملات تجارت الکترونیکی ۲۱۷ درصد رشد کرد

طی نیمه نخست امسال، ارزش حقیقی معاملات تجارت الکترونیکی ۱۱۱۰ میلیارد تومان بوده که نسبت به مدت زمان مشابه سال قبل، ۲۱۷ درصد رشد داشته است.

به گزارش مرکز توسعه تجارت الکترونیکی، این مرکز سالانه به منظور اندازه گیری وضعیت تجارت الکترونیکی در کشور و تهیه اطلاعات با کیفیت برای سیاستگذاری و برنامه ریزی، اقدام به تهیه و انتشار گزارش تجارت الکترونیکی می نماید، امسال به دلیل شرایط خاص کرونا، اقدام به تهیه گزارش شش ماهه نیز کرده است که حکایت از ۸/۳ برابر شدن ارزش معاملات الکترونیکی و ۳ برابر شدن تعداد نمادهای اعتماد الکترونیکی صادره نسبت به مدت مشابه سال ۱۳۹۸ دارد.

این گزارش، به پایش شاخص های تجارت الکترونیکی در سه دسته «زیر ساخت تجارت الکترونیکی»، «عملکرد تجارت الکترونیکی» و «روش شناسی و جمعیت شناسی تجارت الکترونیکی» می پردازد. از مهمترین اهداف تهیه این گزارش می توان به رصد و پایش وضعیت تجارت الکترونیکی کشور، ارائه گزارش هایی از وضعیت تجارت الکترونیکی کشور، فراهم شدن امکان مقایسه وضعیت تجارت الکترونیکی در کشور با سایر کشورها، فراهم شدن امکان هدف گذاری های مبتنی بر داده در حوزه تجارت الکترونیکی و همچنین انتشار داده ها و اطلاعات به روز از وضعیت تجارت الکترونیکی در کشور اشاره داشت.

داده های مورد نیاز برای اندازه گیری شاخص های زیر ساخت و عملکرد، از منابعی مانند گزارش های بانک جهانی، مرکز آمار ایران، بانک مرکزی ج.ا.و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، و داده های روش شناسی و جمعیت شناسی اعم از فعالان و مشتریان، بانمونه گیری از واحدهای تجارت الکترونیکی دارای نماد اعتماد الکترونیکی و تکمیل پرسشنامه گردآوری شده و اهم نتایج به شرح زیر است:

زیر ساخت تجارت الکترونیکی

در این بخش، ضریب نفوذ اینترنت به ۱۰۲ درصد رسیده که نسبت به سال قبل، ۹ درصد رشد داشته است. همچنین ضریب نفوذ تلفن همراه هوشمند به ۶۵ درصد رسیده که نسبت به سال قبل، ۲۰ درصد رشد داشته و حدود ۱۸۵ هزار گواهی امضا الکترونیکی صادر شده که نسبت به مدت مشابه سال قبل، ۱۲۳ درصد رشد داشته است.

عملکرد تجارت الکترونیکی

در این بخش، ارزش اسمی معاملات تجارت الکترونیکی ۶۳۹ هزار میلیارد تومان بوده که نسبت به مدت مشابه سال قبل، ۲۸۴ درصد رشد داشته است. ارزش حقیقی معاملات تجارت الکترونیکی ۱،۱۱۰ میلیارد تومان بوده که نسبت به مدت زمان مشابه سال قبل، ۲۱۷ درصد رشد داشته و مبلغ هر خرید الکترونیکی به طور میانگین ۴۱۷ هزار تومان برآورد شده که نسبت به مدت مشابه سال قبل، ۱۵۳ درصد رشد داشته است. همچنین تعداد کل معاملات تجارت الکترونیکی حدود یک و نیم میلیارد فقره بوده که نسبت به مدت مشابه سال قبل، ۵۲ درصد رشد داشته و تعداد معاملات الکترونیکی دولتی حدود ۱۵۱ هزار فقره بوده که نسبت به مدت مشابه سال قبل، ۳۴ درصد رشد داشته است.

روش شناسی و جمعیت شناسی تجارت الکترونیک

در این بخش، تعداد اینمادهای اعطاشده در نیمه اول سال ۹۹ نسبت به مدت زمان مشابه سال قبل با رسیدن به ۱۶ هزار اینماد، ۱۹۶ درصد رشد داشته است. حدود ۷۶ هزار واحد تجارت الکترونیکی دارای نماد اعتماد هستند که ۲۳ درصد از تعداد کل واحدهای تجارت الکترونیکی را شامل می شود و ۸۱ درصد از واحدهای تجارت الکترونیکی دارای نماد اعتماد، علاوه بر وب سایت از شبکه های اجتماعی استفاده می کنند. حدود ۸۶ درصد از واحدهای تجارت الکترونیکی، از سرمایه گذار شخصی به منظور توسعه خود

استفاده می کنند و حدود ۴۳ درصد از واحدهای تجارت الکترونیکی از پست جمهوری اسلامی ایران به منظور ارسال و تحویل کالا استفاده می کنند

۴۶ درصد از صاحبان واحدهای تجارت الکترونیکی دارای نماد اعتماد، بین ۳۰ تا ۴۰ سال سن دارند و ۷۵ درصد از اینمادهای اعطاشده در نیمه نخست سال ۹۹، مربوط به واحدهای تجارت الکترونیکی با ماهیت حقیقی بوده است

به طور کلی، با در نظر گرفتن آمار ارائه شده در گزارش در حوزه زیر ساخت تجارت الکترونیکی، از جمله رشد ۷ درصدی در حوزه ضریب نفوذ تلفن همراه نسبت به مدت زمان مشابه در سال ۹۸، با رسیدن به عدد ۱۴۹ درصد و همچنین رشد ۱۷ درصدی در ضریب نفوذ اینترنت پهن باند با رسیدن به عدد ۱۰۲ درصد که بالاتر از میانگین جهانی و منطقه است؛ می توان گفت زیر ساخت ارتباطی قابل قبولی برای رشد تجارت الکترونیکی در کشور وجود دارد.

از سوی دیگر، آمار شاخص های عملکرد تجارت الکترونیکی نشان از رشد مبلغی و تعدادی در تراکنش های تجارت الکترونیکی دارد. ارزش اسمی معاملات تجارت الکترونیکی نسبت به مدت زمان مشابه در سال ۹۸ با رشد ۲۸۴ درصدی همراه بوده است. بعلاوه تعداد کل معاملات تجارت الکترونیکی با رشد ۵۲ درصدی نسبت به مدت زمان مشابه در سال ۹۸ مواجه بوده است که نشان از استقبال بیشتر خریداران از خرید اینترنتی بوده است.

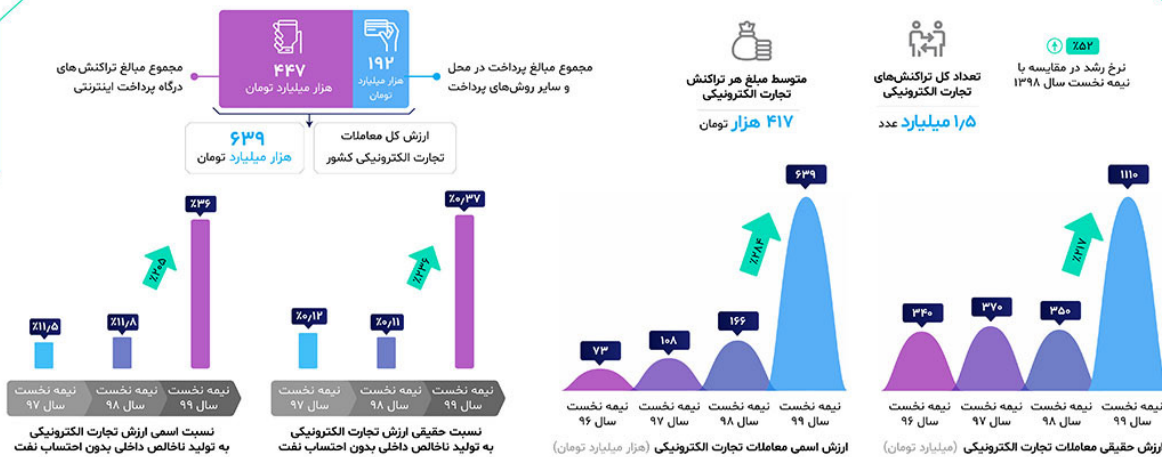
همچنین، بررسی آمار جمعیت شناسی نشان دهنده تعداد رو به رشد واحدهای تجارت الکترونیکی است. با اینحال در نیمه نخست سال ۹۹ نیز سهم زنان از مالکیت واحدهای تجارت الکترونیکی همچنان ثابت (۱۳ درصد) بوده و بسیار کمتر از مردان است. علاوه بر این، بیش از ۸۶ درصد از واحدهای تجارت الکترونیکی از سرمایه شخصی خود جهت راه اندازی و توسعه استفاده می کنند

نهایتاً اینکه، با در نظر گرفتن آمار ارائه شده می توان نتیجه گرفت که هر چند تجارت الکترونیکی در ایران به طور کلی در مسیر رشد قرار دارد اما همچنان با موانعی از قبیل شرایط اقتصادی پرنوسان، ایجاد محدودیت های متعدد، سیاستگذاری های نادرست و عدم آموزش و اطلاع رسانی کافی به عموم در خصوص تجارت الکترونیکی روبروست که می بایست جهت رفع آنها، به بهبود عملکرد در حوزه سیاستگذاری، فرهنگ سازی و آموزش پرداخته شود.

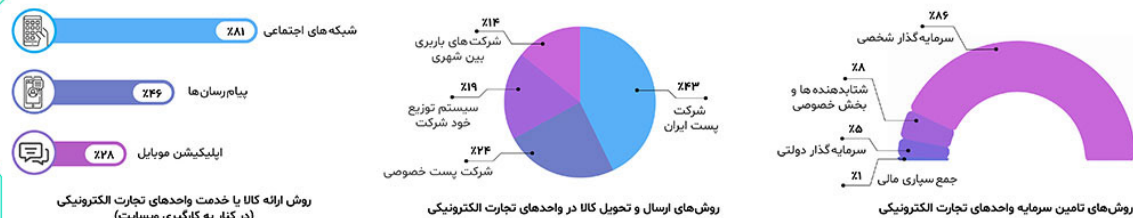
زیر ساخت تجارت الکترونیکی

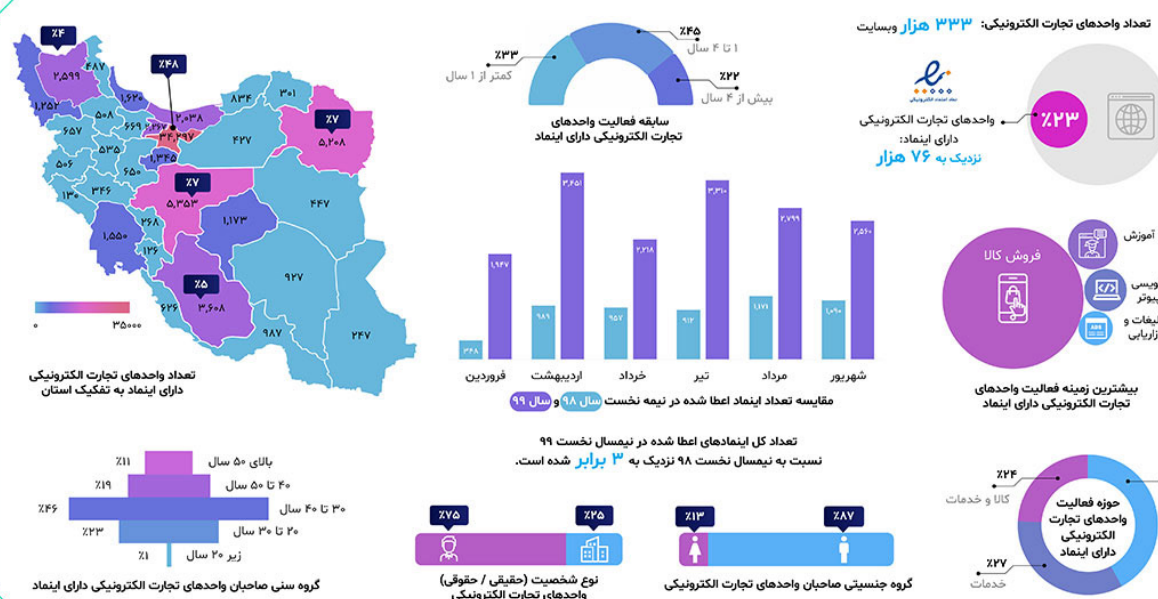
عملکرد تجارت الکترونیکی

روش شناسی تجارت الکترونی

جمعیت‌شناسی تجارت الکترونیکی

تجارت محصولات کشاورزی و غذایی ایران با اوراسیا طی نه ماهه سال ۱۳۹۹

کل صادرات کل واردات صادرات کشاورزی و غذایی واردات کشاورزی و غذایی سهم از کل

واردات محصولات
کشاورزی و غذایی

۸۹۰ میلیون دلار

۶۳۸ میلیون دلار

۷۲ درصد

۷۳۷ میلیون دلار

۴۰۰ میلیون دلار

۵۴ درصد

صادرات محصولات
کشاورزی و غذایی

تراز تجاری محصولات
کشاورزی و غذایی

-۲۳۸
میلیون دلار

تراز تجاری
کل

-۱۵۳
میلیون دلار

۱۰ کالای عمده صادراتی محصولات کشاورزی و غذایی ایران به اوراسیا
طی نه ماهه نخست ۱۳۹۹
سهم ۷۰ درصدی از کل صادرات کشاورزی و غذایی ایران به این منطقه

پسته ها با پوست تازه یا خشک
۸۳ میلیون دلار

رب گوجه فرنگی
۱۶ میلیون دلار

فلفل فرنگی
۱۴ میلیون دلار

سایر آلبالوها، غیر از
آلبالوی ترش تازه
۱۴ میلیون دلار

خرما مضافتی تازه
یا خشک
۱۲ میلیون دلار

سیب تازه
۵۵ میلیون دلار

هلو، شلیل و
شفتالو تازه
۳۵ میلیون دلار

تیزابی بی دانه
۲۱ میلیون دلار

کیوی تازه
۱۹ میلیون دلار

انگور تازه
۱۱ میلیون دلار

ALWAYS AT THE PEAK

ربع قرن خوشنامی و افتخار

شرکت تولیدی و صنعتی سامد

تولید کننده:

فرمالین

رزین اوره فرمالدئید (UF)

رزین ملامین فرمالدئید (MF)

فرم اوره (UFC)

چسب های پایه حلالی

چسب های پایه آبی

مشهد: کیلومتر ۲۷ بزرگراه قوچان

صندوق پستی: ۹۱۳۷۵-۴۵۶۶

تلفن: (۰۵۱)۳۱۶۶۹ (خط ۴۰)

فکس: (۰۵۱)۳۲۴۶۳۳۱۴

دفتر تهران: تلفن: ۸۸۷۷۴۲۵۵ (۰۲۱)

۸۸۷۹۰۶۶۹، ۸۸۷۹۰۶۸۰

فاکس: ۸۸۷۹۵۲۹۵ (۰۲۱)

www.samed.ir samed@samed.ir

چسب درشهر
اتصال ناگسستنی در صنایع ایران